
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

P K
8689
A679

U.C. BERKELEY LIBRARY

I MAIN S1

UC-NRLF

5B 361 811

PERKINS
LIBRARY
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA

ՀԱԶԱՐ ՈՒ ՄԷԿ
ԾԱՂԻԿ

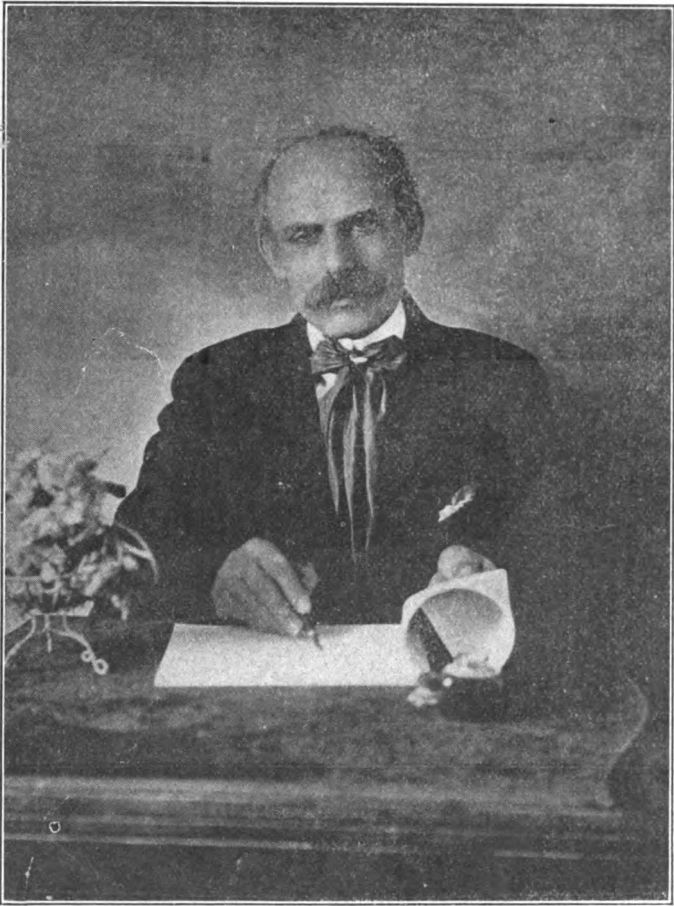
ՀԵՂԻՆԱԿ
ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԳԵԱՆ
(Ց Ա Ց Ի Բ)

1913
ՊՕՍԹՕՆ

25
LIB
UNIV
CAL

ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԴԳԵԱՆ
(ՏԱՏԷՐ)

Hairenik Press, Boston, Mass.

PK8000

A7 P

Item 331

Hazar ow mēk

ՀԱԶԱՐ ՈՒ ՄԷԿ

tsaghik

ԾԱՂԻԿ

Armenak Arēgian

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԲԵԱՆ

(Տ Ա Տ Է Ր)

1913

Պ Օ Ս Թ Օ Ն

873

6940 9146

Գիրքս կը վաճառուի Թրոյի Հայ Առաք. եկեղեցոյ
Հոգաբարձութեան իշխանութեան (ֆոնթոյ) տակ, որուն
կնիքն զիրոյ օրինակները անկաւեր կը հաւաարուին:

Մարկա Ե. Ա. Ա. Ա.

GIFT

A miscellany of poems, riddles,
proverbs, etc.

PK 8689

A679

MAIN

ՅԱՌԱՅԱԲԱՆ

Պատանի եղած հասակիս մէջ Աչըգ Մինաս անուն ծերունիի մը հանդիպելով ըսաւ, հայրդ հանգուցեալ Մըսի Յովհաննէս ադա Արըգեանի հետ շատ մը ուրախութիւններ քրած ենք, անոր սա խօսքերը բնաւ մտքէս չելլեր ըսաւ, հետեւեալ տողերը ըսելով:

Սատէ փրիհնճ զէրտէ օլմագ գոյմարնճա պալ գագանայ,
Պապա մալը Ֆայտա էթմէց էվլատ կէրէք մալ գագանայ.
Սէնէվի իւզպին քէսէ իրատըն օլսա սէնէվի,
Հագգըն էմրի օլմայընճա պէսլէյէմէն սէնէվի:

Ծերունի աչըգը տողերը վերջացնելէ յետոյ խոր ժըպիտ մը նետելով երեսիս, «արդեօք դուն ալ հօրդ Տիւրլիսանի պէս ոտանաւոր կրնաս չի՞նել», հարցումին՝ ոչ, մեծ եղբայրներս կրնան չի՞նել, բայց իմ կարողութենէս վեր է պատասխանեցի:

Ասոր վրայ ծերունին ըսաւ, «Աչըգըն օղը աչըգ օլուր, պէտք է դուն ալ եղբայրներուդ ընկերանաս», ու անցաւ զնաց:

Երբ լսեցի, որ հայրս Տիւրլիսան անունը շահած բանաստեղծ մըն է եղեր, ծերունիի խօսքերը ելէքտրական գորութեամբ մը գլիս ալ տարաւ հոն, որուն համար ես ինծի ընտրեցի Տատէր անունը, որ ընկեր ըսել է:

Այդ օրէն սկսեալ իմ աշխատութիւններս եղող գրութիւնները քանի մը անգամներ ուզեցի հրատարակութեան տալ, բայց ժամանակի և այլ պարագաներու անյարմարութիւնը ետ թողուց իմ նպատակը. իսկ այսօր ուրախ եմ ըսելու, թէ ծանօթ բարեկամներուս փափաքը իրագործելու ու ազգիս ալ մասամբ իւրիք նիւթական և բարոյական արդիւնքի մը նպատակաւ, երկար տարիներու աշխատու-

Թեանցս արդիւնքը եղող գրութիւններս «Հապար ու Մէկ Մաղիկ» անուան տակ գրքոյկի մը վերածելով, ուզեցի հըրապարակ հանել անոր հասոյթին 1/4-ը յատկացնելով Զէյթունի հայ վարժարաններուն :

Յուսամ թէ սոյն գիրքը իր տեսակին մէջ իբրև մէկ հատ , շատ հետաքրքրական պիտի լինի ընթերցողներու կողմէ , ըլլան անոնք բանաստեղծ , զուարճախօս , առակախօս , կատակաբան և բարոյախօս , որոնք պիտի գտնեն իրենց յատուկ բաժինները :

Մասնաւոր շնորհակալութիւնս ամէն անոնց , որոնք աջակից գտնուեցան ինձ այս գործին մէջ , մանաւանդ Հալէպի Առաջնորդ Գեր. Ներսէս եպ. Դանիէլեանի , որուն կաղանդչէք գրութիւնը մասնաւոր փայլ մը տուաւ գըրքիս :

Ներկայիս չեմ կարող գիտնալ , թէ գիրքս որքան ընդունելութիւն պիտի գտնէ ընթերցող հասարակութեան մէջ , բայց մեծ յոյս ունիմ , թէ իր պարունակութիւնը մասամբ գնահատելի պիտի լինի , որմով քաջալերած գիրքիս երկրորդ հատորին պիտի սկսինք :

Գրքոյկիս մասին եղած ուէ արդար դիտողութիւններ սիրայօժար պիտի ընդունիմ երկրորդ հատորը աւելի լաւ կերպով յառաջիկային լոյս բերելու համար :

Դեկ . 1 , 1913

ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԸԳԵԱՆ

Թրօյ , Ն . Ե .

* * *

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ,

Գրքիս մեջ գտնուած հանելուկներուն շլուծուածն երբ որոնք որ կարող ըլլան լուծել, անոնց անունը եւ պատասխանը պիտի դրուի մեր երկրորդ գրքին մեջ:

Փափաքելի է որ ամեն անոնք, որոնք ոեւէ անտիպ գրուածքներ ունին, ըլլան անոնք հայերէն կամ թուրքերէն, եթէ կուզեն դրկել մեզ մեր միւս գրքին մեջ դնելու, սիրայօծար կընդունինք, եթէ յարմար ըլլան :

ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԸԳԵԱՆ

2239, 14th St., Troy, N. Y.

ԳԱԼՊԻՄ ԲԱՊՊՏԱ ՕԼՄԱՏԵԳՃԱ

ԿԷՕԶԼԵՐԻՄ

ՏԻՏԱՐԸՆ ԿԷՕՐԷՄԻՅԷՃԷՔ ՏԻՐ

Պուտրէթ քեանի՞ կէթիրմիշտիր պէնտէսին տիւնեասընա ,

Արգու իլէ տէսթիմ սիւրսիւմ շիմտի էչգըն թասընա :
Լաքին իսթէքլէ իտէ՛իտիմ պատէսինտէն նուշէ նուշ ,
Պիւթին կէչմիշէրիմ անտէ օլաճագտը Փէրամուշ :
Իշիթտիմ կիւնահքեար եիւզլէրի գարա ,
Մէվլատան տէրտինէ պիր շարժ արա :
Բու պէ րու կէօրէպիլսէմ խօշ ճէլալ ,
Աճէպ իթմէ՞գմի իտիմ անա արզը հալ :
Պէրրագ կէզէրէքտէն պաղշէ վէ պաղը ,
Պիրտէն թարիքի հագգա՞թսամ աեաղը :
Տօլաշըպ էթրաֆըն սէյր իթսէմ թիւպա :
Անտէ տախիլ օլմագմը՞յմ հիսապա :
ՕԼ կիւնլէրի աճէպ կէօրի՞ւրմիւ կէօղիւմ :
Լաֆլա պէյհուտէյէ շիւրի՞ւրմիւ էօղիմ :
Մաշուգա չաղըրտըմ տութսըն էլիմի ,
Աչսըն աշգըյա հէր տէմ՞տիւիմի :
Տիւնեատա անսըզ օլամագ պիր իշ ,
Ըշըթսըն գալպիմի ետէրէքն թէֆթիշ ,
Գալէմիմ նէշր ետէր ճիւմլէ աթվար վար ,
Ճէլալը հագգ իշուն շէքմէքտէյլմ գար :
Աջ կօզլէրիմ տէրիմ եարէտէն մէվլա ,

Գէօրէյիմ ճիհանը էթնա վէ ալա :
 Էրիշիպ էլիմտէն տութսըն խըտըրըն
 Օ տէյի՞մ մի միւմինլէրէ նազըրըն :
 Ձիւլ ճէյալ պիլէրիմ օլ շէֆիգ Յիսուս ,
 Լալլարը սէօյլէթմէք քինտինէ մախսուս :
 Էյտէն կէլտիյի գատար , շաղըրըրըմ Հագգա ,
 Բահմ էյլէյէրէք հալիմէ պագա :
 Իման իլէկէչսէմ սաղ վէ սօլունու ,
 Միւմիւն օլուպ կէօրէմէ՞մ մի եօլունու :
 Տահա անըն իչուն շիւպհէմ օլմասըն ,
 Իման էհլիլէրի նասըլ ալմասըն .
 Տիւնեա մէշ ագգաթընտան գօ՛սամ պէնպէնի ,
 Աչմա՞զ մը կէօզլէրիմ եարէտէն քեանի :
 Բուլէրիմ գարա օրասը վէխիմ ,
 Ըֆֆէթի գալպլէ իտէմէտիմ խըտմէթիմ :
 Նուրը անըն շար ճիհէթին սարյօր ,
 Քէնտիսինէ թէնսիպ գուլըն արայօր ,
 Էր եա կէճ եթիշիրիզ մէնզիլի Հագգա ,
 Օլ օլու տիվանտան գալպլալա պագա :
 Բուզ ու շէպ նիագըմ եաէմէյօրըմ ,
 Էրիշիպ թարիքէ կիտէմէյօրըմ :
 Մէվլանըն օլտուն Հիւսնիւ նազարը ,
 Իյլէ տէօ՛տէրիբ եօլտան ազարը :
 Յիսուսըմտա պէնիմ հալըմա պագսըն ,
 Էյիմ տութուպ Ֆէնա հալտէն պըրագսըն :
 Ճէյալ փարլագ հէմ սէտասը խօշ ,
 Էրիշիպ կիւշիւմէ օլայտըմ սէրխօշ :
 Քիմսէ էյլէմէսին պէնի անտէն տուր ,
 Տաիմ տուա իթսիմ ավֆ օլուր գուսուր :
 Իշթէ Տատէր եագտը պունու աշգը հագգ :
 Բէտիր սօնու Սէրափա պիր պագ :
 Մըսրանըն սէր եագըլարընա տըգգաթլէ էյլէ նագար :
 Սէվկիւլիւլէր սէր լէվհասըն սէրինէ թէքրար եագար :

ՏԱԻՏԷԼԻ ՆԱՍԻՀԱԹԷԱՐ

Իսթէրմիսիօն միտէտէ ըսկաթսըզլըգ վար տէմէյէսին ,
Իշի չապուգ տութսանտա եէմէկին աղըր եէյէսին :
Ինանմաղ իսէն եէօրիւ օգու թարիքին լօգման եագար ,
Եէմէկին չապուգ եէյէն թապիի չարիւնը պօզար :
Տիհանըն իըտմէթինի միտէյէ վէրմէք ,
Պիր տօլու տէսթիյի թէրսէ չէվիրմէք :
Տօլու տէսթիյի չէվիրիւրին նասըլքի ագար ,
Միտէտէ տանանմաղ չըգըտան չըգար :
Էլին ումուրունու կէօրիւրմիւ անագ ,
Եանըլ մուամէլէ իթմէյին եէրսինիզ տանագ :

Հէյ միւսրիֆ հէր տաիմ իտէրէք իսրաֆ ,
Փարա գագանամայօրըմ տէյէրէք սէօլլէրսին խիլաֆ :
Իշիպ իշիրէրէք չըգարըրսըն շան ,
Ումուր իթմէն չօճուգլարըն փէրուշան :
Աճ չըպլաղըղ տէյուպ հէր գէման աղար ,
Պիչարէ վալիտէլէրի ճիկէրին տաղլար :
Եագըգ պու թարիգտէն կէլէրէք Փարի ,
Պիրաղ էյի էօմիւր սիւրիւնիգ պարի :
Իտարէն պիլէրէք կէօնլիւնիւ խօշլա ,
Էյէր թաթ պուլամագսան թէքրարէն պաշլա :

Հէյ օղուլ իթաաթլը օլ փէտէրինէ ,
Շէրէֆինի պիլէրէք օթուր եէրինէ :
Նասիհաթըն տինյէ շիմտի խօշ հալիմ ,
Տանագ եէյէրէքտէն սէօլլէմէ գալիմ :
Կիւն օլուր քի սէնտէ աշարսըն կէօգիւ ,
Տութմալը իմիշ տէրսին փէտէրին սէօգիւ :
Սըգլատըր եիւրէկին ճիկէրին եագար ,

Չի ֆահտէ պիր տէֆու օգ եայտան չըգար :
Քիթապը մուգատտատէն ալալըմ սալըգ ,
Ելան վերի՞րմի փէտէր էվատընա իսթէրսէ պալըգ :

Վալիտէսինէ իթա՛աթլը օլմայան գըզլար ,
Տինլէն քէլամըմը դաեթ չօգ սըզլար :
/ Փէնտի սուտումէնտին վէրմէյէն գուլագ ,
Կիթտիյի մահէլտէն ալաճագ եօլագ :
Եօլագ ալմայարագ օլսատա դատըն ,
Հիչ աալա պուլամագ աղղընըն թատըն :
Հէմտէ աթասընա ֆէնա սէօյլէտիր ,
էօյլէ տէյի՞լ մի տօսթլարըմըգ էօյլէտիր :
Թէրպիյէյէ թալիմէ օլմամագ մալիք ,
Ճահլլլիք նատանլըգ հէմ տիվանէլիք :

Հէյ կէլին սէնի գէմ իտիյօրլար հէփ ,
Պիլի՞նմի աճէպա օտա նէ սէպէպ :
Սիւսէ սալթանաթա մէյլ իտէրսին պօշ իշ ,
Նիյէ եարար խանէնտէ եօգսա ասայիչ :
Անը իսթէրիմ պուսու իսթէրիմ սէօյլէրսին ,
Պիչարէ Կօճանը թաճիզ էյլէրսին :
Քիմ իսթէմէգ գարըսընը սիւսլէմէք ,
Վէ լաքին լազըմ էվվէլա եէմէք :
Եօրիւմէքլիք էօմիւր արգատաշըյըն կէօյնինճէ ,
Ճէվհէրտէն գըյմէթլի պիլէրսին սէնճէ :

Պինպիր չէչիթ սաթան պագգալ ,
Սանատա պիր գաչ սէօղիւմ վար ալ :
Տէրսէն պահալըճա սաթամ ,

Իչէ չապուգ վերորսին խիթամ :
Ազ քեար իլէ չօգ սաթմալը ,
Մուհապպէթլի քէյֆ չաթմալը :
Եօգսա մէյվէն ուլտուրուրսըն ,
Կիւպրէլիկէ տօլտուրուրսըն :
Թէրազի տիրհէմինէ օլասըն սահիպ ,
Հիլէն պուլունուրսա փէք պէօյիւք այիպ :

Հէյ ճահիլ գըզ քիմտիր օ կէզերսին պիլէ ,
Կէրի տուր անըն իլէ տիւղմէտէն տիլէ :
Տարանմըչ սիւսլէնմիչ կէօրիւնիւր փարլազ :
Իտարէ եափապիլէճէճմի միւսթազպէլինէ պազ :
Գօրգում սանա սէնտէ գազան տէյէճէք ,
Վէ եախօտ սէնի չալըչտըրըպ քէնտի եէյէճէք :
Էօյլէ իսէ եիւրիմէ կէլ պիր գատէմ ,
Էօմիւր արգատաչը օլամազ էօյլէսի ատէմ :
Փէտէր , վալիտէնէ սէօյլէ արասըն ,
Թէնսիպ իսէ զէվճէլիկէ վարասըն :

Պիր գըզ ալմազ իսթէյօ՞նմու տու կէօզիւմ ,
Սօնա Ֆաիտէլիտիր տինլէ պու սէօզիմ :
Վէրմէք իսթէր վալիտէսի փէտէրի ,
Սօր սիւվալ իթ չէքմէքտէնսէ քէտէրի :
Գըզը տէմիչ իսէ վարմամ պէն անա ,
Սէնտէ ալմամ տէմէլիսին եանեանա :
Մուհապպէթ եօգսա օլամազ գատըն :
Օլսատա պուլամազսըն աղզըյըն թատըն :
Տաիմա նիզա իչուն վէսիլէ արար ,
Վարընա էօմրիւնէ վէրէրէք զարար :

Տօթեալմ տիգգաթ իթ պանա,
Պիր դան սէօգիւմ վար սանա :
Իսթէմէգ սէն պէյքեար գայմագ,
Լազըմ նամուպըսըն պուլմագ :
Նամուսու դատըն ճէվէէր թան,
Նամուսըզար արպարը իլան :
Կէօնլիւ չօգ տէյէրէք ամայասըն,
Պաշընը պէլայա սամայասըն :
Օ քի աթասընտան իգինսիգ դաշանագ :
Չօգ սիւրմէգ պիր օնունտա սանա աշանագ

Քեամիլ իսէն քեամիլի պուլ քէմաքէն աթ գատէմի,
Ճէվէէրինի պօնճուգ իտէն նիտէն ճահիլ ատէմի :
Խօշ օլուր էհլի-իւրֆան սըրասընա կիրմէսի,
Պէնճէ թէնսիպ կէօրիւլէմէգ նատանա սէլամ վէրմէսի :
Կէր ատէմի թանըմաք իսթէրսէն ագրանըն,
Անըն թարիգինէ միւշապիհ օլանագ վարա վարա :
Բէճա իտէրիմ պիրատէր սէօզլէրիմէ տէմէ թէհի,
Քէօթի իլէ կէզմէք քէօթիւ էյիյի պուլ օլ էյի :
Իշթէ եազտըմ մըսրայարըմ օգուսըն եար ու աղեար,
Ալանլար թապիի ալըրլար ալմահանտա նէմիգ վար :

Սէրվէթի չօգ իսթէրսէն ալըշ վէրիշէ կիրէսին,
Պէնիմ թէտպիրիմէ գուլագ վէրէսին :
Ալ տինիլէն մալտա խայըր օլուր անը ալմալը,
Թօզլանմատըգճա փարա իթմէգ պիրագ գալմալը :
Իսթէնէն մալըտա վիրուպ պըրագմա,
Թիճարէթի քեաֆի գիյատէսինէ պագմա :
Քեաֆէսինի սաթմազսան նըսֆըն սաթասըն,
Էնէրսէտէ գալգարսատա քէյֆի շաթարսըն :

Տօսթլարըմ արիֆէ թարիֆ նէ պիրպիր ,
Ախս ու թթա իչունն լազըմ տըր դէտպիր :

Հիւէ իւէ ալըր հարամ իլէ սաթար ,
Ագըպէթ ութուզըր սանմասըն ութար .
Պիր կիւզէլ շիչէք իչունն սէօյլէրլէր սօլմագ ,
Օսաա տօղրուլըգ տըր հիչ եթէր օլմագ :
Հագգը. սէվէն, հիւլը իչ եսփամագ ,
Չամիրինին գափուսընը գափամագ :
Սէվկիւլիւ պիրատէրլէր դօրգարաք Հագգտան
Կէրի շէքիւմէլի հէր տէմ նահագգտան :
Տէրվիշին պիրի տօյաշմըշ պաշընկտա պէքիաշը թամ
Պուլմամըշ էյրէյի թօգ , կէօրմէմիշ աօղրուլը ամ :

Նէ իշէ եարար օլանճա վարը ,
Գօճասընա հէմ տէմ տէյիլ պիր գարը :
Կիւնտիւզին կիտէր չալար չապալար ,
Ագշամ կէլիր էվտէ էֆքեարա տալար :
Բէօթիւ գարը գօճասընա պիր ճէգա ,
Տաիմ արար չըգարմաղա միւնէզգա :
Պիշարէ ատէմճաղըզ հէր նէքի սէօյլէր ,
Բէնտիսինտէ կիտէր աքսիսինի իտէր :
Պէյքեար աշմամագ իչունն ճիկէրէ եարէ ,
Կիւզէլ արամագտան իսէ եէօրիւ սօյ արա :

Պիր ատէմ կէօրտիւմ չօք էյի ատէմ ,
Հագիգաթը էլտէն պըրագմագ մատէմ :
Բիլար ալթընա էօրթմէք շին չըրասըն եագմագ ,
Խայրէթտէն տէսթինի կէրի պըրագմագ :

Եսփար խաղինէսին տաիմ սէմատէ ,
Գիթապը մուգգատէստէ մուհարրէպոտ :
Արգու իթմէգ ասլա էլին մալընա ,
Տաիմ շիւքիւր իտէր քէնտի հալընա :
Պիրատէր պէօյլէրէ օլալըմ հէմտէմ ,
Կիւնահքեար եիւզ գարալըղըլա չէքմէքտէնսէ դէմ :

Պիրատէր տէրունինտէ քէտէրին օլսա Ֆափիր ,
Սիթիր էյլէ սէնի կիւլէճեիւզլէ կէօրսին միւսաֆիր :
Ունուտուպ օլտէմ դէմի սէօհպէթի պաշլահասըն ,
Լաթիֆ լաթիֆ սէօզլէրլէ կէօյնինիւ խօշլահասըն :
Տէրտ ու դէմին տէյիլ տօսթ տիւ չմէնէ պիլէ պիլտիրմէ ,
Փէք միւնասիպ տէյէրէք իւզէրինէ կիւլտիրմէ :
Չիւնքիւ սէնտէն ալտըղըն պըրագմաղ չապուգ սաթար ,
Ալտըղը միւնվալտա սաթմաղ իչինէ Ֆաղլատա գաթար
Տատէրի տէր եինէ օ սէօզ տօլաշըպ պուլուր սէնի ,
Հալընը Փաշ էյլէմէք իսթէմէգսէն տինլէ պէնի :

ԻՍԹԱՐ

Պիւլպիւլիւ գօյմուշլար ալթուն գաֆէսէ ,
Վաթան վաթան տէյուպ պաշլամըչ սէսէ ,
Վաթան կիւլիւ թաթլը գօգար հէր կիւլտէն ,
Չէքէրիգ այրըլըգ նէ կէլիր էլտէն :

Սուսըգ եէրտէ տէյէրմէնին արղը նէ ,
Վէֆասըզ գէնկինին Ֆուգարատան Ֆարգը նէ ,
Վար իսէ սէրվէթին սարֆ իթ խայր եօլա ,
Տօլանը տօլանը ճէնէթին պուլա :

Ատէմ օղլու հիւսպագըն քիմսէ պիւմէզ Ֆէնտինի ,
Հէր քիմէ էյիլիք էյլէրսին սագըն անտէն քէնտինի ,
Հէր ատէմէ մախսուս տէյիլ պու սէօգիւմ ,
Ֆագիլէթտէն եիւզ չէվիւրմէ տու կէօղիւմ :

Պանա պէնտէն օլուր հէր նէ օլուրսա ,
Պաշըմ սէլամէթի պուլըր տիլիմ տուրուրսա ,
Նէ լաթիֆաիր պու սէօզ սապր իտէն գուլա ,
Տիլ իլէ նէլէր օլմուշ վէ նէլէր օլա :

Տէնիզ եանընտա գուլու գագըլմագ ,
Գեաթիպ եանընտա եազը եագըլմագ ,
Կէօղիւն գալտըրըր իսէ Ֆիքրին շաշար ,
Օլուր քի գալէմտէ էլինտէն տիւշէր :

Եիւզկէճ օլան կէօլէ տալար ,
Սօլուղու պուլունան պօրուլու չալար ,
Իչպու սէօզլէրիմի գօյմա պիր թարաֆ ,
Փարա սայմասըն պիւմէյէն օլմուր մը սարաֆ :

Ույգուտուր ատէմէ ճիւա վէրէճէք ,
Ույգուսըզլար մազարրաթըն կէօրէճէք ,
Վիճութճա օլայըմ տէրսին բահաթ
Հիշ տէյիլ ուլումայը ալթը սա'աթ :

Գուվէթլիյիմ տէյու էյլէմէ եարըշ ,
Գիւսիւլիւ տուրմատան խասմինլէ պարըշ ,
Պիրատէր պու սէօգիւմ կէլմէսին կիւճէ ,
Պիրագ էնտիր կէօյիւն օլմասըն եիւճէ :

Ատէմ օլան իշինէ օլմայը սահիպ ,
Վագթըն գըյմէթին պիւլուպ իթմէմէլի գայպ ,
Վագըթ պիր գուշ միսլի ուշար ,
Տութամագ իսէն շապուգ գաշար :

Մինչև տէրութիւն վարսորք պուլունըր իւնճ,
Պիր սա'աթը թէմամ ուեուեամագ աճ,
Պու սէօղլէր յսամ տէյիլ հէփ փէշիրփիշէր,
Աճ օլան էճէլի իյէ սէօյլէր տէմիշլէր:

Հէր օյուր օլմագա վերմէ սըրընը,
Ագըպէթի գայպ իտէրսին եէրինի,
Զիւնքիւ սըրը պլան սըրը էյլէր Փաշ,
Նէ եափտըմ տէյէրէք էյլէրսին թէլաշ:

Թէտպիր լագըմ հէր պիր եարէ աաղլանմագ,
Կէմ սիւրէն էօքիւզէն աղզը պաղլանմագ,
Ուլուլար էրքեանը պէօյլէ գօյմուշլար,
Պալ տութան փարմաղըն եալար տէմիշլէր:

Պու կիւնքս իշին գօյան եարընա,
Նագըսլըզ կէթիրիր քէնտի վարընա,
Պիր իշիքի տութմայըյըզ տութուլուր,
Թէնպէլ օլան հէր տագիզէ օթուրըր:

Աեաղըն սըճագ տութ պաշընը սէրին,
Հալընա շիւքը իթ տիւշիւնմէ տէրին,
Քէնտինտէն եիւքսէկէ էյլէյէն նագար,
Շաշըրըր թարիքին եօլունտան ագար:

Հագգա շիւքիւր տէյուպ օլմայալըմ ասը,
Հէր պաշըն քէնտինճէ վարտըր աղըսը,
Զիւնքիւ պու ճիհանտա եօգտըր սա'ատէթ,
Հալը գատէր իշէ իթմէլի դայրէթ:

Փաեասա փիրինճէ տէյու կիտիրքէն պուլղուր-
տան օլմա,
Սարմայը դայպ իտէրսին արարքէն տօլմա,
Պու սէօղ իշին պըրագըպտա կիտէնէ,
Փարասընը պէյհուտէ սարֆ փտէնէ:

Ատէմ եագը եագար իքէն պազմայարն ,
Ֆիքրինի թէլալտա պըրաբմայարն ,
Թէքլիֆսիդ իտէն դաթէն վէրէճէք ,
Վէ եախօտ օգուլըմ տինէ տիյէճէք :

Սէվ սէնի սէվէնի պաշը տագլաք քէլ իսէտէ ,
Սէվմէ սէնի սէվմէյէնի մըսրա սուլթան իսէտէ ,
Սէն սէվէրսին քէնտի սէվմէղ նիյէ եարար ,
Ազըպէթ էօմրիւնէ վէրէճէք զարար :

Ագ սատագա շօք պէլայը տէֆ իտէր ,
Տագիլէթ սէնինլէ պէրապէր կիտէր ,
Պու քէլէմա չէք շիւպհէմիդ օյմասըն ,
Պայրէթտէն տէսթիմիդ կէրի գալմասըն :

Քեամիլին ճահիլէ նասիհաթը պու ,
Կէօզէթ իգրարընը իթմէ սպէս կու ,
Քիմքի վատ էյլէյուպ վատընտա տուրմագ ,
Ազըպէթ իսմին ալըր եարամագ :

Իքի կիւնլիք էօմիւր իչուն տէօրթ կիւնլիւք եէմէք լազըմ ,
Եինէ շալըմալըլըմ եօրուլսատա պագում ,
Մուխանէթին գարուսը դայէթլէ չէթին ,
Չապուճագ աչըլմագ մէթինտէն մէթին :

Պիր ստէմ իսթէրսէ եօլուն տօղրու կիտէ ,
Իչրէթ գուլլանմագտան իսթիֆա իտէ ,
Բագըլը իչմէք իչուն ախէրէ վէրինիդ ,
Բէզալէթին պիրագ սօնրա կէօրիւնիւզ :

Քէօր քէօրէ գըլավուզլուգ իտէրսէ նէ թարիքտէն աշար ,
Պիր չուգուրա թէսաստիֆէն իքիսի պիր տիւչէր ,
Պիր քէօթիւքի քէօթիյիւլ ալմըլտա կիտէր ,
Էյի օլուր տէյու հանկի ազըլ գապուլ իտէր :

Տէչրին նէ սէֆաւը վար անէպա սիմու զէրինտէ ,
Ինսան պըրագըր հէփսինի հինի սէֆէրինտէ ,
Պու մըսրա՛յը սէօյլէ՛միչտիր պիր փաշա ,
Այթուն հարֆլա եազտըրալըմ նագգաշա :

Ֆաքիրին ֆէրեատընա քիմքի գուլագ գափայաճագ ,
Քէնտիտէ ֆէրեատ իտուպ միւսթէճագ օլմայաճագ ,
Պունըտա օգուտըմ էմսալը սիւլէյմանտա ,
Տէյիլ էմսալը սիւլէյմանտա հէր եանտա :

Քէօթիւ կէօզլիւ ատէմին էքմէյին եէմէ ,
Վէ անըն նէֆիս թա՛ամընտան եէյէյիմ տէմէ ,
Էօյլէլէրին էքմէյի հիւա էքմէյիտիր ,
Հիւալը էքմէք եէմէքտէն աճ տուրմասը էյիտիր .

Չօճուղը եօլունըն իպթիտասընտա էյլէ թալիմ ,
Իխթիյարլըղընտա պիլէ օլուր հալիմ ,
Մուհարրէր էյի նամ չօգ մալտան մէրղուպ ,
Չալըչքի իսմինի չըգարասըն խուպ :

Չօճուղը թէէտիպ էթմէքտէն իմթինա իթմէ ,
Պիր գուսուրըն կէօրտիյինտէ պըրագըպ կիթմէ ,
Չիրա անը տէյնէկ իլէ տէօվէրսէն էօլմէզ ,
Չանընա Փաիտէսի վար նօգսանլըգ կէլմէզ :

Սէօգ աղզընտա իքէն էվվէլա Ֆիքիր ,
Պիրատէր պատէմա իտէսին զիքիր ,
Օզմայա վէրտիյին սէօզլէ տութուլուն ,
Տութուլտըգտան սօնրա տախի ութուլուն :

Պիր ատէմ քի հագգընտան գիյատէսին արար ,
Թապի՛ի իտէճէք խայլըճա զարար ,
Թամալըգ զիւյիւթլիք կէթիրիր տիմիլէր ,
Փէք մրւնասիպ սէօզ սէօյլէ՛միլէր :

Իշծինին իշի իշծիյէ կէօգիքիր գօլայ ,
Իշինէ կիրտէ պագ նէ չիշիթ ալայ ,
Իշինտէն կէրի գալմա տէյէրէք տիւշվար ,
Կիտէրէք պուլուրսըն գօլայլըղը վար :

Պիրատէր սէն սէնի կիւղէլճէ եօգլա ,
Վարլըղնա թէնսիպ իշինի սագլա ,
Եօրղանընա կէօրէ ուգատան անաղըն ,
Եէմէզ տէմիշլէր սօվուգ ասանաղըն :

Սապահ իլէ քիմքի եիւղիւնէ եումաղ ,
Թապի'իտէ գալաճագտըր պինամաղ ,
Խօշ կէօրիւնսէն տէրսէն ըէվիշին ,
Եըյգա եիւղինի տտրա պաշըն :

Տատէրի պէյճուտէ շիւրիթմէզ էօղիւն ,
Օգուլըն իշիթսինլէր աթայար սէօղին ,
Իշիթէ տօսթլար սէզա ճէվապըն վէրէք ,
Պու կիպի կիւլլէրէ պիւլպիւլտէ կէրէք :

Պ Ի Լ Մ Է Ճ Է Լ Է Ր

Պիր մուամմա տախի պու կիւն գօյմագտայլմ արայա ,
Պիլիրիզ տիյէն մուհիպլէր ճէմ օլսունլար պուրայա ,
Տէրթլիտէ էլպէթ պուլունուր պագսալար կէօզ եաշընա ,
Գասար իլէ աղարմաղ տէրլէր պախթըր գարայա :

Լէյլ ու նիհար էյ էֆէնտիմ չէքտիկիմէ գար տէրիմ ,

Պանար երւրէյիմ հարէթլի պիր ազաճըզ գար տէրիմ ,
Կերշի սերվէթտէ եօզ իսէ շէրիթիմտէ վար տէրիմ ,
Ճարէտէնիմ իմտատ էյլէր սինամտաքի եարէյէ :

Տիվանէյի խօր պագմայըն եարտըմ էտէր շաշգընա ,
Ձայ օլուրմու հիշ պիր պատէ իշսէն հազգըն աշգընա ,
Սօվուգ սուլըն Փաիտէսի վար գայնար իքէն թաշգընա ,
Ֆագիրէն տէսթկիրի օլ պագմա զէնկին փարայա :

Հագիգի հագգա շաղըրան հիշ ասլա շէքմէց քէտէր ,
Տէրտ տէվասըզ միւշքիւլ պիլսէն եարատէն եարտըմ իտէր ,
Տէօրթ պէյթ իլէ գիքըր իթտիմ պուլուն եէտի պիրատէր ,
Տատէրիմ պէքլէրիմ ճէվապ սիւվալտիւղտիմ սըրայա :

Պէն պու կիւն պիր նէսնէ կէօրտիւմ նէ Փիտան տըր նէ
պիթէր ,
էօյլէ արիֆ օլանլարըն պունատա ագլը եէթէր ,
Թաշ տէյիլ , թօփրագ տէյիլ հայաթը հէմ ճանը եօզ ,
նէ աթէշ տիր , նէ տիմէնտիր , նէ ալէվտիր նէ թիւթէր :

Կիւզ տէյիլ շէթա տէյիլ պահար տէյիլ հէմ տախի եազ ,
Գավալ տէնմէզ , տիւտիւկ տէնմէզ նէ քէմանտը նէտէ
սազ ,
նէ պիւլպիւլտիր նէ տուտուտըր նէ խօրուզտըր նէտէ գազ ,
Կիճէ կիւնտիւզ թեմամ եեզսէքսին տէֆա օ էօթէր :

Սիմատա ասլա պուլունմազ հէմ տախի գիրի զէմինտէ ,
Քիմի հէնուզ կէօրմէմիշտիր մէվճսւտ քիմինին ճիմինտէ ,
Քիմինին զէվք սէֆասընտա կէրէք քիմինին դիմինտէ ,
Տատէրի տէր պիլ պագալըմ նէ վէրէճէք նէ իսթէր

Պիր մուամմա տէօրթ կէօրինիւր էսաս իքի գաթար խէմ,
Ալթը ճիւղէթի կիրիֆթ պիր չիֆթ պիթիչիքաիր անա հէմ,
Պունու րէկա պիլէր տանա Ֆարգ էտէմէգ հէչ սէրսէմ,
Մուամմանրն վէր ճէվապըն կել հէյ աշըգ ղօնչէ Ֆէմ:

Հիւքմէթ անէ պիր մուամէ տէվր իթտիրիր Ֆէլէկի,
Թօգունմագտա պագէն անա նիաս տէսթի պիլէկի,
Կէօպէկինտէ գաթտվ մէվչուն վարտըր պիրտէ տիրէկի,
Թաքսիլաթլի իգահաք պու տէմէյինիգ պուտա քէմ:

Տէրունինտէ վարտըր հէվա պիմարէտիր թալէպի,
Օն էքի տէկ անտէ մարդի տօլունուր հէյ շէլէպի.
Հինաի, Մարաշ, Թարսուս, Հաճըն, Թօմարգա հէմ Հալէպի
Տէր Գըւամի իւզէրինտէն էնէր շըգար տէմ պէտէմ:

Գափուսը սու, անախթարը աղան, ալ գաշտը
Ավճը թութուլուս:

Իչպու պիլմէճէ Չօրպանեան Արքայ էֆէնտի թարա-
րաֆընտան սիւվալ օլունմուշ, թարաֆը աճիզիտէն տախի
ղիյրտէքի ճէվապ վէրիլմիշտիր:

Տէրտի միւպթէլա օլանլար թապի'ի արարար իլան,
Միւլքիւլ իշըն տէնտի ասան կէօվչէրին վարսա սաշ,
Էվվէլ պաշտան շու ճիհանա կէլինի էլպէթ պիլին,
Նէ իչուն էվվէլ էմիրտէ քիմ կիյտի մէմաթը թան:

Գտվուրըն գըլապուզը պիլի'րմիսին մուսայը,
Նիչէ տէֆա Խէթիշտի հագ չէքէր իքէն թասայը,

Անախթարա թէչպիւն իթմիչ էլինտէքի ասայը ,
Գըզըլ ըրմաղը անա քիմ էմիր էլլէմիչ պէլին աչ :

Ջանն էթմէյին պիլմէճէնիղ պիլինմէյիպ գալըճը ,
Եանըմա կէլսին օգուրըմ տէրսըն քիմքի ալըճը ,
Օ իսրայէլ գազմըտիր վասիթասը իլէ խէլաս պուլուճը
Պու սիւվալը հալլ էյլէմիչ Տատէրի գաշլարճա գաչ :

Պիր զէման սայրայը տիլտէ տէկիլ իտիմ էթթանէ ,
Սընըֆ թաշլար պէնիմ իլէ պուլուճըրտի եանեանէ ,

Նիչէ ինսան օղուլտըրը աճը եիւզլի իթտի նագար ,
Չօգ սիւրմէգ օ եագտըղը էլի էլի քէնտի պօզար ,

Թէքրարէն թէչրիֆլէրինտէ կէօրէրէք ըէսմիմի ,
Էսկի նամտա պըրագմայըպ տէյիշտիլէր իսմիմի :

Սէվէրէք սէվիլէրէք կէօթիւրտիւլէր տախի պիլէ ,
Նէ շէյվէ շիրինլէքլէր եագտըլար պէնիմ իլէ :

Շու Ֆանի ալիմ իչինտէ պօշալմըլըմ տօլմուշըմ ,
Պէլ պագալըմ պէն նէ իտիմ ագըպէթ նէ օլմուշըմ :

Չիֆթ տուրուրտը եան եանի ,
Արիֆլէր պիլիբր անի ,
Տիրիսի արփա սաման եէրտի ,
Էօլիւսիլ ինսան գանի ,
Պուճա տէրսէնիղ քիմին նէսի ,
Սամասըն պուլտուղու մէրքէպ չէնէսի .

Մէվլա իթտի նագարը ,
Քիթապլար զիքրին եագարը ,
էյէր պիլիր իսէն սէօյլէ ,
Եիւրիւյէն թիթրէք մէզարը ,
    Քիթապը մուգատտէստէն ալալըմ սալըք ,
    Օ տէյիլմի Յոփնանը եուտան պալըք .

Յամէ պաշընա տէրիլտի ,
Նէվ նէվ էշքեալտէ կէօրիւլտիւ ,
Տէօրթ տէֆա էօլտիւ ամմա ,
Տէօրթ տէֆատա տիրիլտի .
    Անէր իտի միմիւնին խասը ,
    Մոփսէս վէ Ահարսնըն ասասը .

Մալիւմ տիր պու էր օլան նաս ,
Եպանա էյլէմէզ հէվաս ,
Հանկի էօլիւյէ պագարագ ,
էօլէճէքլէր պուլտու ինէլաս ,
    Պօշա ագլըն իթմէ թալան ,
    Մոփսէսին տիքտիյի պագըր եըլան .

Սէյր իթ տիւնեա սափաշընա ,
Տէօնէր շարի քէնտի պաշընա ,
Քիմ ճէֆատան սէֆա պուլուպ ,
Օղոււմ տէտի գարտաշընա .
    Յոփսէի Բենեամինին խաթրընա տէյտի ,
    Սանիյէն օղոււմ տիյէրէք սէվտի :

Տիւնեատա պիր գարը վար անըն պոււնտան իւշ պի-
սէնէյէ գատար էվվէլ սօղուշը մալիւմ օլմամըտը , վէ
քէնտիսի նա մահրէմ օլուպ ինսանլարըն՝ իպրամընա տա-
յանամատըղընտան իւշ տէֆա կէօրիւնտի հալա շիմտի վար
տըր :

Պաշտօնը սկսվել Մտրաչ էրմէնի մէջքէջ մէքթէպ-
մուսալիմէրինտէն օրուպ 1895 վազաասընտա էօլտիւրիւ-
լէն Սամէլէլեան Սարգիս էֆ. Թարաֆընտան սիւվալ օ-
ւուսմաղլէ պէր վէճհի գիր ճէվապ վէրիւմիշտիր :

Գարընըն նիքեապըն ալան քեահինլէրին Թըրնազը ,
Նիշան իչուսն Թաշ գալտըրան օն իքիլէր փարմազը ,
Յեսուս իլէ Գնճի մէլէքլէրէ նազար էթ
Թէմսմ իւչ տէֆա տշըշտը ազիմ իրտան ըրմազը :

Իշթէ պէնտէ իւչ պիլմէճէ սօրայըմ եավաշ իլէ ,
Հանկի իւշլէր իտի եանմայան օլ շէտիտ աթէշ իլէ ,
Պիլիբսին Թարիխտէ չօգտըր էօլտիբիլէն Թաշ իլէ ,
Քիմտիր տիյէն էօլտիւրթտիւնտէ գապթ իտէն պազը :

Քիմտէն քիմէ կիթտի պիլի՞րմիսին իւչ էլլի իլէ պաշը ,
Իքիսինի հէլաք իթտի անտէ հագիգաթա աթաշը ,
Տէր Տատէրի սիւվալըմա ասլա էլլէմէ Թէլաշը ,
Պուլտպիլիբսին օգու կէօր քիթապըն սօլ վէ սազը :

ՂԱՐԻՊԸՆ ՍԷՏԱՍԸ

Պիր գէման էլիմտէ օրագ պիշտիրտիմ ,
Շիմտի պուրա կէլիպ օրագճը օլտոււմ ,
Նիչէ էլլէր գօնտուրտոււմտա կէօշտիւրտիւմ ,
Շիմտի էլլէրէ պէն տուրագճը օլտոււմ :

Օյնայըպտա օեուսոււմու ութարքէն ,
Ուշտիպ քեամիլին սէօղին Թութարքէն ,
Տօսթլարըմա գէվք ու սէֆա սաթարքէն ,
Շիմտի գէմ վէ քէտէր մէրագճը օլտոււմ :

Տասերի տէր անըմ թէրին տէօքմէզտիմ ,
Նէֆսիմ թարլալարըմա կիւպրէ չէքմէզտիմ ,
էլիմէտէ իփէք ալըպ պիւքմէզտիմ ,
Շիմտի աթ եալըսը տարագճը օլտում :

Պիր հալա տիւշմիւշէմ տօսթոււմ կէօրմէսին ,
Իշիտիրսէ էկէր սէվինիր տիւշմէն ,
Պէօյլէ գօնչէ կիւլիւ քիմսէ տերմէսին ,
Սիլատան այրըլըպ օլմուշըմ փիւշման :

Պիւմէմիշիմ քէնտի էլիմ գըլմէթին ,
Նէ շէքլ իտէյիմ աղալար մէթին ,
Մահփէսիք հալըմտան կէլիյօր չէթին ,
Պիթ , փերիլէ կէօրէ էլպէթտէ խօշ ման :

Տասերիտէ էսկի հալըն արայօր ,
Քէնտի կիտէմէյուպ կէօնլիւ վարըյօր ,
Տէյօրլարքի չիֆթլիկ սանա եարայօր ,
էօմրէ ֆաիտէսի նէ օլմուշամ շիշման :

Եինէ կելտի գաֆլէթ պաշըմա պէնիմ ,
Կէօզլէրիմտէն տօլու տօլու եաշ ագար ,
Քիմսէ գարըմատը իշիմէ պէնիմ ,
Ֆէլէքտիր խանչէրին սինէմէ չագար :

Կիւգէլ իշիմ գօյուպ գուրպէթէ չըգտըմ ,
Քէնտի էլիմ իլէն էվիմի եըգտըմ ,
Օստնտըմ ճանըմտան թէնիմտէն պըգտըմ ,
Ահըմ հավատաքի անգայր եագար :

Ճախլ տուժտը իքէն պէն ֆախլ օլտոււմ,
Աղ էօմրիւմտէ գաչ տէֆա պօշալըպ տօլտոււմ,
Անասըգ, գարտաշարգ, պաճըւըգ գալտըմ,
Պու հալը միւշքիւլէ եօգմուտըր պագար:

Պուլունտուղըմ մահայ էլմայըգ պագտըր,
Պիր կիւղէլ չիթֆիլքտիր գաննիթմէն տաղտըր,
Տէրտիմ չէթին իսէ վիճուաիմ սաղտըր,
Եինէ շիւքիր տիյուպ Տատէրի գալգար:

Սէտաուընր եինէ վէրի՞րմի աճէպ,
Կուշիմիգէ պիղիմ վաթան պիւլպիւլի,
Թէրկ իտուպ կէլմիշըմ գալմ ու ահպապ,
Եիթիւրիպ սգլըմը օլմուշըմ տէլի:

Տաիմ միւքէտտէրիմ հէչ աւլա կիւլմէմ,
Տիտէմ եաշը ագար հէր գէման սիւմէմ,
Նութգա մէճալըմ վար լիսանըն պիւլմէմ,
Պիր եէս ին էօյրէնտիմ տէմէքտիր պէլի:

Տատէր տէր պու հալա սապր իթմէք կէրէք,
Էլվէթ իտէք ամմա տաեանմազ եիւրէք,
Արգատաշլար գօնո շըրքէն կիւլէրէք,
Փէլ փէլ պագըյօրըմ քիւրթլէր միսալի:

Կէլ կէօնիւլ հասպըհայ իտէք,
Սէն արատըն պուլտուն պունու,
Պաշըմըգա կէլտի նիտէք,
Էյի օլուր պէլքի սօնու:

Տէլէկ փէնչէսինի չալտը ,
Պիզի չըղնաղընա ալտը ,
Խրիսթիյանլըգ նէրտէ գալտը ,
Ղայպ իթտիք եօրթուլու տօնու :

Տատէր տէր գայնայըպ թաշտըգ ,
Նիչէ տէրեալարը աշտըգ ,
Նէ ճէվապ վէրէլիմ շաշտըգ ,
Նէ՛ թտին տէրլէրսէ գօյուենու :

Արթտը պիգիմ մէմուրիյէթ ,
Պիրտէ տօնուզ եէմի չըգտը ,
Թէրք իթմէյի իթսէմ նիյէթ ,
Իշիտէնլէր սէօյլէր պըգաը :

Զուլմէթտէ շըրամ եագածագ ,
Եօգմու հալըմա պագածագ ,
Պիլմէմ նէ գէման դալգածագ ,
Շիմալիլիք իգպալըմ ըգ աը :

Տիւնեա կէլիր սէրիմէ տար ,
Զէքմէքտէյիմ ահ իլէ դար ,
Տէրալիլէրէ էյլէն սէրտար ,
Տատէրիյէ թէմամ վագթը :

Ճիվիլ ճիվիլ էօթէն ուֆածըգ գուշար ,
Յըրգաթլըյամ աէյմէն թէլ իմէ պէնիմ ,
Նէ գէման արտէլար ագմադա պաշլար
Կէօրէն տանանամաղ սէլիմէ պէնիմ :
Տէրալէրիմ ֆըրգաթլը թիւ րքի արեղմէյիմ ,
Օտանըպ թէնիմտէն ճանտան պէղմէյիմ ,
Նէ սէպէպէ իւմգաթ իտուպ կէղմէյիմ :

Տէլէք թաշ տիւշիւրմիշ պէլիմէ պէնիմ :
Պիր ճէրրան եօգտըր քի եարէմ տէլտիրէմ ,
Պիրտէ մուհիպ սատըգ շէշմիմ սիլտիրէմ ,
Տագիգէ վար քէնտի քէնտիմ էօլտիւրէմ ,
Պիր սիւան կէշէրսէ էլիմէ պէնիմ :
Տատէրի տէրքինէ իթտիմսէ խիւաֆ ,
Եարէտէնիմ էթսին գուսուրումու աֆվ ,
Պու տէրտի միւշքիւլլէ օլուրսամ իթլաֆ ,
Քիմլէր նամէ եագսըն էլիմէ պէնիմ :

Հալըն նիճէ տէյու սօրան օլուրսա ,
Նասըլ վասֆ իտէյիմ գարմա գարըլ ըգ ,
Տէրթլիյիմ պիր տէրտի կէլուպ պուլուրսա ,
Անըն իլէ օլուր պէլքի պարըլ ըգ ,

Աչըպ շէշմէն շու ալէմէ պտգասըն ,
Նիշէ նիշէ հալար վարտըր չագասըն ,
Չըրանը սէն տէսթին իլէ եագասըն ,
Էլիմ շէմսինտէն օլմայօր ըլ ըգ :

Նագու շիվէ իլէ սէլամըն վերէն ,
Մուհապպէթ պագընըն դօնշէսին տերէն ,
Շիմտիլիք շու հալտէ փէթմուրտէ կէօրէն ,
Էլպէթտէ տիյէճէք Տատէրի շաշըգ :

ՂԸՍՍԷՏԷՆ ՀԻՍՍԷ

Լիսանընա սահիպ օլմայան ատէմլէրտէն պիրիսի հէր նէ
գատար գտըլըգ ըիւթպէսինէ հաիգ վէ սինի քէմալէթին
պուլմուշ իսէտէ , նամագտան չըգտըգլարը էսնատէ պիր

ատէմին օմուզընտան ասըլը սազ կիթմէքտէ օլմասը միւ-
նասիպէթի իյէ քինտի ըէֆիգինէ խիթապէն շու Խտէմի
կէօրիւլըմուսըն շէյթան օմուզուէնա ալմըլ կիտիյօր տիյէ-
րէքտէն էլինի օ ասէմէ տողրու ուզատըր . աշըգտըր պու-
ուստուրասըն յագմագ թաշընա վուրմագ վէ լաքին սէօզ-
տէ սըրասընա կէլիրսէ հիշ տուրմագ հէման սագընը քը-
լըֆընտան չըգարարագ պիտ վէճհի գիյր պէյթլէրի միւմա-
սիլ սէօյլէմէյէ պաշլամըլտըր .

Ապտէսթ ալսամ ալմա տէմէզ ,
Նամազ գըլսամ գըլմա տէմէզ ,
Գատը տէյիլ հարամ եմէզ ,
Շէյթան պուսըն նէրէսինտէ :

Եիւքսէք հավալարտան էսմէզ ,
Սիթէմ էյլէսէլէր քիւսմէզ ,
Շէրիաթը եանլըլ քէսմէզ ,
Շէյթան պուսըն նէրէսինտէ :

Իիւզկէճ ամմա կէօլէ տալմագ ,
Գուշուսու հավայա սալմագ ,
Սէնին կիպի ըիշ վէթ ալմագ ,
Շէյթան պուսըն նէրէսինտէ :

Թէլտիր սագըմըն չալըմը ,
Ջէհիր էյլէմէ պալըմը ,
Պէհէյ Ալլահըն գալիմի ,
Շէյթան պուսըն նէրէսինտէ :

Գատը գալիմ քէյիմէսին իշտիր իշիթմէզ կիթ եահու
կիթ շէյթան օլմագսան մէլէք օլ , սուչ սէնտէ տէյիլ պէ-
նիմ կիպի ատէմլէրտէ սանա սէօզ սէօյլէմիշիմ տիյէրէք
նէտամէթ պէյան իթմիշտիր :

—

Աճէմիսթանտա իրանլը պիր շահիր շիրազը ,
Տօլաշմագտա իքէն կիճէլէյին աղլաեան ,
Պիր չօճուզըն վալիտէնինի ուեանաըրմագ ,
Արգուսի իլէ իշպու պէյթի սէօյլէմիշաիր :

Կէլմի,իմ պէն եէմէնտէն ,
Տիրիզ իթմէ էմէնտէն ,
Նազլը չօճուզ աղլայօր ,
Սիւթ վէրսէ նէ մէմէնտէն :

Չօճուզը իլէ աղլամագտա օլան վալիտէսի ,
Պէյթին քէնտինէ օլմասընը պիլմէսիլէ :

Պուրա եէմէն տէյիլ շիրազարր ,
Ջանն եթմէ իթտիյիմ նաղարըր ,
Թըֆլ իքէն կէյին օլտում ,
Նէ եափայլմ շիր ազ սըր :

Տէրէրէք սիւտիւնին գըսալըզընա աճէնմասը իլէ վա-
լիտէյնինին քէնտինի քիւշշիւք իքէն էվէլաիքլէրինաէն
աօլայը աճմագլըզլարընը կէօսթէրմիշաիր :

ԱԹԱ ՊԻՆՏԷ ՍՅՅ ԱՐՍ.

Զիֆթճինին պիրիսի թարլանըն ուֆագ թաշլըսըն էօ-
քիւզին ինէկ պաշլըսըն , կիւզէլին հէլալ գաշլըսըն սէվէ-
րիմ տէմիշ . սահիշ աիր թարլանըն ուֆագ թաշլըսը մաս-
տուլը վէքիր շօգ , գարընըն սիւտիւ փաքընտա պիր տէ-
յէճէք եօգ հիւսնի կիւզէլաէն աօյուլմըշ , խույու կիւզէլ-
աէն աօյուլմամըշ տէրլէր :

ՄԱՀՊՈՒՍԸՆ ՖԻՂԱՆԸ

Պիր օլունմազ սէվտա կէլտի պաշմա
Պէն աղլարըմ, տօսթում աղլար, էլ աղլար .
Ասիեապլար տէօնէր շէշմիմ հաշընա ,
Փունար աղլար, ըրմազ աղլար, սէյլ աղլար :

Աման տէրտիմիգէ օլմազտատըր սալ
Սօլտու նիչէ եիւզ սաթ հէզարան խտլ,
Քէսիլիպ թազաթտան գալտըմ պիր մէճալ,
Գամէթ աղլար, պազու աղլար, պէլ աղլար :

Արղըճալ իտէմէմ հալըմ պիլինմէզ ,
Լէշթէրիմ եօզ եարէլէրիմ տէլինմէզ ,
Տէրտիմ մազամ էյլէսէլէր շալընմազ ,
Չիվի աղլար, փէրտէ աղլար, թէլ աղլար :

Տաաէրի տէքի օլմուշամ պարիֆ,
Հալըմտան պիլմէյէ կէրէք պիր արիֆ ,
Աղալար տէրտիմի էյլէրքէն թարիֆ ,
Տիհան աղլար, տէնտան աղլար, տիլ աղլար :

Պէնիմ կիպի հալա կիրիֆթար օլան ,
Սէրէ զարա սլաղլամաղմը պաղլարեա ,
Չուզուրտա օլմագսա տէսի ինի սլան ,
Կեօղ եաշլարը շաղլամաղմը շաղլարեա :

Աման դանի սէթտար արթըզ սէն ուլաշ,
Ելթիշիր ֆէլէյին վուրտուզը պու թաշ ,
Եիւզիմ կէօրէն սօրտըր նիչուն շէշմին եաշ ,
Տէրտի օլան աղլամաղմն աղլարեա :

Գարա կիւնինն էօմբիւ տէրլէր օլուր ազ,
Ինճէ աթֆ օլունան օլտու դայէթ պաս,
Պիր աթէչ թօգունսս սինէնէ պիրազ,
Մահէլինի տաղլամագմը տաղլարեա :

Քիմսէ կէլմէց հալըմըզա պագմաղա,
Զուլմէթտէյից շըրամըզը եագմաղա,
Աչգ խանշէրինի սինէսինէ սօգմաղա,
Աչըգ Տասէր եաղլամագմը եաղլար եա :

Տէրտիմին տէրմանըն քիմտէն արայըմ,
Պէնի խալգ էյլէյէն եարապպտան դայրի,
Սէրխօշ օլտուլմ շիմտի նէյէ վարայըմ,
Նէտիր մէսթ էյլէյէն շէրապտան դայրի :

Պիր տէրտէ տիւշմիւշիմ տէրմանը նէրտէ,
Եանըյօր վիճիւտիմ յէօնմէց էօտէ,
Տօսթլա մէյանէտի պուլունան փէրտէ,
Պիր շէյ իսթէմէցիմ խարազտան դայրի :

Տատէրի ճիհանտա պիր նամըմ պըրագ,
Միւտտէթին եագընտրր սանմա սէն եըրագ,
Սէրվէթ, սաման իչուն էյլէմէ մէրագ,
Պիզէ նէ վէրիլէր թիւրապտան դայրի :

Աման Ալլահ աման աման,
Նէ պէլալը պաշըմ պէնիմ,
Իշիմ Փիղան հալըմ եաման,
Զէհիր օլմուշ աշըմ պէնիմ :

Ոստիմ ճիկերիմ եագըրօր ,
Հալըմա հէր քէս պագըրօր ,
Ձէշմիմտէն տաիմ ագըրօր ,
Սէյլ օլուրօր եաշըմ պէնիմ :

Տատէրիյէ իմտատ քիմ իտէ ,
Արգըհալ հէօնքեարէ կիտէ ,
Սէնէմ իւշեիւզ օն իքիտի ,
Թէմամ օթուզ եաշըմ պէնիմ :

Փայաս գալէսինէ տիյէճէք եօգտըր ,
Ապ ու հէվասը Փէնա օլմագսա ,
Կէգէճէք եէրլէրի դայէթլէ չօգտըր ,
էյէր պաղչէպանլար եօլտան շալմագսա :

Սըրթընտա վար իսէ էյէր կլիէճէք ,
Պագգալտա պուլունըր իսթէ եիյէճէք ,
Գահվէ շայընտա եօգտըր տիյէճէք ,
Պիրիքտիրիպ փարասընը ալմագսա :

Արգատաշա տէրտիմ տիւշինմէ տէրին ,
Պիզի կէօրէն տօսթլար տէսին աֆէրին ,
Կիւնտիւզ աղաճ ալթը էփէյի սէրին ,
Ագշամ զապիթ գընտանընա սալմագսա :

Տատէր տէր հէօնքեարէ տէյիլտըմ ասը ,
Պի գուսուր չէքէրիմ միհնէթ վէ եասը ,
Ախրէթտէ թութարըմ իքի եագասը ,
Պիզէ էյլէյէնլէր պուրտա պուլմագսա ,

Եարէտէնիմ միւրատիմի վէրիբսէ ,
Պիր գուրպան քէսէրիմ գուրպան իւսթինէ ,
Տէրտլիլիմ պէն եարալէրիմ կէօրիւրսէ ,
Էհսան էյլէմէ՞զմի մէրհէմ իւսթիւնէ :

Էօրտ աիւշտիւ յիւ եէրի եագար գաժըրըր ,
Չիւրիւք պինաւարը երգար տէ՛վիրիր ,
Միսալը մէշհուրտըր էլպէթ սաժըրըր ,
Կապա գօնուր իսէ խարման իւսթիւնէ :

Տատէրի արարսան պուլուրսըն հագգը ,
Էշգ հալը սինէկէ աշմասըն եագը ,
Քուլըմտան կէշմէմ տէր թարիխին օգու ,
Հիչ Ֆէրման օլտըրմը Ֆէրման իւսթիւնէ :

Հէյ աղալար շիմտէ շաշտըմ ,
Հալըմ քիմէ արզ իտէյիմ ,
Նասըլ իֆթիրայա տիւշտիմ ,
Չալիմ քիմէ արզ իտէյիմ :

Եիւղիմին բէնկի սօլտու ,
Կէօղէրիմ գան եաշլա սօլտու ,
Թըֆլ իքէն խէմ գաթ օլտու ,
Պէլիմ քիմէ արզ իտէյիմ :

Ամանին տիւշմիւ շիմ տէրտէ ,
Եանըյօր վիւճուտիմ էօտէ ,
Տամպըրամ սութմայօր վիէրտէ ,
Թէլիմ քիմէ արզ իտէյիմ ,

Եօգտըր սէրվէթ թիւքէնտի մա ,
Պէտն շիւրիւր գալմաղսս սալ ,
Տատէրիտիր օլմուշտուր լալ ,
Տիլիմ քիմէ արզ իտէյիմ :

ՎԵՐ . ՊԱՏ . ԿՈՍՏԱՆ ՄՈՄՃԵԱՆ ԹԱՐԱՖՐԸՆՏԱՆ .

ԹԷՐԹԻՊ ՕԼԸՆԱՆ ՊԻՐ ՆԻՅԱԶ

1. Սցիզ Ալլահըմ ,
Ազիզ իսմինէ ,
Արզ էտէրիմ տուա :
2. Գաւպիմի սանա ,
Գաւորրտըմ Եարապպ
Գապուլ էթ անը :
3. Եա Ացիզ Փէտէր
Եալընըզ սանա
Եալվարտըմ տաիմ :
4. Զուլճէլալ Բապպըմ
Զարիֆ գուլունա
Զամէյլէ բուհան :
5. Էցէլի օլան ,
Էտէրիմ սանա
Էպէտէն խրտմէթ :
6. Ըշըզըն իլէ
Ըշրտասըն սէն
Ըշըզ գաւպիմի :
7. Թանրը թա'ալա
Թապիէն սանա
Թապի օլուրում
8. Իման էյլէրիմ
Իսմի ազիզէ
Իհթիրամ իլէ :
9. Լաթիֆ Յիսուսըմ
Լութֆ էյլէ պանա
Լէթաֆէթինէ :
10. Խաքիփայընա
Խուլուսէ Կէլաիմ
Խէլաս էթ գուլուն :
11. Կիւլէր եիւզիւնլէ
Կիւլ սիման իլէ
Կիր սէն գաւպիմէ :
12. Հապիպիմ Յիսուս
Հիքմէթին իլէ
Հէօքիւմ էյլէ զուլմու :
13. Ղարիպ օլանա
Ղանի պէրէքէթ
Ղաֆրանը խիւտա :
14. Ճիւմլէյի սէվէն
Ճիհանըն Բապպը
Ճանըմը հըֆզ էթ :
15. Մուհթահիմ եա բապպ
Մէրհամէթինէ
Միւնթազըրըմ պէն :
16. Նիյազ էյլէրիմ
Նուրը ձէլիլէ
Նուսրէթի իւհիւն :
17. Շիւքիւրլէր օլսուն
Շէվզէթ սիմաթա
Շէքվ ու սիբուրլէ :
18. Ուրուճուն Կիւնտէ
Ուչտուն սէմայէ
Ուլվուրէթինլէ :

19. Զօպանըմ բապպա Չաղըրտըմ տախմա Չաբուք Ֆիքիրլէ : 20. Պիւթիւն գալպիմլէ Պէրրագ Ֆիքիրլէ Պիլէյիմ բապպըմ : 21. Սէմափի Փէտէր Սէչմիչըմ սէնի Սիբէր քէնտիմէ : 22. Վաթանըմ սէմա Վարըրըմ անա Վահիտ Յիսուսլէ : 23. Տախմա բապպա Տու'ա էտէրիմ Տուրու Ֆիքիրլէ :	24. Բուհը աղիզիմ Բահմ էթ ճիւմլէյէ Բուի ըիգանլէ : 25. Փատիչահ Յիսուս Փաք օլան սէն սին Փաք էյլէ պէնի : 26. Քէլամը Գատիմ Քիւլլիւ մէ'սուտսըն Քիլիսէն իլէ : 27. Օլայըմ անա Օղուլ տախմա Օսանմայարագ : 28. Տաթիչ օյան բապպ Տարք էթմէգ ասլա Տաքիրսէ պիլէ :

Սեպ. 14, 1913

ՏԱՍԻԹԱՆ ՎԷՍԻ ԵՒ ՊԱՊԻԿ ԲԱՇԱՆԵՐՈՒ

Զէյթուն գարչըսընա օրտու գուրուլտու,
Միւքէմմէլ թըրամբա չալը վուրուլտու,
Պիւթիւն ահալէյէ անտէ սօրուլտու,
Տէտիլէր բաշանա սէօյլէն ամանի :

Պապիկ աղա տէր քի պէզ թէպասիւրզ,
Ասըմըզ հիչ եօգտըր իթասթտաիւրզ,
Չանն էյլէմէյինիղլգապաթտաիւրզ,
Խաին մէմուրլարընըզ էյլէր իսիանի :

Վէսի բաշամ տէր քի կէլ էթմէն պունու ,
Փիւշման օլուրսուն սէն ազըպէթ սօնու ,
Կէյտիրէիմ սաճնա պինկպաշը տօնու
Զիգըմէթ նիշանլար վէրսին սուլթանի :

Պապիկ աղա տէր քի Վէսի էֆէնտի ,
Պու սէօզիւ սէօյլէտին հիշ քիմ պէկէնտի
Պիր նիշանըմ վարաըր Հէօնթկեարը մէնէնտի ,
Իֆթիխար իտէրիմ տինի իմանի :

Վէսի բաշամ տէր քի հաթտընը պիւմէնկ ,
Խապէրլէր կէօնտէրսէմ եանըմա կէլմէնկ ,
Պարի էթտիկինկէ սէն փիւշման օլմանկ
Կէօսթէրէիմ սանա եօլու էրքեանի :

Պապիկ աղա տէր քի տէխալէթ էթմէմ ,
Զէյթուն իշէրիսինտէն պիր եէրի կէթմէմ ,
Սէն կիւլլէ աթմազ իսէն պէն գուրչուն աթմամ ,
Կէլ պուեուր էֆէնտիմ պու էր մէյտանի :

Վէսի բաշա տէրքի օրտում շէքէրիմ ,
Սէնի տիրի թութուպ պէլինկ պիւքէրիմ ,
Զէյթունուն եէրինէ արրա էքէրիմ ,
Վէպալը պօյինունկա սապի սիւպեանի :

Պապիկ աղա տէրքի գուրչունա տէօշիւմ ,
Եիւզ պինկ ասքէր կէլսէ թութամազ փէշիմ ,
Քիմսէի թանըմամ հազգ իլէ իշիմ ,
Եէթիշիր իմատաա քէրէմլէր քեանի ,

Վէսի բաշամ տէր քի թօփլար աթըլսըն ,
Զէյթունլուլար պիրիպիրինէ գաթըլսըն ,
Սուշլու սուշսուզ պիրազ ատէմ թութուլսուն ,
Պէօլլէ թահրիր օլմուշ կէօնկլիւմ ֆէրմանի :

Պապիկ բաշամ ասքերինէ էմր էթտի ,
Սօլ թարաֆտան Գացօխ պինկ պաշը կիթտի ,
Վառվըր դօլ աղասը միւրատէ եէթտի ,
Տէտի տէօքէճէկիզ չօգ տիւշման գանի :

Վէսի բաշամ տէր քի վախ պէն նէ իտէիմ ,
Պաշըմ ալըպ նէրէլէրէ կիտէիմ ,
Վալի սիւվալ էթսէ ճէվապ նէտէեիմ ,
Սօնկ կիւնիւմատէ վէրտիմ չօգ ճան դուրպանի :

Պապիկ բաշա տէրքի հէյ քէօթիւ գաշմա ,
Ձէյթոււնլուիու պիլմէղ սէօյլէր իտին սաշմա ,
Եկմին էթ պիր տահի պուրտան սու իշմէ ,
Նալաիրգ օլանլար եումար տիշանի :

Աչրգրմ օտէր Պապիկ պինկլէր եաշասըն ,
Պէօեիւկտէն քիւ շքիւ քտէն տագմադ բաշասըն ,
Իշինէ գասսը դօր պաղլար խաշասըն ,
Կէօրմէտի պէօյլէսի պիր գահրիմանը :

Տասիթանիս վեցերորդ համարէն ամէն ոք կրնայ
հետեւնալ թէ դէյթոււնցիները միշտ կեանքերնին ապահովե-
լու համար իրենց բնակավայրէն շարթելով , իրենց վրայ
յարձակողներուն դիմադրելով յաղթութիւնը կը կրեն :
Աշխարհիս խառնակութիւնը անոնց համար ոչինչ է :

* * *

Գ Օ Շ Մ Ա

Իսթէմէմ պէյհուտէ պօշա եէլմէյի ,
Արամադ ճինանա տէսինլէր պանա ,
Վուր-ւպ թըղի աշգ իլէ պաղրըմ տէլմէյի ,
Կիթմիշ խուպտան եանա տէսինլէր պանա :

Քեար իտէր Սիթիմի ճան իլէ էօզէ ,
Ֆէրաղէթ էյլէյուպ պու տիւր թէզէ ,
Սէմթի աիւպէրլէրի շամէ վէշ եիւզէ ,
Եանմամքի տիվանէ տիսինլէր պանա :

Օլալրտան պէրրու աշըզ Տաաէրի ,
Արարըմ կէղէրիմ պէն սատըզ եարի ,
Վէֆասը օլմաեան ճանան տիւպէրի ,
Սարմամքի տիվանէ տէսինլէր պանա .

Նիճէ պիր գաֆլէթտէ եաթան ,
Հէյ կէօնիւլ ույգուտան ուեան ,
Ագըպէթ գայղույա պաթան ,
Հէյ կէօնիւլ ույգուտան ուեան :

Ագլընը վէրմէ թալանա ,
Նասիհաթ օլսուն ալանա ,
Գափու աշըլըր չալանա ,
Հէյ կէօնիւլ ույգուտան ուեան :

Քիմի շահտիր , քիմիսի գուլ ,
Քիմի ալթուն , քիմիսիտէ փուլ ,
ատէմ իշի իլէ մէշղուլ ,
Հէյ կէօնիւլ ույգուտան ուեան :

Տատէրի մահգունտըր կիւլմէզ ,
Գալպինին փասընը սիլմէզ ,
Ույգունըն արգասը կէլմէզ ,
Հէյ կէօնիւլ ույգուտան ուեան :

Էհլի աշգ օլան պիր քիչի ,
Պէլլի օլմագմը սէօզիւնտէն ,
Խօշ կէօրիւնիւր բէվիչի ,
Փարլագլըգ կիթմէզ եիւզիւնտէն :

Հէր շէյէ էյլէր գանաթ ,
Փամտըր աաիմ անտէ նիյէթ ,
Եարէտէն իտուսլ ինայէթ ,
Չըգարմագ անը կէօզիւնտէն :

Սըր աչանա տէրլէր իամմա ,
Եալանչըյատա ինանմա ,
Տատէր շաիր տէյիլ ամմա ,
Տէրսին օգոււմը ճիւզիւնտէն :

Նէքէալիքտէն պիր եօլ սօզմագ ,
Ատէմ ճէօմէրտ կէրէք տէրլէր ,
Քէօթիւնին մէյտանը օլմտգ ,
Չաթալ իսթէր եիւրէք տէրլէր :

Պագ քի Փէլէք սօնրա նիտէր ,
Ատէմ օլան պօրճուն էօտէր ,
Էյիլիք պէրապէր կիտէր ,
Մալ գէքեաթըն վէրէք տէրլէր :

Եալանչընըն եիւզիւ գարա ,
Նէթիճէսին պագտա արա ,
Պիրիքտիրսէն հազէր լիրա ,
Ալ կիթտիյին կէօրէք տէրլէր :

Տասէր ադ չօգու արամագ ,
Գուվվէթ պիր գարար տուրամագ ,
Մաղրուրլըգ իշէ եարամագ ,
Խազա եիւզլէր սիւրէք տիրլէր :

Տէրտի օլմաեանտան տէրման տիլէմէ ,
Տէրտի օլմաեանըն տէրմանը օլմագ ,
Աշըպ չէշմին սէյր էյլէ ալէմէ ,
Վարմըտըր պիր կիւլշէն ղօնչէսի սօլմագ :

Պու Ֆանի ալէմաէ հիչ քիմէ եարար ,
Նէ գատար քեար իթսէն ազըպէթ զարար ,
Տինլէն նէթիճէսին իշթէ պու գատար ,
Ճահիլ աթֆ իտէրիմ քիմ պուսու պիլմէգ :

Բիմիսի նաշարտըր գըսմէթ արայօր ,
Բիմի էնյի սէրվէթ տէրլէր եարայօր ,
Տատէրլիյէ ճէվապ քիմլիր վէրլիյօր ,
Ֆանի ճիհան ասլա քիմսիյէ գալմագ :

Մէճլիս իթմէք իսթէր իսէն ,
Մաեթիսնտէ սազը մազպուու ,
Իշրէթին կէօսթէրիր իսէն ,
Անընտա փէք ազը մազպուու :

Մադամ պիլմէգ գանուն չալմագ ,
Եիւզկէճ տէյիլ կէօյէ տալմագ ,
Սէրչէ իլէ գագան տօլմագ ,
Ավարընտա գազը մազպուու :

Ագլը օլան պունու պիլիր ,
Աշըգ մաշուքը իլէ կէլիր ,
Գըշըն եաղմուր չամուր օլուր ,
Մէվսիմինտէ եազը մագպուլ :

Տատէրի տէր չէքմէնէմ զար ,
Սապր իլէ կէնիշ օլուր տար :
Քէօթիւնինտէ էյիսի վար ,
Քէլլէրինտէ տազը մագպուլ :

Սըտգըն եարէտէնէ պիւթին էթ տօսթում ,
Ճէննէթի ալայէ կէօրէյիմ տէրսէն ,
Սատագաթ եօլունա հէր տէմ կիթ տօսթում ,
Ազըպէթ միւրատա էրէյիմ տէրսէն :

Կէօգէ շէօլէ վէրէն տէրլէր ույգուտըր ,
Կէօզիւքէն լէքէյի փաքլայան սու տըր ,
Ֆազ իլէթ մէնպա'ը ալթ մըսրա պու տըր ,
Մալըյըն զէքեաթըն վէրէյիմ տէրսէն :

Ֆիքրին պօշա սալըպ տաղլարը աշմա ,
Գայնարսանտա հատտէն ցիյատէ տաշմա ,
Հէր նէ իշլէր իսէն հագգընտան շտշմա ,
Տատէր ճէննէթ կիւլին տէրէյիմ տէրսին :

Տիւպէրին փէշինէ տիւշէն ,
Ազըպէթ կէօրիւր զարար ,
Օլուր քէնտի տաղտա շաշան ,
Էսկի վարիյէթին արար :

Փէրվանէ պաշընասա թէօնէր,
Եանմազ տաիմ չըրա սէօնէր,
Թէնի ճանը պիրլիկե եանար,
Հիչ իտէմէզ սապր ու գարար:

Մաշուգ տէյիլ վէֆասը եօգ,
Անճագ իւթիւն ճէֆասը չօգ,
Գաշլարը եայ միւլթղանը օգ,
Աշգը սինէսինի եարար:

Պէօյլէ օլտուղունու պիւմիչ,
Պիւթիւն ալէմ անա կիւլմիւշ,
Արթըզ քէնտի փիւշմէն օլմուշ,
Տատէր տիր նասիհաթ արար:

Քիմսէ պիւմէզ քիմսէլէրին հալընը,
Քիմի շաղը մէսրուր քիմի աղլայօր,
Քիմի պէնտ էյլէմիշ տիւնեա մալընը,
Քիմի հասրէթլիսի ճիկէր տաղլայօր:

Քիմիսինին շէշմի աչըզ պագըյօր,
Քիմիսինին աթէշի էլի եագըյօր,
Քիմիսինին փունարը փէք ազ ագըյօր,
Քիմիսինին արղը ճօշղուն չաղլայօր:

Քիմիսի տէր միւրատըմա էրմէտիմ,
Քիմի տէր տիւնեանըն դէմին կէօրմէտիմ,
Քիմի տէր հալա պէն շանէ սիւրմէտիմ,
Քիմիսիտէ քեաքիւլինի եաղլայօր:

Քիմի մէճլիս իտէր ահպապ սազ իլէն ,
Քիմիտէ գանաաթ էհլիտէր ազ իլէն ,
Ինսանըն սէրինէ կէլիր եազըլան ,
Տէյէրէք տատէրի պէյթին պաղլայօր :

Հիքմէթինտէն սիւվալ օլմազ եարէտէն ,
Տէրտ վէրսէն գուլունտ տէրմանը պիլէ ,
Ետրի կէօքիւ շու ալէմի վար իտէն ,
Սէնտէն մատա չէշմիմ եաշըն քիմ սիլէ :

Ագլընը էմրինտէն թաշրայա սալան ,
Իսթէյիպ կէօյնիւ իլէ տէնիգէ տալան ,
Պալըղըն գարնընտա իւչ կիճէ գալան ,
Հազրէթի Յոփլանը ալալըմ էլէ :

Տիյէլիմ եարէտէն չիլէմիզ տօլտու ,
Եթթիշիր էլ աման բէնկիմիզ սօլտու ,
Նինուէ թէօլպէ իթտի խէլասըն պուլտու ,
Տատէրտէ պին թէօվպէ ալըյօր տիլէ :

Ուզագտան պիր սէտա կէլտի կուշիմէ ,
Ճէֆանընտա սօնու սէֆա տիյէրէք ,
Ղէմ գասալէթ տիւշմիշսէտի փէշիմէ ,
Պու հալա թէհամմիւլ էյլէմէք կէրէք :

Էեուպըն դըսսէսին մէյտանա գօյօր ,
Մուսանընտա սանդըղընը սօյուլօր ,
Եուսուֆ իչուն տարտան գուրթարտը տէյօր ,
Հաղրէթի եաղուպուտա հէմ կիւլտիւրէրէք :

Տատէրի տէր պուենլար անիլմէց խիլաֆ ,
Էսկի ահտը օգու տիգիւլիւ սաֆ սաֆ ,
Հագգըն եարտըմը իլէ օլմագսըն իթլաֆ ,
Տէրտին միւշքիւլ ամմա տաեանսան կէրէք :

ԷՅՈԼԻԻՄ ԳԱՏԷՂԻ

Թէսէլլիմի տինլէ օթուր Յորու Ֆիբրինէ կէթիւր	Ազլընը պաշընա էթիւր Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Հէր տաիմ տէր իտի հազգ Հայր Աբրահամատա պիւր պազ	Իթմիշ իտի պիւր իշ նահազգ Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Թէվարիխի օգու հէման Պիրինճի Սուլթան Սիւլէյման	Էօմիւր սիւրմի՞շմիւ չօգ զէման Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Դաւիթ մարգարէ կիպի վէլի Շէճաաթլը Սամսուն էլի	Հայրապետ ներսէս շնորհալի Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Ֆէրահյանտըրտը չօգ ճանը Յուսէփ քի մըսըր սուլթանը	Եէտիրտի Փագիրէ նանը Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Կէմիճիլէր փ'րի նոյ ճան Սաւուղ կիպի չօ քահրըման	Պաւղըն գարնընտա Յոփլան Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Հազ էմրի վէրիւմիշ իտի Ղազարոս տիրիւմիշ իտի	Միճիւզէ կէօրիւմիշ իտի Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Մոփսէս քի նիլէր սէօյլէտի Ասասըն էփրան էյլէտի	Ճէմիյէթինի էյլէտի Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Ինանալըմ պուենա գալան Օնպէշ սէնէ էօմիւր ալան	Եգիկիէլ տէնմէզ եալան Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Կէօղլէրիմ եաշ իլէ տօլտու Դշիտյ Հեղինէ խաչը պուլտու	Սէօյլէմէտիկիմ չօգ գալտը Օտա իշտի պու գատէհտէն ,
Տատէրի տէր դայրը սէն սուս Գուրթարըճի փրկիշ Յիսուս	Էյլէ Հազգա արզը խիլուս Օտա իշտի պու գատէհտէն :

ՔԻՔԱՊԸ ՄԱԻԳԱՏՏԵՍՏԵՆ ՊԻԼՄԵՃԷԼԵՐ

Քիթապտա պիրագ պիլմէճէ ,
Սիւվալ իթսէմ պիլիրմիսին ,
Սէնճէ միւնասի՞պմի նիճէ ,
Էֆբեարմա կէլիրմիսին :

Հէր նէ իսէ սիւվալ էյլէ ,
Պիլիր իսէմ վէրիրիմ ճէվապ ,
Վէրէմէգսիմ քէնտին սէոյլէ ,
Պիլմէգէ էոյրէթմէք սէվապ :

Սէօզիւնտէ օլմասըն եալան ,
Եալանըն ազըպէթի թալան ,
Հազըն հուզսըրընտա քիմտիր
Իլք մազհարը լութֆ պուլան :

Ծննդոց Գլ. 7 1

Սէօզլէրիմ օլմասըն դապա ,
Միւնասիպի լազըմ թապա ,
Իլք մազհարը լութֆ պուլան ,
Տէյի՞մի հազրէթի նուհ պապա :

Հաք իչուն եազար իսէք եազը ,
Պէրէքէթլէր քէնտի ազը ,
Աճէպ նէտիր պիլիրմիսին ,
Նուհ պապանըն քըրավուզը :

Ալէպիլիլի շըրան պէրրագ եազ ,
Քէսսըմ տէմէ նահազգ ,
Թէքվին սէքիզ պապընը աչ ,
Օն եէտինճի սեէթի պազ :

— 7 : —

Տօղբու ալմըչսըն օրատան ,
նէյէր էլէտի եարէտէն ,
Հուզուրը մէմնուն իթմէք իչուն ,
Աչըգ տէ չըգսըն արատան :

Օլ զէման չիլէ տօղտուղըն ,
Ձէյթուն եափրագըն պուտուղըն ,
Ճէմիյեթին չօղու պիլիբ ,
Կեօվէրչին գուչու օլտուղին :

Պունու պիլիբ պէնի ինսան ,
Միւչքիւլ էչ կեօրիւնիբ ասան ,
Էվվէլի պիբ սէօյէր իքէն ,
նէ զէման գարըչտը լիսան :

Մենդոց Գլ. 11 համար 1—10

Պու սիւվալ նասըլտըր սէնճէ ,
Ղայէթ գօլայ կէլիբ պէնճէ ,
Թէփէսի սէմայա գատար ,
Պիր պուրճ եափմագ իսթէյինճէ :

Հագիգի իման էթմէյէն ,
Թէնինի թիւրապ էօրթմէյէն ,
Օ քիմ իտի պիլ պագալըմ ,
Ճանը Ալլահա կիթմէյէն :

Մենդոց Գլ. 16 համար 26—30

Պէն պիլիբիմ կիւլիմ անը ,
Թուգ ամուտը օլտու եանը
Հուզուրը հագգա չըգարմը ,
Իմանսըգ օլանըն ճանը :

Ամմա չըգարտըն թատընը ,
ԹէՖէքքիւր իթմէ եատընը ,
Թուզ ամուտը տէյուպ կէշտին ,
Սէօյլէմէք կէրէք ատընը :

Նէ լուզումը վարտըր ատա ,
Սանքի սավըյօրսըն գատա ,
Թուզ ամուտը օլան վա՞րմը ,
Ղովսըն զէվճէսինտէն մատա :

Հազգ էմրի իլէ կէլմիշ նէտիր ,
Քէմալէթին պուլմուշ նէտիր ,
Հէմ եէմէտէն հէմ իշմէտէն ,
Էթ իլէ գան օլմուշ նէտիր :

Ծննդոց 22 13

Պալըգ տէսէմ տէյիլ պալըգ ,
Սիւվալըն չէթինիմէ գալըգ ,
Հայր Աբրահամա էնէն գօշ ,
Իսահակ իշուն մէհրագալըգ :

Պէօյիւք հիւալար էյլէյէն ,
Հիլասըյա հէմ էյլէյէն ,
Փաղոսմըն մէրքէպինտէն խատա ,
Հանկի հայվանտըր սէօյլէյէն :

Հիսսէսինի այսըն ալան ,
Եիւղկէճ կէրէք կէօլէ տալան ,
Եւա անըմըզ ալտաթար ,
Տիւրի իլէ իպլիզ եըլան :

Ծննդոց 3 1—6

Միւնքիւր եօյունտա ազարա ,
Քիթապար գիքրին եազարա ,
Աճէպ քիմ տիր պիւրմիսին ,
Էնտիրիէն իլք մէզարա :

Պիլ մէյօրըմ գաշ տըր եաշը ,
Պըշաք օլտու շաքմաք թաշը ,
Իլք մէզարա էնէն Աբէլ ,
Էօլտիրէն Կայէն գարտաշը :

Ծննդոց 4 8 16

Պունու պիւր արիֆ օլան ,
Պիրի սահիճ պիրի եալան ,
Քիմտիր պիւրմիսին սէօյլէ ,
Պէօյիւկինին հազգըն ալան :

Իսահակ շաշտըտա գալտը ,
Պիրազ թէֆէքքիւրտէ տալտը ,
Յակոբ փէտէրին ալտատուպ ,
Եսաւըն հազգընը ալտը :

Ծննդոց 27 1—30

Պիսուշ օլուպ թութուլանը ,
Օյնամատան ութուլանը ,
Էյէր պիւր իսէն սէօյլէ ,
Պօշ գուլույա աթըլանը :

Եսուսուֆտըր պիսուշ թութուլան ,
Օյնամազտան հէմ ութուլան ,
Գարատաշլարը թարաֆընտան ,
Սուսըզ գուլույա աթըլան :

Ծննդոց 37 20—25

Աշիքեարտըր էր օլան նաս ,
Խալանա էլէմէզ հէվէս ,
Էլէր պիլիբ իսէն սէօյլէ ,
Նէտէն թիքիլտի իւք լիպաս :

Պուրատա պիրազ գալմալը ,
Թէֆէքքիւրէ խօշ տալմալը ,
Գուճաշընտան էվվէլի վար ,
Թիքէն թէրգիլի պուլմալը :

Պիլէն թէֆէքքիւրէ տալմազ ,
Քէնտինի գայդույա սալմազ ,
Գուճաշընը պուլուր իսէն ,
Թէրգիսինէ հաճէթ գալմազ :

Նէ լազըմտըր իտէլիմ տափա ,
Շու ճիհանըն սօնու հէվա ,
Ինճիր եսփրաղընտան թիքտի ,
Ագամ փէտէր Եւա անա :

Ծննդոց 4 7

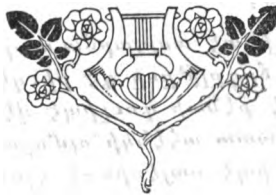
Ազլը ազլա վուրմագլըղա
Խաթթա տօղրու վարմագլըղա
Էլպէթ արգու էլէյօրսըն
Պիրազտա սէն սօրմագլըղա :

Պադգան տօղրու վարաճաղըմ
Գըյաս էթմէ տուրաճաղըմ
Ճէվանպ վէրմէք իսթէր իսէն
Պիրազտա պէն սօրաճաղըմ :

Տէրիմ սանա մուհիպպ աղիգ
Ճէվապլարըն պուլտըն լէզիգ
Ճէմիյեթթի եօրաբագտան
Օլմասըն իտէլիմ թաճիգ :

Հիսսէսինի ալան ալսըն
Փիանօսըն չալան չալսըն
Իթթիֆագլէ գալգալըմ
Տիկէր նիւսիսէմիգէ գալսըն :

Տատերի պիթիրէլիմ պիզ
Գըթանըզը ալընըզ սիզ
Շէրպէթի աշգտան թատանա
Թապի'ի կէլէճէք լէզիզ :

ՍԷՆՍԻԻ ԶԱՐԻՓԷ

Ալէմի Թապի'լտէ ըզհար իտիւմիչ օլան հիւսն վէ լէ-
թաֆէթի Թագաթիրտէն աճիգ օլուպ թըյուրը միւթէնէվ-
վիյէնին տիւրուպա թէզաննիլէրի բուհա դըտա վէ դիյնէ-
թի տիւնեա իքէն իշպու լէթաֆէթտէն իսթիֆատէյի պիլ-
մէյուպ սըրֆ անլէրի սայտ ու շիքեար իտէճէք մէվճուտի-
յէթ ատտ ու շիւմար, վէ էզհարը գիմէնզարըն տախի հայ-
րէթ էֆզա թէրապէթ վէ զէրաֆէթլէրի քէզալիք սալթ
հայվանաթա մէրա օլմադա եարար տէյու իթիպար իտիւ-
յօրտը :

Հալպուքի ճէնապը խալլաքը ալէմ ինսանը քէնտի
տուրէթ վէ միւշապիհէթինտէ խալք իթմիչ օլմադլէ անը
հիւսն վէ ճէմալ մէդագըյլա միւճէհէզ զըլմադտըր . շէօյլէ-
քի, ինսան հալը պէտէվիյէթտէն Թախլիսի կիրիպան իտէր
իթմէզ արթըզ քէնտի մէշադիլ վէ մէզագընա եէնի պիր
ճիհէթ քէնտի ասար վէ ամալընա եէնի պիր հիյէթ վէր-
մէյէ պէտ էլլէտի :

Րէն սէվաշիլինտէ ասըլարճա պարպարլըզտա եաշաեա-
րագ ճուրպարըն ճըզըլթըսը վէ թիւզկես րըն ինիթիսի իլէ
մահզուզ օլան վէ քէնտի գուլիպէ վէ խայմէլէրինտէ գա-
վալ սէսինտէն մատա ահէնկի օլմայան Կօթ էհալիսի իշ-
պու խասախի աճիպէ սայէսինտէ էլեէօվմ հանտիլ վէ Պէ-
թօվէն կիպի մուսիգարլարըն նազմաթը սէմավիյէսիյէ
տէրեայը հայրէթէ միւզթէզրագ իտիյօրսա սալթ սէնաիի
գարիֆէ սաեէսինտէ վէ մուսիգա իսէ իշպու Ֆինուըն զա-
րիֆէնին եալընըզ պիր շիւպէսիտիր :

Րօմա վէ Փարիզ շէհրլէրինին գիյրինտէ պուլունան
եէր ալթը մադարալար, վէ փէք էսիլի զէմանլարտա հայ-
վանաթ մէնապէսինտէ եաշաեան ինսանլարըն մէսքէն վէ
մէլճալարը վէ անլէրին Թաշտան պալթա վէ պըշագլարը ,
հալը հազըրըն միւզէյեհէն գօնագ վէ հէյթէլլէրիյէ վէ մու-

հայեեր իւլ ու գուլ ալաթ վէ էտէվաթըլա մուգաեէսէ իտիլսէ անտէ քի ֆարգը ազիմ նիւմանան օլուր . պունըն էսպապը վէ հիքմէթի իսէ տիմաղը պէշէրաէ մէրքիւզ օլան սէնաի'ի զարիֆէ հիւսնիւնին սէմէրէի թէրագգըսը տըր . Ֆիլհագիգէ էլեէօվմ բուլը արգտա միւշահէտէ իտիլէն պունճա թէրագգըլաթ , պունճա սայ ու դայրէթ իւլում վէ մէարիֆ ասարը իսէտէ Ֆինուը զարիֆէնին անտէ ճիւմլէտէն գիեատէ հիսսէսի վար տըր .

Մէշհուր րէսսամ Բաֆայէլին թէրսիմ իթմիշ իտուկի սուրէթլէր , շէլքէլթրաշ Անճէլօնըն հէքք իթաիյի միւճէսսէմ սանէմլէր քիւթպ մուգատտէսինին իլհամաթ վէ պէյանաթընտա լիսանը ինսանըն թարիֆ վէ թաւսիֆտէն աճիգ գալտըղը նիշէ մէնզարէ վէ էշքեալը միւէսսիւր վէ ղայէթ աճիպ պիր թարգտա իզհարա մէտար օլույօր շէյլէքի .

Հազրէթի Մուսանըն տիեարը քէնան մէհրապընա պագըընը թասվիր իտէն սուրէթտէքի հալէթ նէքրասընը վէ հազրէթի իսանըն թէպտիլի գըլաֆէթ էսնասընտա ըզհար իթմիշ իտուկի իլահի ճէլալընը էշպոււ իքի զաթը ֆէթանէթ սիմանըն Ֆըրշասը վէ շէքիճի սաեէսինտէ սէյր ու թէմաշայա մուվաֆֆադ վէ միւլէսսէր օլմուշուզարը :

Խրիսթիեան քիլիասսընտա եաշամըշ Օգոստինոս , շէրօնիմոս վէ Ոսկեբերան կիպի նիշէ պէլիգ վաիգլէրին թարիֆ վէ թաւսիֆ իտէմէտիքլէրի հիւսն վէ լէթաֆէթէ վէ ճէլալէ ատէթա ճիւմ վէրմէլէրիլէ վաիգի սէրմէտի էվսաֆընա շէսպան օլմըշտըրլար . պու ճիւմլէտէն օլարագ Փալմիր , էսկի Աթինա , էֆսուս վէ պիր գէման միլլէթի էրմէնեանըն Շէն վէ Ապատան շէհրի օլուպ նիշէ քիլիսա պինա վէ սաիրէ իլէ տիւնեայը զարիգի հայրէթ իտէն Անի շէհրինին իարապէլէրինի սէյր ու թէմաշա իթտիլիմիգտէ օրատա եաշամըշ օլան գուվլարըն պիր գէման սէնաի'ի գարիֆէ միշտանընտա նէ տէրէճէ եիւքսէք մէրթէպէլէրէ վասըլ օլտուգլարընը կէօրիւրիւզ : Պիլա շիւպհէ սէնաի'ի զարիֆէտէ վէ սանա'աթըն հէր պիր տաիրէսինտէ քէսպի

մէհարէթ իթմէք սալթ իտման վէ իգտամ իլէ օլապիլիբ :

Հէրքէլթրաշ վէ րէսսամ մէհհուր Ֆլաքսմէն մահ-
գա սայ ու զայրէթ վէ իգտամ իլէ օլ մէրթէպէյէ վասըլ
օլուպ էլան զիքրի ճէմիլի սահաիֆի թէվարիխտէ լիսանը
սէթաեիլէ գրաաթ օլունմագտատըր , միւմաիլէյհին Փար
թը զէքեսսըլա իճթիմա իտէն ճէհտ ու զայրէթի քէնտի-
նի (Փիօրէնցա) նամ Փէլէֆէ մէքթէպիսէն ագա թաեիսի-
նէ մսւվաֆֆազ գըլտը . անըն Լօրտ Մանսֆլէր իշուն իմալ
վէ իգամէ էյլէտիյի սանէմ Ուէսթմինիստըր մանասթըրըն-
տա մէվճուտ օլմաղիէ , էսէրի մէգըիւր Ֆլաքսմէնին գէք-
եա վէ Ֆէթանէթիսին Փինուը զարիֆէճէ նէ տէրէճէ մա-
լիքիյէթիսին իլան վէ էֆհամընա քեսաֆիտիր :

Պու վագըթտա գուտրէթ վէ մէհարէթի ալէմկիր օ-
լան պասքի նամ Հէյթէլթրաշ պու սանէմի պիր թէմաշա
իթտիյիստէ հագիգաթէն պու քիւչչիք ատէմ պիգէ Փաիգ
օլտու տէյու նիտատան քէնտիսի ալամամըշտըր :

Սէնաիի զարիֆէ ասարընտան ատտ օլունան Ֆէննի
մուսիգիյէ պիր աթֆը նագար իթտիյիմիգտէ միւսիգանըն
տէրէճաթը միւլթէլիֆէսինտէն վէ փէրտէյէրին թէպտի-
լաթը աճիպէսինտէն հասըլ օլան իհթիգագ վէ ինթիգամ
մէլէքլէր տիւնեսարընտան սէտալար վէ բուհըն էն տէրին
քէօշէյէրինտէն նիտալար փէյտա իտուպ ատէմ շու ալէմի
թէրքլէ պալայը էֆլաքա թաիր վէ մէսաֆէի պիղաեէյէ
տօղրու սաիր վէ սաիր օլուր :

Մուսթգատա մէվճուտ օլան ահէնկ ալէմ ու ճիհանըն
հիւսնի ինթիգամընա պիր նումուռնէտիր . տիւնեստա հէր
շէյ պու ինթիգամըն սէմէրէսի վէ հէր գուվվէթ պու ա-
հէնկին էսէրի օլտուղը կիպի իշթէ մուսիգանըն ասըր հա-
գըր մէտէնիյէթիստէ թէէսիրի աղէմի վարտըր :

Ճէմիի ճէմալըն սէր մէնպալը օլան ճէնապը աֆէրի-
նէնտէի ալէմ հագրէթյէրինին դալպը ինոանա պախշ իթ-
միշ օլտուղը իշպու ճէլիլ հիսսիայաթըն իֆնա'ը իշուն նէ-
վի պէշէր ալէմի թապիիտէ լէթաֆէթ , վէ հիւսն , վէ գէ-

րաֆէթինէ իմթիսաւ իթմէյէ սայ իթմէքտէ պուլունմըւ-
տըր :

Թուլու'ը շէմսին րուհանիյէթ վէ հաշմէթի վէ դու-
րուպըն իսէ պատիի եէս օլան մաղմուսիյէթի էօմրիւն իպ-
թիտասըյա ինթիհասընա միւշապիհէթ թէշքիլ իթմէքտէ
օլտուղը վէ մէվսիմի պէհարըն շուքիւֆէ : վէ զօնչիւէրիյէ
իւնֆիւվանը շէպապէթ մէսապէսինտէ միւշապիհէթ հու-
սուլընը միւշահատէ պիրլէ անլէրտէն միւթէ'էսիր օյմադ
սըրֆ սէնաի'ի զարիֆէ ասարընը թագտիր իտէպիլէն գէ-
վաթա մինհտսըրտըր :

Քիլիսալար մէհրապընտա մէլաիքէ ճիւնուտիյլէ մու-
հաթ վէ աղուշընտա մասոււմ իսաիւլմէ սիհի պուլունան ,
վէճհինտէն շէօլէի գուտսիյէթ լէման իտէն պաքիրէ վա-
լիտէ հազրէթի Միրիէմ թասվիրիինին գալպլէրէ իրաս իթ-
տիյի թէէսիրաթը թարիֆ վէ թավսիֆէ հաճէթ եօգսըր
էնճամ Հանտէլ, Մօցարթ, Պախ վէ : Պէթօվէն միսուլու-
ֆէննի, մուսիգտէ մահիր օլան ուսթատար թարաֆըն-
տան թէրթիպ վէ ինչար իտիլուպ քէմալը հայրէթ վէ ին-
ճիզապ իլէ թէրէննիւմ վէ թէզաննի իտիլէն միւնաճաթ վէ
գասա'իտին թէ'էսիրաթը սըհրիյէսի ալթընտա հանկի թաշ
քէսիլմիշ գալպլէր հիսսիյաթը րուհանիյէ իլէ մէմուլ օյա-
րագ տինեհըն Փանիլիյիննի, ախրէթին մէվճուտիյէթինն
վէ մահշէրին իթիրաֆա մէճպուր օլմազ :

Խիւլասա'ի Բէլամ Սէնաի'ի Զարիֆէ հիսսի ինսան իչուէ-
պէտրէֆթէի թէրագգը վէ մէտինիյէթ վէ հայաթ իչուէ
պախսի հուգագաթ վէ սաատէթ տիր

Պու հիսստիր ինսանը իլա իտէն ,

Պու հիսստիր ֆէնայը պագա իտէն :

S. O. ԱՐԸԳԵԱՆ

Կէնճին պիրիսի ինճիլի չափուլ աթ իւզերի կիտէր ի-
քէն չափուլ էֆէնտի սանա պիր սանըշաճաղըմ վար րէ-
ճա էտէրիմ տինլէ տէյուլ Եանընա Եանաշտի չափուլաա
սէօյլէ պագայըմ տիլինճէ կէօրիւյօրսուն Եա պէնիմ էվ-
լէնմէքտէ զէմանըմ կէչմէքտէ տիր, պիր տուլ կէլ ին
վար Եէքտիկէրիմիղի ալալըմ տէյօրուզ, էօթէտէն պիր
չօճուղը օլան գարընըն պիրիսի էյէր պէնի ալըր իսէ քէն-
տինէ իւչ քիսէ փարամ վար վէրէյիմ տէմիւլ վէ տօսթլա-
րըմտան պիրինին պէյանաթընա կէլինտիքտէ, շէօյլէ պէ-
յանը էֆքեարտա պուլուլնմըշ սըր: Էլին էսկիսի էլտէ
գալըր աէյէրէք պիր գըզ իլէ էվլէնմէքլէրիմի թափսիյէ
էտիյօր, լաքին օ գըզ իսէ պանա հիւլլիյաթ վէ սաիրէ ի-
չուն տէօրթ քեսէ մէսարիֆ կէօսթէրիյօր սանա հալըմը
արզ իտիյօրըմ, պու իւշլէրին հանկի պիրինի ինթիսապ
էտէյիմ, էֆքեարընըզը անյամագ իսթէրիմ տէյլինճէ, չա-
վուլ գըզ ալըր իսէն սէն պիրիսին, տուլ ալըր իսէն օ,
լաքին շօճուլուլու ալաճագ օլուր իսէն պիր թարաֆ օլ
աթըմ սէնի թէփէլէր տիյէրէք Եօլճուղընա տէվլամ իթ-
միչտիր:

Պու գըսսէ ուֆագ գըսսէ
Ալանա վար ազիմ հիսսէ:

Փատիչաչլարտան պիրիսի ինճիլիսինի ինսանըն, հայ-
վանըն մէյվէնին քէօթիսինէ սէօյլէ աէտիլինտէ «էչէկէ
պինմիւլ պիր լագ, էլլինտէ պիր տալ քիրագ տէմիւլ» սահիւ
տիր լագ սէօյլէմէզ, մէրքէպ չամուրա կիրմէզ, քէրագ-
տա դամաւհա չօգ լէզզիթ վերմէզ:

ՀԵՐ ՇԷՅ ՄԷՎՍԻՄԻՆՏԷ ԿԵՐԷՔ

Աչիրէթլէրտէն պիրիսի սիւրիւսիւնին մէրասընտա եագըն պիր աղաճըն իւզէրինտէ պուլունան գուշ եուվասընա թէսատիւֆէն պագար քի իչինտէ սէրչէնին պիրի պէշ թանէ եավրու շըգարթմըշ, ագապինտէ չօպանընա սիւրիւյիւ իչէրի սօգմայուպ պունտան պէօյլէ թըշարտա սագլամասընը էմր էյլէր, չօպան սիւրիւնին թըշարտա գալմասը մուխաթարատան սալիմ տէյիլ տիր իսէտէ պիր թիւրյիւ իսքեաթ իտէմէյուպ մէճպուրէն էմրինին իճրասընա պուլունտի վէ լաքին կէճէլէյին եաղան գար վէ եաղմուր, վէ տէվամ ֆուրթունատան քէնտի քէնտինի կիւճ հայ խանէ գափուսընտան իչէրի աթմաղա մուվաֆֆազ օլուր. պիրապիրինճի եալընըգ ալթը գօյուն օլարագ աղասը չօպանըն սէօղիւնէ իթթիպա իթմէտէյինի 'նատիմ' օլտու իոիտէ շիշարէ, սապահ իլէ միւթէպագի գօյունլարընըն էօլիւլէրինի սէյր իտէրէք տօղրուճա գուշուն եուվասընա կիտէր կէօրիւր քի ղէվալը գուշճաղըզ պէշ եավրուսը իլէ պիրլիքսէ շիտտէթի պուրուտէթտէն տօնմուշտըր գուշա խիթտպէն Վագըթսէզ եավրու շըգարմագլըղըն իլէ եալընըզ պէնիմ տէյիլ իլյա սէնինտէ մահֆըզա սէպէպ օլտուն տէմիշտիր :

ՄԻԻՍՔԻԻՐԱԹ

Պիր գաչ սէօղիւմ վար սէօյլէյիմ,
Պանա սօսթ օլանա խիթապ,
Շարթ շուրուր եեմին էյլէրիմ,
Կէթիրէն էլ պասըպ քիթապ :

Շիմտիլիք եաթագտան գալգտըմ,
Պաշըմ աղըրսընա պագտըմ,

Իշրէթին հէփսին պըրագտըմ ,
Շահիտ օլտուն պու մահիթապ :

Իչտիմ րագը եէտիմ նանըմ ,
Վիւճուտտէ տէպրէնտի գանըմ ,
Եագայըմ թէօվպէ տէսթանըմ ,
Օգույան իթմէսին իթապ :

Արըյար եափարլար պալը ,
Հալլըյար պիլիբըլէր հալը ,
Տատէրիտէր վէլհասըլը ,
Իչմէք իչուն իթմէյին շեթապ :

Տինլէյին աղալար տույուն գարտաշար ,
Վուգուի հալտան էյլէյիմ պէեան ,
Խըսըմ , գավմ գօնու գօմշու եօյտաշար ,
Միւսթագպէլ կէօգէտիպ կէշմիոի սաեան :

Չօղու գարար տէրլէր ազըտա եարար ,
Վէ լաքին ազ էլի իտէմէզ գարար ,
Պիր գատէհ իչէրսէ կէրիսին արար ,
Չասըմ թաստիգ իտէր սէօղիւմիւ տուեան :

Արզու իլէ իչէր մուհապպէթ իտէր ,
Պիլմէգքի ագըպէթ չէքէճէք քէտէր ,
Տիքերի գայպ իտուպ ագըտա կիտէր ,
Աեագլարը օլուր եօլլարտա գաեան :

Չօք սիւրմէյիպ պաշը տախի չէվրիլիր ,
Օլտուղը մահէլտէ եաթար տէվրիլիր ,
Իչէ իչէ ճիկէրիտէ գավրուլըր ,
Եաթտըղը մահէլտէն տէօնէմէզ պիր եան :

Պանայ կարար տէյերէք աթմագտասըն լաֆ ,
Ազգըլըն թատը գալմաղ սէօյլէմէ խիլաֆ ,
Կէճէ իչէրինի եագարագ այլվֆ ,
Տուրմայըպ սու իչէն պիլմէյիպ զիյան :

Հէր քէս պու սէօցլէրիմ գէհնինի վուրսուն ,
Իչկիտէն իւճթինապ իթմէյի գօրսուն ,
Իսթիֆրա իթտիյի չօրատա գայսըն ,
Պագը հալլար վար քի եափմաղ պունսեան :

Չանն իթմիյէն տէֆ իտիյօր մէրագը ,
ս , իւզէրինէ աչըյօր եագը ,
Րէնա պիլիբիմ նալլէթ րագը ,
Նիչէ աթլըլարը իթմիչտիր եանան :

Չօզլարըտա պու իչրէթէ թափըյօր ,
Իչրէթ իլէ ինսանիյէթ եափըյօր ,
Պիլմէղքինէ տօղրու եօյտան սափըյօր ,
Գայըպընա միւճիպ շէօհրէթ իլէ շան :

Շիմտի իչմէք իլէ քէյֆին եթիբիրիր ,
Վէ լաքին էօմրինի չապուգ եեթիբիրիր ,
Կիտէրէք վիճուտինէ լէքէ կէթիբիրիր ,
Եավաչ եավաչ օլաճագտըր նաթիււան :

Ինանըն տօսթլարըմ տէլէյիմ եալան ,
Իչրէթ ագըլը պաշտան էյլէյօր թալան ,
Թապիիտիր պունա միւպթէլա օլան ,
Ագապինտէ կէօրէճէքտիր չօգ զիյան :

Վէլճասըլ Փարի կէլէլիմ պունտան ,
Իչթաճ վէրիր տէրլէր քէսիյօր նանտան ,

Քէյֆ էտէրիմ գալգսա պիւթիւն մէյտանտան .
Զիւնքի միւճէտի պիւանըն օրթայա գօեան :

Իշթէ Աշըգ Տատէր չըգարմըչ սէսի ,
Պուճա հազսըգ տիյէն վա՞ր մը պիրիսի ,
Նէ գատար սէօյլէսէմ վարտըր կէրէսի ,
Տիւզինէ իլէ խիթամ պուլսուն տասիթան :

ՍԱՊԸՐ ԱՆԷՐ ՍԵԼԱՄԷԹ

Սէրինի գալտըր սէմայա պիր պագ
Ագլընտան չըգարևա եարէտէն հագգը ,
Պիլմէլիսին գուլմէթտիտէ օլսուն հագ ,
Ըշըգլանըն պիր կիւն իթմէ մէրագը :

Բուզի շէպ քէնտինէ էյլէսէն նիեագ ,
Արզ իտէն գուլընտան կէչէ՞ր մի եա վագ ,
Խէնտան օլան պիր կիւն տէրտ վէրսէ ավագ ,
Էշգ հալը սինակա աչաստա ետգը :

Բուլէրին բէվիշի գոյ սօլսուն ,
Սօնուճա պագը վէր նօլուրսա օլսուն ,
Էշգըն շէրապըտա հէր գէման տօլսուն ,
Լուզումի եօգ սանա մէքրուհ ըագը :

Արիֆ օլան հէր տիմ շիւքիւր իտէր հալա ,
Մէսէրրէթ մէնպա՛ը նէմէթին գալա ,
Էյ Տատէրի եագտըմ կիրմէք իչուն եօլա ,
Թէմամ մըսրալարըն սէրլէրին օգու :

Եինէ աման կէօզ եաշըմը ,
Ֆըրգաթ կէլտի տութամայօրըմ ,
Նէ տիյէյիմ պու կիտիշիմի ,
Ույգոււմ կէլմէգ եաթամայօրոււմ :

Ֆէլէկին վուրտըղը օգ տըր ,
Պիր օ տէյիլ տէրտիմ շօգտըր ,
Լիսանըմտան պիլէն եօգտըր ,
Ճէվէրիմի սաթամայօմ :

Սօրան օյմայօր եաշըմը ,
Ձէհիր էյլէտիմ աշըմը ,
Ճէֆալը դարիպ պաշըմը ,
Սէֆալըյա գաթամայօմ :

Տատէր տէր օլտոււմ շանըմտան :
Տօսթլարըմ մահրոււմ եանըմտան ,
Օսանմըշըմ օֆ ճանըմտան ,
Ամմա շիրին աթամայօմ :

Վաթանըմտան դուրպէթ էլի տիւշէլի ,
Կէօզլէրիմ գան իլէ եաշըտըր պէնիմ ,
Հասրէթլիք նարի իլէ փիշտիմ փիշիլի ,
Վիճուտիմ սէվտալը պաշլըտըր պէնիմ :

Պիր եանըմ տէրտ սարմըշ պիր եանըմ ճէֆա ,
Հիչ պսւնլարա եագըն օլուրմու սէֆա ,
Քէտէր միհնէթ արզ էյլէտիմ գաշ տէֆա ,
Տէրտիմ արգատաշլը էշլիտիր պէնիմ :

Տատէր տէր նէ սէպէպ չէքմիյիմ եասը ,
Ագտէմ պէնիմ իմիչ քէյֆին ալեասը ,
Շիմտի եատ էլլէրտէ պիլիմ օրթասը ,
Յէլէկին թաշը իլէ թաշլըտըր պէնիմ :

Ղուրպէթ էլի արզու իտէնէ խիթապ ,
Եագամ խըսըմ գաՎմ էլի իլէ կէլսին ,
Եատլարըն ղօնչէսինէ իթմէսին իթապ ,
Քէնտի խաս պաղչէսի կիւլիւ իլէ կէլսին :

Նասիհաթըմ պիլսին վաթան գըյմէթին ,
Եըրագ եէր գաթմէրի սէօյլէնիր մէթին ,
Րըզգ գալգըպ չէվիրիըսէ նիյէթին ,
Լիսանըն էօյրէնսին տիլի իլէ կէլսին :

Քէյֆլիրիմ պէն իչուն իթմէն վէսվէսէ ,
Պու պէյթլէրիմ շայ էյլէյին հէր քէսէ ,
Վագթա ույղուն պիր սէնա'աթ պիլմէզսէ ,
Գագմա քիւրէք ալսըն պէլի իլէ կէլսին :

Տատէր պիչարէնին պուտըր խիւլեասը , .
Հալա շիւքիւր իթմէք իչին ալասը ,
Պըրագմասըն վարսա պիր քէմանչէսի ,
Տէրտլի տէրտլի չալար էլի իլէ կէլսին :

Տօսթում Լիսանընա օլուրսան սահիպ ,
Թապիլի սէօյլէմէն պիր շէյ քի ալիպ ,
Գարչըմտաքի նէ տէյէճէք պիլմէզսին ,
Միւքէտտէր օլարագ հէր տէմ կիւլմէզսին :

ԳԵՐ. ՆԵՐՍԷՍ ԵՊՍ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Թրոյարեակ Հայ Առաք. Եկեղեցոյ Հոգաբարձոսրեան Ատե-
ճադպիր Տիար Մ. Կ. Հայրապետեան երկտող գրութիւնով մը փա-
փաք յայտնած է սիրելի եւ Գեր. Ներսէս եպիսկ. Դանիէլեանի սոյն
«Կաղանղէք» վերնագրով յօդուածը զետեղելու մեր հրատարակելիք
այս գրգոյկին մէջ:

Տիար Հայրապետեանի փափաքը իրագործելու համար դիմե-
ցի նաեւ «Կոչնակի խմբագիր Վեր. Պեննէեանի եւ արտօնուեցայ սոյն
յօդուածը զետեղելու գրքոյկիս մէջ, որը մեծ պակաս մը լրացուցած
պիտի ըլլայ, մանաւանդ որ շատեր, որոնք զոտի եղած են յիշեալ
գրութեան, գրքոյկիս մէջ հրատարակուելով անոնք եւս սոյն «Կա-
ղանղէքներուն պիտի արժանանան:

Մ. Հ.

Կ Ա Ղ Ա Ն Դ Ձ Ե Ք Ն Ե Ր

ՂԱՐԻՊ ԵՒ ՂՈՒՐՊԷԹ ԱՊՐՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

«Ղարիպիս սիրս է խոց, ճիկեմ է վեհեմ
կերած եացն է լեղի ու ջուրը հարամս:

Ձեզի ի՞նչ կաղանղներ տամ ո՛վ դարիպ ու ղուրպէթ
սարող Հայ գաւակներս, վիճակնիդ ըլլայ ճոխ կամ դըժ-
բաղդ՝ Աղլանղեան ովկիանոսի հեռուոր ավերո:ն վրայ ու
աշխարհի չորս հովերուն անձանթ խորշերը ցիրուցան :

Հիմա կաղանղ է ու նոր տարի, սակայն գիտեմ թէ
դուք այս վայրկեանիս ինչե՛ր կը զգաք, ինչե՛ր կը մտա-
ծէք, գիտեմ սիրտներդ յուղմունքով լեցուն ու աչքերնիդ
կարօտի արցունքներով, վիրաւոր կուրծքերնիդ կ'ուռի,
կ'ալեկոծի խռովեալ ծովի մը պէս փրփրո՛ւն, թաց աչ-
քերնիդ դէպի պապենական օճախին սարերը գարձուցած,

կ'երգէք դարիպներու երգը— «Ղարիպին սիրտն է խոց, ճի-
կէրն է վէրէմ՝ կերած հացը լեցի ու ջուրը հարամ», ու
ձեր միտքն ու հոգին թռիչներ կապած, կ'ուզեն թռչիլ
Ադրանդեանի անդնդախոր ալիքներուն վրայէն՝ միանալու
համար այսօր ու այս գիշեր դէպի ձեր սիրելիներուն, ձեր
պաշտելի օճախին մօտիկը, ուր հիմայ մեծ հայրիկնիդ, ծե-
րունի մայրիկնիդ, լացող ընտանիքնիդ իր գաւակներսվ ա-
ռանց ձեզի կաղանդն ու նոր տարին ասնել կը փորձեն:
Այո՛, հիմա անոնք նոր տարին կը շնորհաւորեն առանց ձե-
զի, տաք և կ'համբոյրներ կուտան իրարու, ուր ձեր սիրոյ
ու կարօտի համբոյրը կը պակսի, ուր ձեր գաւակները, եղ-
բայրները, կաթոգին քոյրերը ի գուր ձեզի կը փնտռեն,
ձեզի կը հարցնեն Մեծ Մամիկին ու Հայրիկին, անդին ան-
կիւնը հեծկլտացող իրենց մայրիկին թէ, «Ո՛ւր է մեր հայ-
րիկը, Մայրիկ, ահա նոր տարին ալ եկաւ, ինչո՞ւ չեկաւ
մեր հայրիկը, ո՛ւր է մեր հայրիկին կաղանդչէքը, մայրիկ,
նամա՞կ ալ չեկաւ»: Օ՛Ք, սիրտ չի դիմանար աս խօսքե-
րուն, պատասխան չի տրուիր աս հարցումներուն, խոր լը-
ռութիւն մը տիրած է հոն հիմա ուր մեծ հայրիկին ճերմակ
մօրուքն ի վար արցունքի խոշոր կաթիլներ վար կը թափթը-
փին, որուն խորշոմած ճակատը՝ վաղուց տառապանքի կըն-
ճիւն է հագեր: Մեծ մայրիկը կ'ուզէ բաներ մը ըսել, բայց
ձայնը արցունքով կը խեղդուի, ու մեծ ու պզտիկ փոխա-
նակ նոր տարիի գուարթ երգերուն լացք մըն է կը փրցը-
նեն, անիծելով դարիպութեան կեանքը, բաժանումի օրե-
րը: Սեւ գիշերին սեւ պատանքը արդէն վաղուց պատան-
քեր է այդ կենդանի մեռելները, տան ամէն կողմը, ուր
ձեր փոքրիկ հոգեհատոր գաւակները, քոյրն ու եղբայրնե-
րը, արցունքի շիթերը իրենց բիբերուն վրայ անմեղ հրեշ-
տակներու քունը կը քաշեն, գոնէ իրենց երազին մէջ ձեզի
տեսնելու անիրական յոյսերով...:

Կաղանդի առաւօտն է, մեծ հայրիկը իր երազը կը
պատմէ թռուիկներուն. այո՛, խեղճ ծերունին ձեզի իր ե-

րազին մէջն է տեսեր, թէ դո՛ւք, ո՛վ դարիպ գաւակներս
յանկարծ տան սեմէն ներս էք մտեր, իր դողդոջուն ձեռքն
համբուրեր, թէ ինչ գեղեցիկ բաներ նւէրներ բերեր էք ու
ափիկ ափիկ ալ ոսկիներ, ու դարձեալ ուրախութեան ու
յուսախարութեան դառն արցունքներն են որ կը յորդին
աչքերէն մամիկին, մայրիկին, ձեր ընտանիքին սւ գաւակ-
ներուն, ու անդին ձեր գլուզին կոչնակին զիլ զիլ ձայնն է
որ կը հնչէ, ու հաւատացեալները Ասաուծոյ տունը կը կան
չէ, ուր ծերունի քահանան պիտի օրհնէ իր դժբաղդ, բաղ-
մաչարչար ժողովուրդը շնորհաւոր նոր Տարիներ մաղթելով
անոնց ամենուն, որոնց համար տարիները անշնորհ են, սո-
ները տրտմութեան մեծ յիշտականեր միայն կը նորոգեն
իրենց վիրաւոր հոգիին մէջ, Քահանան ալ իր կարգին ձե-
զի բացակայ կը գտնէ այդ միջավայրին մէջ, ուր ձեզ մը-
կըրտեր ու ձեր հայ անունն էր դրեր, ուսկից դուք շա-
տոնց հեռացեր գացեր էք զուրպէթ երկիրներ :

Եկո՛ւր, եկո՛ւր, ո՛վ իմ դարիպ գաւակս, մտքիդ ու
հոգիիդ թեւեր կապած Սասկանիս հետն եկուր, եկուր սա-
կաղանդի գիշերը, քեզի հետ ժուռ գանք, այցելենք հայ-
րիկն ու մայրիկը, քեզի հարցնող ու փնտռող քուրիկին ու
աղբարիկին, ու սիրասուն գաւակներուն, եկուր երթանք
մտնենք այն տունը, ուր դուն ծնար ու սնար, ուր քու
կեանքիդ մանկութեան խանձարուրն է կապուեր, ուր լա-
ցող մայրիկդ իր աւաչներն է հիւսեր քեզի քնացնելու հա-
մար. «նէնի եավրում, քնացիր ու մեծցիր գառնուկս» իր
օրօր երգերովն անուշ : Եկո՛ւր, ո՛վ նժդեհ գաւակս, եկուր
երթանք Մասիսի ձիւնապատ սարերէն մինչեւ Տաւրոսի ցը-
ցուն կատարները, անկէ իջնանք Եփրատի ափունքը, Վա-
նայ ծովուն չորս բոլորէն մինչեւ Վարազ, Վասպուրակա-
նէն մինչեւ Մշոյ գուլումի մշուշներովը ծածկուած դաշ-
տերը, Սիսուանիս հովիտներէն Սիհունի ու ձիհունի կարմը-
րաներկ ափունքը, ուր քու հայ եղբայրներդ, քոյրերդ ին-
կան խուժդուժ խուժանին արիւնոտ եաթաղանին տակ : Ե-

կուր երթանք Արարատի դրախտատեսիլ վայրերէն մինչեւ Ամանասի արիւնոտ ժեռուտքը, Հասան Պէյլիի քանդուած եկեղեցիին քովիկէն մինչեւ Տէօրթ-եօլի (Չօրք Մարգուան) նարնջենիներու պարտէզը, ուր կորիւնի Հայ ձագերը կ'ապրին, Սոյ Մայր Մենաստանէն մինչեւ Չագնոյ երկնակարկառ բարձունքները, Ֆունուզի խրոխտ սարերէն մինչեւ անմատչելի Պէրզինկայի լեռները Ձէյթունի, ուր Հայութեան յաղթանակի ու փառքի դրօշը խոնարհիլ շգիտեր բռնութեան բռունցքին առջեւը, եկուր երթանք Մայր Հայաստանէն մինչեւ Կիլիկիա, ուր սուրբ ու սխրալի յուշքեր ու յիշատակներ կան, որոնց գիտեմ կապուած են քու սիրտդ ու զգացումներդ, ապագայիոյսի ոսկի օղակներովը անխըզելի :

Եկէ՛ք, ո՛վ դարիպ ու զուրպէթ ապրող զաւակներս, եկէ՛ք ձեր ամենուն հետ շրջան մը ընենք մեր քարուքանդ Հայրենիքը փոյթ չէ թէ օտար ու ազատ ձեր ապրած քաղաքներու շէնչող ու փառաւոր փառքը չունի ան, փոյթ չէ թէ նոր տարին անոր համար նորանոր ցաւեր ու տառապանքներ կը բերէ, առանց ազատութեան գարունի անոր ծաղիկներն են խամրեր, վարդերն են չորցեր, սոխակները վաղուց լոբեր են ու ձեր քոյրերուն պէս սուգ են բռներ : Հիմա յունվար ամիսն է թէեւ, բուք ու բորան ամէն դի, ա՛խ, Հայոց աշխարհի գլխէն ե՞րբ դադրեցաւ արդէն զուլումի բուք ու բորանն ալ, ան մեր ցեղին ճակատագրի ճմեռն է, անբաժան մեր կեանքէն ու օճախ էն ուր դեռ յոյսի վերջին կայծերը կը կայծկլտան :

Կը տեսնէ՞ք սա սարերուն վրայ երեւցող վանքը, օ՛հ, ան սրտի ու հաւատքի ուխտավայրն է, ուր ո՛վ գիտէ մայրիկներ քանի՛ քանի՛ անգամ տարեր ձեզի, կամ դուք ջերմիկ հաւատքի կարաւանին հետ որքա՞ն վազելով ու երգելով ելեր էք անոր սուրբ սարերն ի վեր, խմեր էք անոր զուլայ ջուրերէն, ծաղկի փունջեր էք կազմեր անոր զրմպուլներէն ու մանիշակներէն, մտիկ էք ըրեր ադ մենաս-

տաններու բուրաստանին պլպուլներու երգերը, ու դուք ալ իբր խօսնակը ալեխօսիկ, որքա՞ն երպեր էք ձեր վանքերու խնկոտ կամարներու տակը: Նայեցէք սա ընդարձակ դաշտերուն, ուր գիւղեր կան ցիր ու ցան, որոնց տակը դեռ կ'ապրին դարտն ու տաժանքի կեանքը ձեր սիրելիները, տեսէ՛ք, հոն է դեռ ձեր պապենական տնակը, որուն բուխարիկին վերջին մուխն է որ կը մխայ ծուէն ծուէն ծառանալով դէպի երկինքը իբր վերջին բողոքի հառաչանքը: Նայեցէք սա ձերմակ պատերով շէնքը, ան ձեր գիւղին եկեղեցին է. մի՛ աճապարէք դարիպ զաւակներս, հոս պահիկ մը կենանք, հիմա հոն պիտի վազեն գան ձեր մամիկն ու պապիկն կորաքամակ, ձեր սիրելի զաւակները, նայեցէք անոնց ձեր հոգիին աչքերովը ու կարօտնիդ առէք...: Վեր նայեցէք այդ եկեղեցիին գմբէթի սեւ խաչին, որ ով գիտէ որքան ժամանակներէ ի վեր իր բազուկներն է տարածեր հայուն ողջ ու նահատակ զաւակներուն վրայ, այդ խաչը հայուն հաւատքին վկան է, իր հոգին Աստուծոյ ու իր սիրտն ու կեանքը հայրենի սուրբ հողին ու քարին կապող նուիրական կապը անխորտակելի: Նայեցէք կուշտ ու կուռ Մասեաց սարերն, Եփրատի ու Տիգրիսի ալի պղտոր ալիքներուն, Տաւրոսի ամպածրար բարձունքներուն, Սիսուանիս դաշտերուն, որոնց վիրաւոր կրծոց վրայէն օդակ գալարումներով կ'ընթանան Սիհունն ու Ճիհունը լալահառաչ մրմուռններով, որոնց ջրերը դեռ կարմիր են, որոնց ափուկները դեռ հայ կտրիճներու դիակներու մնացորդները կ'երեւնան, հայ մանկիկներու կտրտած թաթիկներու, հայ կոյսերու շորերը՝ արիւնոտ ու բզքտած, ու կարծես կ'ըսեն ձեզի. — «Ո՞վ, ո՞վ պիտի լուծէ յաւիտենական վրէժը մերին»: Ուրեմն, վերադարձէք, չո՛ւտ վերադարձէք, ձեր կենդանի մեռեալ սիրելիներու, ձեր նահատակ եղբայրներուն ու քոյրերուն ձայնը ձեզի կը կանչէ, հայու որբեր ձեզ արցունքոտ աչքերով կը սպասեն:

Կիլիկիոյ ահաւոր ջարդէն յետոյ սակայն դարձեալ ըս-

Պըսաւ արտագաղթը, հայը նորէն պանդխտութեան ցուպը ձեռքը առաւ, հեռաձաւ ակամայ հայրենիքէն, իր կեանքի արիւնոտ ու աւերած բոյնէն. մանաւանդ զինուորութենէ խոյս տուող հայ երիտասարդութիւնը բուռն թափով մեկնեցաւ ամէն նաւահանգիստներէն, ուր թէեւ նոր կառավարութիւնը առերեւոյթս արգելքներ դրաւ, բայց փորձառու ու ճարպիկ փօլիսներ ու ոստիկանները գաղտնի ընկերակցութիւն մը կազմելով կրծօնով ամէն դիւրութիւն ընծայեցին ու կ'ընծայեն դեռ անոնց: Չէ՞ք կարծեք որ նոյն իսկ կառավարութիւնն ալ կուզէ որ երկիրը պարպուի հայ տարրէն, հայու դինուորութիւնն իսկ չեն ուղեր, անոր մէջն իսկ հեռաւոր նպատակ մը կանխատեսելով թէ մի գուցէ արհեստի, վաճառականութեան մէջ ճարպիկ հայը զինուորական ասպարէզին մէջն ալ տիրական դիրք մը ստանայ հետզհետէ, ի՞նչ փոյթ թուրք կառավարութեան թէ երկիրը կը զրկուի իր էն ուշիմ, էն ժիր, էն ձեռներէց զաւակներէն, ան կուզէ որ յիմարական ծրագրով մը հայը հեռանայ, ձգէ իր գործն ու արհեստը, հայը չքանայ ու անճիտի, որ ասպարէզը մնայ իսլամ տարրին, որ միայն քոնդել ու աւերել գիտէ: Գիտեմ որ հայը չի մոռնար իր հայրենիքը, իր ցեղին հանդէպ ունեցած պարտականութիւնը, դիտեմ դուք պիտի վերադառնաք երբ երկիրը խաղաղի ու կատարեալ ապահովութիւնը տիրէ, բայց ըսէք ինձի, ո՞վ պիտի բերէ այդ խաղաղութիւնը, այդ ապահովութիւնը, երկինքի հրեշտակները թէ դուք:

Նիւթէս թերեւս շա՛տ հեռացայ, ո՞վ դարիպ զաւակներս, սա կաղանդի օրերուն ես ձեզի կաղանդչէքներ տալու մտադրած էի: Գրուածքիս վերնագրովը, խոստովս կատարած ըլլալու համար ծրարներ ղրկած եմ կարօտի արցունքներովս օծուն Վոչնակի յի պատուական խմբագրիդ, բարի եղէք զանոնք իրենց հասցէներուն յանձնել:

Սա առաջին կաղանդչէքի ծրարս տուէք մեր Խարբերդցի դարիպ հայերուն, որուն ծոցն եմ դրած Սորսորիի

վանքի անոյշ հովերէն, խունկի բուրումներէն ու Հողէ
դիւղի կարմիր գինիէն շիշ մը լեփ լեցուն: Սա երկրորդ
ծրարս տուէք Կարնեցի դարիպներուն, ուր դրած եմ Պին-
կէօլէն կուժ մը ջուր, Սրտածորի աղիկներէն փունջ մը:
Երրորդ կաղանդչէքի ծրարս յանձնեցէք Արապկերցի դա-
րիպներուս, ուր դրած եմ Ոսկի գետակէն կուժ մը ջուր
ու Ս. Փիլիպպոսի վանքէն ափիկ մը հող: Չորրորդ ծրարս
տուէք Մալաթիացի դարիպներուս, ուր խնամով դրած եմ
իրենց դրախտանման պարտէղներու կարմիր խնձորներէն
ու մեղրահամ տանձերէն ու աշըլըյէն տուփ մը: Հինգե-
րորդ ծրարս յանձնեցէք Տիգրանակերացի նժդեհ հայերուն,
ուր դրած եմ Բարձրահայեաց վանքին գուլայ ջուրերէն շիշ
մը, նոյնպէս բաւական քանակութեամբ մանիչակի օղի:
Վեցերորդ կաղանդչէքի տուիրս յանձնեցէք վանեցի դարիպ
ու գուրպէթ ապրող հայերուն, ուր դրած եմ իրր Մասունք
Հայրիկի շունչէն ու շուքէն, Վարագայ վանքի ծայրիկներէն
փունջ մը, Այգեստանի պտուղներէն ու վանայ ծոփուն
խտուտներէն տուփ մը: Եօթներորդ ծրարս յանձնեցէք Ա-
կընցի, Կամարակասցի, Բինկեանցի դարիպ հայերուն, ուր
դրած եմ Եփրատէն կուժ մը ջուր, իրենց աւերակներէն
ափ մը մոխիր ու քշիկ մըն ալ իրենց նշանաւոր չոր թու-
թէն տուփ մը: Ութերորդ ծրարս յանձնեցէք Մարաշի
պանդուխտ հայերուն, որոնց իրր կաղանդչէք զրկած եմ
Գըրք Կէօլի ջրերէն լեցուն պարխաճ մը ջուր, Աղիարի ու
Քէրխանի խաղողներէն, նշանաւոր միշմիշներէն տուփ մը
և քիչ մըն ալ իշլի-քէօֆթէ: Իններորդ ծրարս Այնթապցի
հայ դարիպներուն, ուր դրած եմ ափիկներով իրենց նշա-
նաւոր պիտակներէն, տուփ մըն ալ անուանի պէքմէգէն,
քանի մը շիշ ջուր Այլ Լէպէնի ու Գաւազլըի ջրերէն ու քշիկ
մըն ալ Լէհմէճուն: Տասներորդ ծրարս յանձնեցէք Անտիօքի
հայ գիւղերէն Պիթիասի, Հաճի Հապիպլիի, Եօղուն Օլուքի,
Պըրպէքի, Քէսապի նժդեհ հայորդիներուն, որոնց իրր կա-
ղանդչէք խրկած եմ Անտիօքի արիւնոտ մոխիրներէն ափիկ

մը, Օհան Ոսկերբերանի անմահ ջրերէն կուժ մը, Չէվլիկի նշանաւոր դեղձերէն տուփ մը, Մուսա լերան ծաղիկնէրէն ալ փուռնջ մը: Տասնըմէկերորդ ծրարիկս յանձնեցէք մեր Հաճընցի պանդուխտ հայերուն, իրենց սարերուն արիւնոտ ծաղիկներէն, մանիշակներէն շա՛տ շա՛տ փունջեր, մեծ կիւկիւմ մը լեփ լեցուն անմահական ջրերէն, Շարչարի, Չաթախի, Ս. Գուգորի և քանի մը շիշ ալ գինի Ս. Յակոբի վանքին այգիներէն: Տասներկուերորդ կաղանդ չէքի ծըրարը յանձնեցէք մեր Ատանացիներուն: Ա՛հ, ինչ կաղանդ չէքներ կրնայի տալ Ատանացի դարիպներուն, Սիհունի ու Ճիհունի աղի պղտոր ջուրերէն լեցուն ճարս մը ջուր, իրենց դաշտերուն և այգիներուն արիւնաներկ ծաղիկներէն ալ փուռնջ մը: Տասնևերրորդ ծրարս յանձնեցէք Չորք Մարզուանի (Տէօրթ-Յօլ) վտարանդի հայերուն, իրենց Ամանոսի լեռներու մայրիներէն խուրձ մը, ափ մը հող հայորդիներու արցունքովը օծուն Հասան-Պէյլիի քանդուած եկեղեցիէն, երկվեցեակ նարինջներ իրենց դրախտատեսիլ պարտէզներէն: Տասնևչորրորդ կաղանդ չէքս յանձնեցէք մեր Կիւրինցի պանդուխտ հայերուն, ուր դրած եմ շիշ մը ջուր Ակէն ու Եէլքէնի ծովակէն, ու իրենց մամիկներու, էծէներու շինած անուշահամ քաթաներէն ծրար մը: Տասնևհինգերորդ ծրարս յանձնեցէք Սեբաստացի կտրիճ պանդուխտներու, Ս. Նշտն վանքին ծոցը դարերէ ի վեր հանգչող Արծրունեաց վերջին թագաւորի գերեզմանէն ափ մը հող, իրենց լացող եավրուններու արցունքներովը լեցուն շիշ մը:

Թող ներողամիտ գտնուին բոլոր Հայաստանի ու Կիլիկիոյ այլ և այլ քաղաքներէն ու գիւղերէն հեռացած դարիպ դուրպէթ ապրող հայու զաւակներս, եթէ մոռցած ըլլամ յիշել իրենց վաթանը, իրենց սրտին խօսող տեղն ու տեղուանքը, սիրելի վայրերը, ուսկից ամենուն ալ ջրէն ու հովէն, սիրելիներէն ու սրբավայրերէն սրտազեղ օրհնութիւններուս հետ ծրարած կաղանդ չէքներ կը դրկեմ, յանձ-

նարարելով ամենուն ալ, չմզոնալ հայրենի երգիքը, չմոռնալ իրենց մանկական կեանքի զուրբ խանձարուրը, իրենց քոյրերը, մայրերն ու զաւակները: Ու ես իբր ամենէն չըբնաղ, ամենէն գեղեցիկ կադանդչէքը, դոր իրենցմէ կը ըսպասեմ արցունքոտ աչքերովս իրենց սիրելիներու ու զաւակաց հետ, առփ իրենց վերադարձն է դէպի հայրենիք: Վասնզի գիտեմ որ իրենք շարունակ կ'երգեն հիմա, սատօնական օրերուն նշանաւոր բանաստեղծին երգը. «Ղարիպին սիրտն է խոց, ճիկէրն է վէրէմ, կերած հացն է լեղի ու ջուրը հարամ»:

Իսկ ես պիտի երգեմ. «Իմ սիրելի գաւակունքս, կը թափառին օտար աշխարհ, ես ո՞ւր դիմեմ, ո՞ւր փնտռեմ, կը ծառայեն այլոց խոնարհ. եկայք որդեակք իմ, ձեր մօր այցելութեան, ձեր մօր այցելութեան»:

ՆԵՐՍԷՍ ԵՊ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ
Առաջնորդ Հայոց Հալէպի

Պ. ԱՐՄԷՆ Ի. ՉԷՐՉԻՍՆ

Թրոյի ձարտարապետական Արտեստանոցը յաճախելով, որ արպես մասնաձիւղ 4 տարիներ քաղաքային ձարտարապետութեան հետեւելի և կատարական քննութեան մը վերջ այժմ կը գործակցի Մ. Ն. կատարական քաղաքային յանձնաժողովին որպէս երկըրպայի:

Մ. Հ.

Ձ' Ա Ր Ժ Է Ր

Եթէ երբէք որ մը տան ինձ զոյգ մը լուսոյ սո՛ւր թեւեր,
Ըսեն թէ, «Այժմ կրնաս թռչիլ ծիր-կաթինէն ալ շատ վեր»,
Թե տամ, սուրամ, ճեղքեմ խաւերն այն անհունի ովկիանին,
Բայց թէ թեւերն այդ կայծակի զիս դէպ երկինք չը տանին՝
Չ'արժէր:

Եթէ երբէք որ մ'ունենամ խորհրդակուռ մի գըրիչ,
Որով տողեմ ընթերցողաց անուշ տողեր գրաւիչ,
Անոնց փոխան ալ ընդունիմ մեծ-մեծ գումարք արծաթի,
Բայց թէ երբէք այդ տողերէն երկնային Սէր չը կաթի,
Չ'արժէր:

Եթէ երբէք որ մը լինիմ քաղցրանըուագ երաժիշտ,
Ո՞ւր ծափերու, յարգանքներու տարափները խլլեմ միշտ,
Ջութակ, դաշնակ ու երգեհոն ըլլան ընկերքս անբասիր,
Բայց ո՛հ, եթէ անոնց լանջքէն այն սուրբ սէրը չը հոսիր,
Չ'արժէր:

Եթէ երբէք որ մը տան ինձ ամբողջ հմայքն այս կեանքին,
Գոհարներու անհո՛ւն դէզեր դըրամատանս մէջ հանգիւ,
Սի՛ն փառքերու ստուերները յար պալատիս շուրջ շրջին,
Բայց թէ երբէք հոն չը շնչէ երկնային Սէրն իմ Փրկչին,
Չ'արժէր:

Այլ ապա թէ բաղդին բերմամբ օր մը դառնամ մի ճընանկ ,
Այս աշխարհի ամէն ինչքէ , վայելքներէ մերկացած ,
Իմ բաժինըս ըլլայ չո՛ր հացն ու խրճիթ մը խոնա՛ւ, ցա՛ծ ,
Պիտի բերկրիմ , հրճուիմ , եթէ գտնեմ թէ այդ մերկ տընակ՝
Իր խարխըլուն առիքին տակ կըրէ Փրկչին Սէրն միակ :

Բ Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ղ Ե Կ Ը

«Դարդե՛ եւ լուռ կեցի՛ր»
(Մարկ. Գ. 29)

Ամէն ինչ ունի խաղա՛ղ մի վիճակ,
Պայծառ է երկինք , կը նիրհէ լըճակ ,
Միայն թէ , թեթե՛ւ զեփուռ մը անուշ՝
Շոյէ լըճակին մակերեսն քնքուշ :

Լըճակին կապոյտ ծալքերէն՝ անհո՛ւն
Երկնից մէջ փայլող այն վե՛հ աստղերուն՝
Ու լուսնկային շողերն եփնե՛րան՝
Բեկբեկումներով մ՛ահա դուրս կուգան :

Միծըփուն ալեաց վըրայ՝ անընդհատ
Պզտիկ նաւակ մը կը սահի հանդարտ ,
Միայն թեւերուն ծափածափումն է որ
Վրդովէ մի քիչ բնութիւնն անդորր :

* * *

Թանկարծ , կուտակուած ամպերն հիւսիսին՝
Եկան ծածկեցին երկինքն ու լուսին ,
Աւերիչ քամին՝ փշրեց իր շղթան
Նաւակին քովերն ալիքներ վխտան :

Երբ մո՛ւթ երկնքէն ամպ մը կ'որոտայ՝
կարծես թէ՛, լճակն հիմէն կը թնդայ,
Ու նաւակն որպէս ալեաց խաղալիք,
Կ'ոստոստէ հոս հոն ալիքէ ալիք:

Մինչ, կենաց մահու ժամուն՝ նաւաստիք,
Կոչեն «Օգնու թի՛ւն... օգնու թիւն... մարդիկ»,
Հոս մին իր գլուխն դրած կայմին քով՝
Անմեղ մանկան մը պէս նիրհէ անխրոով:

Մօտեցաւ Անոր թշուա՛ռ մի նաւազ,
«Հիմա կ'ընկղմինք ու Դու քնանա՞ս,
Վարդապետ, արի՛, հոգըդ չէ՞ երբէք»,
Կանչեց ձայնով մը տըխո՛ւր, ահաբե՛կ:

Իսկոյն զարթնելով մեր Տէրն իր քունէն,
Մոլեգնած գըտաւ օդ, լըճակ, ամենն,
Առանց ցոյց տալու նըշոյլ մ'իսկ ահի:
Գոչեց սաստելով, տարերց ամեհի:

«Լըռէ՛ դու ալիք, պարգէ՛ դէմքդ երկինք»:
Տիեզերական այս սուրբ պատգամին
Գոգցես թէ ծառան՝ մեղմո՛ւկ մի վիճակ,
Առին նոյն պահուն երկինքն ու լըճակ:

Դադրեցաւ մինչ իսկ ղեփիւռն ալ առջի,
Հէ՛ք նաւաստեաց մէջ խօսք մը՛կը շրջի.
«Արդեօք ո՞վ է Այդ էակն երկնային,
Որ կրնայ իշխել ծովին, երկնքին»:

* * *

Ծփծփուն ալեաց վրայ՝ անընդհատ,
Դեռ նաւակն սահի առջի պէս հանդարտ
Միայն, թիեբուն ծափծափումն է որ
Վրդովէ մի քիչ բնու թիւն անդորր:

ՏԱՆՏՐԿԻՆ ԿՈՒՂԵՆՔ

Սա դուստր մ'է, ացնուատոհմ, մեծատան,
Ուսած պարիլ կեանք մը փափուկ, պճնայորդ,
Ծընողք իր հետ մեծ գումարներ օժիտ տան,
Թէ կամենամ կեանքի ընկեր ընտրել զայն,
Բայց ականջիս տակ խօսի ինձ մի մե'ղմ ձայն,
«Մենք չենք ուզեր օժիտաւոր մ'օրիորդ,
Տանտիկին կ'ուզենք» :

Եւ սա՛ մին է գեղեցկադէմ, գեղանի,
Վե'հ ընութիւնն կարծես օժտած է զանի,
Ահա՛, քեզի գեղեցկութեան մի պատկեր,
Ալ ի՞նչ պակսի ընտրել զնէ ինձ ընկեր,
Իսկ այն ձայնը կը փսփոսայ ականջիս,
«Մենք չենք ուզեր սոսկ դէմքի փայլ սիրելի,
Տանտիկին կ'ուզենք» :

Սա աղջիկ մ'է դպրոցական ուսանող,
Ճարտար, խօսող, գրող, թէեւ չունի փող՝
Դասատան մէջ փայլի որպէս մի արեւ,
Ինձ ամենէն յարմար կ'ինը արդարեւ,
Բայց ականջիս միշտ կը հարնէ այն խօլ ձայն,
«Մենք չենք ուզեր գրել, կարդալ միմիայն,
Տանտիկին կ'ուզենք» :

Իսկ սա՛ կոյս մ'է քաղցրանըւաք երաժիշտ,
Ծիծաղն է իր բաժինն երբէք չունի վիշտ,
Ալ պէտք չը կայ դիմել այլուր, այլ յարկեր,
Բաղդըս բերաւ ընտրեմ զնէ ինձ ընկեր,
Սակայն այն սուր ձայն ականջիս հնչէ յար,
«Մենք չենք ուզեր դաշնակահար, թմբկահար,
Տանտիկին կ'ուզենք» :

Սա աղջիկ մ'է գիրքով, տեսքով ինչ խոնարհ,
Ոչ ունեանոց, ոչ գեղամբի, ոչ քնարահար
Թէեւ՝ բայց նէ ընտանեկան սուրբ յարկին
Տակ՝ լաւ գիտէ ապրիլ որպէս տանտիկին,
Չ'գիտեմ արդեօք ընտրելու եմ նէ թէ ոչ:
Յայժամ այն ձայն մեղմունկ մ'առնէ ինծի կոչ,
Տանտիկին կ'ուզենք):

ԱՅՆ ԳԻՅԵՐ

Երկինքն էր պարզ, օդը՝ զով,
Փայլին աստղեր քովն ի քով,
Մեղմ գեփիւռ մ'ալ հոլովեր
Թուխ գանգուրներս այն գիշեր:

Եթերած եմ յուսնկան՝
Իր այտերէն կուսական,
Ամէն կողմեր լոյս շողեր
Կը ցանցընէր այն գիշեր:

Պատուհանէս քիչ մ'հեռուն
Մելամաղձո՛տ, նըւաղուն
Մի հեկեկանք լեցունէր,
Գերեզմանոցն այն գիշեր:

Նար գոցուած մի շիրմի քով
Մայր մ'էր նստած արցունքով,
Յրտասարսո՛ւռ կը թըրջէր
Այն հողակոյտն այս գիշեր:

Սե՛ւ հողերու զայլքին առկ ,
Նոճիներու սաքն՝ հիմակ ,
Իր սիրելւոյն սա՛ռ սիրտն էր
Որ հոն հանգչէր այս գիշեր :

Հե՛ք . լքուած հայրն՝ ցաւկահար ,
Տխրամած գէճքն ծրուած հայր ,
Այդ գարնան մէջ ժպտարեք՝
Հոն հեկեկար այս գիշեր :

* * *

Ամէն անգամ երբ հակին
Աչերս՝ լալկան լուսնակին ,
Ա՛հ այն ատեն սե՛ւ յուշեր՝
Ինձ վերջիշին այս գիշեր :

Ձ Ի Լ Ի Ն Ի Ր

(ՆՄԱՆՈՂԱՐԱՐ)

Եկեղեցւոյ սո՛ւրբ սեմին քով ,
Գլուխը կոո ու ծնրադիր՝
Սոսկ ծիսական մի աղօթքով ,
Մեղքեր քաւուիլ՝ չի լինիր :

Պանութին մէջ քեզ , զիս չորթողն ,
Սուտ խօսելու՝ միշտ կամադիր ,
Տօնի օրերն ալ հաղորդուողն՝
Քրիստոնեայ չի լինիր :

Հոգոյն Սրբոյ կտակով լի,
Որպէս բնակէն կեղծուպատիր,
Պատգամատու մի պատուելի,
Հօտին հոփիւ չի լինիր :

Թող նոյն արտին, նոյն հոգին մէջ՝
Որդմէ՛ց որեն արմատ կապեն,
Բայց որոմի փշոտ հասկէն՝
Ցորեն յուսալ չի լինիր :

Թող միեւնոյն գոգն հովիտին
Գայլն ու գառը՝ սընած լինին,
Ու տակաւին գայլը գառին
Հանդէպ անկեղծ չի լինիր :

Եկեղեցւոյ յարկերու տակ՝
Մի ժողովուրդ սէր քարոզող,
Իսկ այլ ատեն զիրար կրծող,
Տիպար մ'համայք չի լինիր :

Հոլերու մէջ բեմեր փչրողն,
Օգուտ, վընաս աննկատողն,
Ամէն յարդերն հովին տըւողն՝
Ազգին փրկիչ չի լինիր :

Ղենջակը՝ աչքին կապած,
Տապկին պոչը ձեռքը առած,
Ամէն բանի կարող կարծող
Կինն՝ տանտիկին չի լինիր :

Գանգուրները ձգած ուսին,
Խըրոխտ գէմքով ակնոցակիր,
Անուրջներով օրօրուողն սի՛ն,
Արիստոտէլ չի լինիր :

Յոյքերուն տակ արփոյն հեռուն,
Կայծեր ցայտող ու փառփրոռն,
Սո՛սկ անպակեայ մի պարզ կրտոր
Չէ, ադամանգ չի լինիր:

Նազելաչուք քարուածքներով,
Թանկ շորերով աննապարար
Գոհարներու ծփծրփանքով,
Կոյսն՝ գեղանի չի լինիր:

Առանց հօր մօր տիրող կամքին,
Առանց Յուզիչ սիրոյ մ'անգին,
Լո՛կ պատուելոյն մի աղօթքով,
Ամուսնութիւն՝ չի լինիր:

Ա. Խ. Չ.

Ո Ղ Բ

ԱՆՍԱՀ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Շարադրեալ Մուշեցի Աբրահամ վարժապետ Պալուներէ)

1. Ամէն հայ սրտեր խաւարով՝ պատած,
Երիզայ քաղաք՝ սուգի մէջ մտած.
Ազգին վեհ սրտեր այսօր կը մեռնին,
Նահատակ ինկած Սարգիս, Գարեգին:

2. Բազուէց պոմպան քաջ աբի Տիգրան,
Չոհ եղաւ այսօր Հայի Ազգութեան,
Անբաղդ Երիզայ Հայոց հին աւան,
Առիւր մեր ձեռքէն Հերոս գործունեան:
3. Բոպէ ալ շանցաւ, Զօրքերը անհուճ՝
Եկան պաշարին Սարգսին ալ տուն,
Պոմպայ գտնելու, Հայեր ջարդելու,
Երիզայ աւան, քարքանդ ընկու:
4. Աւա՛ղ Երիզայ, աւա՛ղ Հայաստան.
Ինչպէ՞ս մենք մոռնանք Գարեգին Տիգրան,
Աւա՛ղ աղջիկներ, աւա՛ղ մանուկներ,
Լացէք, ողբացէք, անմահ անուններ:
5. Համակ երկինքը, Լուսին և աստղեր,
Կարծես թէ՛ կ'ողբան անվեր անձեր,
Անխժեալ պոմպայ քո՛ բանտարկումներ,
Թողուցիր որբեր, մատաղ մանուկներ:
6. Անմահ Գարեգին, գործըդ ալ անմահ,
Սուգի մէջ թողիր, Համայն Երիզայ,
Ուխտենք մենք մեռնիլ, և մեր ալ որդոց,
Յիշատակ թողուլ զաւակաց Հայոց:
7. Մայրեր ու քոյրեր, ձեզ ալ յիշատակ,
Լացէք, ողբացէք, պոմպային արարք,
Անմոռաց անուն, ազնիւ Հայ ազգին,
Թողունք միշտ յաւէտ, Հայկայ սերունդին:

Ի Մ Է Բ Ե Ր Մ

Գիշերները ամեն ատեն արթուն եմ ես քուն չունիմ,
Այս ցաւերս հասկցող ալ բժիշկ մը չը կայ ինչ ընեմ,
Ճեղքէ բարեկամ, դաշոյնովդ հիմա եկուր կուրծքս բաց,
Տեսնելով ծածուկ վէրքերս, դուն ալ ինծի նման լաց.
Գարուն կուգայ, վարդ կը բացւի, սոխակները կխօսին,
Բայց ինչ ընեմ տրտում սրտիս, ինծի համար օգուտ չեն:

Արշալոյսը ծագելով կը ցուցունէ Հայաստան,
Լեռներ, քաղեր, արիւն դաշտեր կը տեսնուի ամէն բան,
Հիմա ինկանք աարբեր քաղաք, ուր մնաց մեր հայրենիք,
Դիմանալու բան մը չէ այս հերիք Աստուածս, հերիք,
Արև փայլուն, լեռներ կանաչ, բոլոր ծառեր կբացւին,
Բայց ինչ ընեմ տրտում սրտիս, ինծի համար օգուտ չեն:

Ա՛խ Կիլիկիա, վախ Կիլիկիա, ի՞նչպէս են քաջ Ձէյթունցիք.
Տրտմեցան և ծեծկուեցան անօգնական ի՞նչ ընենք...
Տատէր կըսէ պիտի տեսնենք աղատութեան դրօշակ.
«Գերի մնաց հայոց ազգը Տաճկի ձեռքը ինչո՛ւ չըլլանք».
Օգը պայծառ, ծովը հանգիստ, նաւեր շուտով կը քային,
Բայց ինչ ընեմ, տրտում սրտիս, ինծի համար օգուտ չեն:

ՍԳԱՏԻՈՒՐ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ՏԱՏԷՐԻՆ

Պինպիրչիչէկի յարմար ես դատեր,
Գըրիչի բաժին մ'ունենալ Տատէ՛ր.
Ես կուղեմ որ հոն գրեմ անպատճառ,
Քանի մը տողեր գուտ հայաբարբառ:

Մերժեցի չեմ կրնար ու կը դրկեմ քեզ,
Հայրենատուչոր սրտէս ու մտքէս,
Ի՛նչ որ կը բղխի այսօր՝ բարեկամ,
Յուսալով անշուշտ «գոհացում կուտամ»:

Հայ կեանքը ես կը յիշեմ սա պահուն,
Քատնըւած բաղդի փոթորիկներուն,
Նաւու մը պէս, որ մերթ կելլէ դէպի վեր,
Ու մերթ կիջնէ դէպ վար մութ անդունդներ:

Հայ կեանքը միշտ կը յիշեմ ու կուգեմ,
Գրել մաս մ'անոր ցաւերէն, յոյզէն,
Հայաստանն երգել կուգեմ կսկիծով,
Այդ Ասիական երկրորդ կարմիր ծով:

Գերեզմաններու քովէն կանցնիմ ես,
Շարուած բռնութեան վճիռով ժանտ, վէս,
Նահատակներ ծեր ու երիտասարդ,
Կըսեն, «վըրէժնիս ո՛վ պիտ լուծէ արդ»:

Անմեղութեան վեհ խորհրդանշանը
Կը լսեմ ճշելն ա՛հ, հայ աղջկան,
Ձերդ թռչնիկ պահւող տերևներու մէջ,
Որ բիրտ մագիլներ որս կընեն վերջվերջ:

Կը լսեմ ոռնալն ամբոխին գազան,
Որ կաղաղակէ Հիւսէին, Հասան,
Ձարկէ՛ք, ջարդեցէ՛ք, ջնջեցէ՛ք հայ ցեղ,
Մե՛րն է ամեն ինչ, մե՛րն է ամեն տեղ:

Սարսուռներով ու գողով կը լսեմ,
Հեծկլտանքներու շեշտերն ու վսեմ,

Խոխոջն այն արեան առուակներու յար ,
Որ հայ դաշտերէն կանցնին բոցավառ :

Ու հայրենաւանդ հողերէն մինչ հոս ,
Աւերակներէն մինչև ովկիանոս ,
Գոռ Ատլանդեան կամ մեծ Խաղաղական ,
Դեռ հայ սրտին մէջ ի՞նչ բուռն ցաւեր կան . . .

Դամբաններու մօտ ապրող ծերուկին ,
Կը լսեմ կիզիչ ցաւը տրտմագին ,
Իր պակէն , թոռնէն բաժնըւած պահուն ,
Որ կառաջանան խորէն լեռներուն :

Մառներու ետին գաղտնի ու դժգոյն ,
Հեռացումը միշտ լացող սիրելոյն ,
Ձայնը կը լսեմ հարսին դեռատի ,
Որ Աստուծոյ դէմ իսկ կը գանգատի :

Մէկ հատիկ որդին գատող բաղդին դէմ ,
Անէծքներ նետող կոծը յլսեմ ,
Անէծքներ նման իժերու խայթող ,
Մօր մը՝ որ անշուշտ պիտի մանէ հող . . .

Հայուն ցաւերն են անթիւ , անանուն ,
Թափած արցունքներն , արիւններն անհուն ,
Ալ չեմ թուեր ես , կը լռեմ Տատէր ,
Բայց , ըլլալէ վերջ սա համոզման տէր :

«Եթէ հայը դեռ պիտի յօշոտեն ,
«Մարեւոյ ուպերն ու դիրքերն ամեն .
«Եթէ թողուլ պիտ ուղեն անդադար ,
«Որ ան թափառի պանդուխտ ու թշուառ :

«Եթէ կա՛յ ուխտ մ'որ հայ ազգն անպատճառ,
«Պիտ ջնջուի կամ պիտ ապրի շարաշար.
«Եթէ կղերներ պիտ կաշկանդեն գայն,
«Ծուռ ըմբռնումով կրօնքի սրբագան:

«Լեզուով, սրտով հաց արիննաշաղախ,
«Եթէ պիտ ուզեն կրէ սարսափ, վախ.
«Ներէ թշնամուն, սիրէ՛, պատուէ յար,
«Մի՛շտ անոր օտերին գոհուելու համար:

«Սուրբ Արարատէն մինչև Գողգոթայ,
«Աստուածեղէն բոց, շանթն իսկ որոտայ,
«Աշխարհի վրա ապրեցէք եղբայր,
«Ինծ համար գէթ պիտ ըլլայ անհընար:

«Պէտք է ազգովին ամեն տեղ գոչենք,
«Եթէ կը բաղձանք ազատ ապրիլ մենք
«Ծեր ու պատանի, այր ու կին ու՛՛մբ, գէ՛նք,
«Կրելնիս հա՛րկ է ուզենք կամ շուզենք...»

Թրոյ, 1 սեպ. 1913

ՎԱՀԱՆ ԶՈՒԳԱՍԸԶԵԱՆ

Ի Մ Ս Ի Ր Ա Մ Ս

Իմ սիրածը Հայունհի մ'էր վարդայտ, քնքույշ, ժպտադէմ,
Աչքը հրոյ էր ովկէան, սիրտը սիրոյ էր եղեմ,
Պարկեշտութեան, գեղոյ, շնորհաց պատկեր մ'էր նէ կեն-
դանի,
Համեստ ձրից, անմեղ վարուց, բարի գործոց ընտանի:

Իմ սիրածը Հայ մօր զաւակ, Հայտ գասրիմ մ'էր սիրուն,
Եօթնեամասն գարնանց շնչով գեփուով յաւէրժ պարա-
րուն.

Նէրա շրթներն երանութեան աղբիւր մ'էին մշտահոս,
Թէև Լուին, բայց անբարբառ մի թարմութեամբ պերճա-
խօս:

Իմ սիրածը Հայու կաթով սնած մեծցած մի կոյս էր,
Նէ ինձ համար կ'անձնաւորէր սէր, կեանք, ժպիտ և յոյ-
սեր:

Նէ Մայիսի ջինջ ցօղիկն էր, այրած հողւոյս իմ համար,
Արշալոյսի ամբիժ շողը՝ վերև սրտիս սիրահար:

Իմ սիրածը, նէ ոչ ևս է: Առ քեզ, ո՛վ մահ անողոք,
Սրտիս յոյգէն, հողւոյս վշտէն առ քեզ բառնամ ես բո-
ղոք:

Դու մարեցիր երջանկութեանս արևն գուարթ, լուսաչող,
Եւ դու միայն կարես հանգիստ ինձ պարգևել ի սև հող:

Թրօյ,

ՍԱՆԻՄ

ՔՆԱՐ ՊԱՆԴՈՒԽՏԻՆ

Դժբախտ եմ հիմա, չեմ տեսներ Զէյթուն,
Բայց ես կը սիրեմ անունը սիրուն,
Կ'անցնին տրտմութեամբ օրերս բոլոր,
Ես անոր սիրոյն մաշիմ օրէ օր:

Զէյթուն քաղաքը շատ քաղցր է իրօք,
Իր սուրբ հողերէն կըշտանայ ո՛չ ոք,

Ո՛վ որ հոն կապրիչ ան ազատ է միշտ,
Երբեք չունենար արտմութիւն կամ վիշտ:

Ինչո՞ւ ես եկայ այս երկիրն օտար,
Որ ինձ Զէյթունի համն ու հոտ չի տար:
Փառաւոր շէնքեր, Հոյակապ դղեակ
Ինձ չեն մոռցներ Հայրենի տնակ:

Հայրենի տընա՛կ, ուր մայրիկս աւա՛ղ,
Հաց թաց աչքերով, ձայնով մը նըւաղ,
Զիս իր մօտ կանչէ, մա՛ր, քիչ ատենէ
Կուգա՛մ, չեմ դատուիր Զէյթունի գիրկէն:

Ն. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Քանասա

(Զէյթունցի)

(Երբ կարգացի Յուշիկք Զէյթունի անուն գիրքը ու-
չադրութիւնս գրաւեց հետեւեալ պատմութիւնը, որ կը
ներկայացնէ խելացի պաշտօնեայի ուղղամտութիւնը, անոր
համար պարտք համարեցի գրքոյկիս մէջ գետեղելու:)

Մ. Հ.

Քէթիչեան Իսէփ (Յովսէփ) անուն կտրիճ Զէյթունցի
մը իր երեք ջորիներուն օճառ բեռցած Այնթապէն երբ
մեկնելու վրայ էր, Կեափուր մէյտանը հրապարակին վրայ
չորս ոստիկաններ կը բռնեն զինքը, և կը հրամայեն Իսէ-
փին ձրիաբար կառավարութեան իրեզնները խկոյն փո-
խադրել Հալէպ: Զէյթունցին կ'աղաչէ որ զինքը ազատ
ձգեն, իր տեղը մեկնելու, ինք կին ու գաւակներ ունի,
Հալէպ երթալ դառնալը ամիս մը կը տեէ, և այն-բայց անօ-
գութ ոստիկանները, այստեղը Այնթապ է, ձեր Զէյ-

թունը չէ՛, ուզես չուզես պիտի հնազանդիս կառավարու-
թեան», կը պուռան երեսին: Իսէփ կը հասկնայ թէ, պա-
ղատանքները արժէք մը չունին անոնց համար. «էր իկիտէ-
տար եէր օլմագ» ըսելով կը քաշէ մէջքէն երկայն դաշոյ-
նը. փաշան, իջեցնելով զգայազիրկ գետինը կը փռէ անա-
կընկալի եկած խեղճ մարդիկը, և ինքը համարձակօրէն
ջորիները մտրակելով կը հեռանայ քաղաքէն:

Ոստիկանները երբ կը սթափին կը տեսնեն որ անե-
րևոյթացեր է գիրենք չգիտցող քաջը, կը վազեն կը պատ-
մեն եղելութիւնը գայմագամ Սասրք էֆէշտիին, որ կը
հրամայէ տասը հեծեալ ոստիկաններու, անմիջապէս մեկ-
նիլ և Ձէյթունցին ետ դարձնել: Ձիաւորները Սամ քէօյի
մօտ կը հասնին Իսէփին, և կը բերեն Սյնթապ. գայմա-
գամը իսկոյն ասեանը կը բանայ, միւֆթիին, հայ ու
թուրք երևելիներու ներկայութեամբ և կանչել կուտայ
ծեծ ուտող ոստիկանները ու Ձէյթունցին:

— Դո՞ւն ծեծեցիր ոստիկանները, կը հարցնէ գայ-
մագամը մեղմութեամբ:

— Ո՛չ, ես չէի ծեծողը, այլ սա մէջքիս կապուած
փալանն էր, կը պատասխանէ խրոխտ Ձէյթունցին: Գայ-
մագամը և ներկաները խնդալէն կը մարին այս սրամիտ
պատասխանին վրայ:

— Է՛, այս մարդիկը իրենց գասաթուրաներով քեզի
փոխադարձեցի՞ն կըսէ գայմագամը:

— Ես գիրենք մէկ հարուածով չբող հանեցի ար-
դէն. ինչպէ՞ս կրնային դիմադրել Ձէյթունցիի մը, երկ-
րորդին եթէ մնար, փալաին սուր կողմը կը դարձնէի և...
մեռած կըլլային հիմա.

— Ինչո՞ւ առաջին անգամ սուր կողմով չ՛գարկիր:

— Մենք ասանկ կռիւներու ատեն սուր բերնով զար-
նելը վախկոտութիւն կը սեպենք կը պատասխանէ Իսէփ:
Հարցաքննութիւնը կը վերջայ. «Աֆէրին, Ձէյթու-
նու, իշթէ սանա պիր լիրա տա պախշիշ, ուղուրլար օլ-

սուն» կըսէ, որ երթայ և դառնալով ներկաներուն՝ «Քաջ
մարդիկը միշտ պատուել պէտք է, ինչ ազգէ ալ ըլլան»
կըսէ ու ծեծու տեղ ոստիկաններուն համազգեստները հա-
նել տալով պաշտօնանկ կընէ զանոնք: Ահա խելացի պաշ-
տօնատար մը և իրապէս ուղղամիտ:

Ո Ր Բ Ը

Ձմրան շատ ցուրտ մի գիշեր,
Մթնցած երկինք սեպ սև,
Սով և մահ կը տիրէր,
Որբի մը տանը վերև:

Պզտիկ տղան արթնցած,
Մօրը գիրկը նետուեցաւ,
Մայրիկ ըսէ Տէր Աստուած,
Ինչո՞ւ մեզմէ վազ անցաւ:

Ամէն տղաք խաղալիք,
Ունին բուրդէ հագնելիք,
Մենք հագուստը մոռացանք,
Ուտելու հաց մը չունինք:

Մայրը ըսաւ իմ որդեակ,
Պէտք է ասոր դիմանաք,
Տէր Աստուածը կօզնէ մեզ,
Ընենք մեր սիրտը ողջակէզ:

Կուտանք Աստուծոյ փառքեր.
Աստուած ալ մեզ կը խաբէր,

Եթէ մեզ սլրած ըլլար ,
Հայրիկս հոն չէր կանչէր :

Չէ տղաս այդ սխալ է ,
Հայրիկդ հոն որ կանչեց ,
Անոր պատճառը սա է ,
Որ հոն մեզ տեղ ճարէ :

Մայրիկ այդ ինչպէ՞ս տեղ է ,
Ձի տեսած խօսիս վրան ,
Արդեօք հոն ալ որբերը ,
Ե՞ն մեզ պէս անօգնական :

Ա՛հ որդեակըս երբ տեսնաս ,
Արքայութիւնն Աստուծոյ ,
Այն տեղ չի կայ որբի լաց ,
Անոնց պաշտպան է Աստուած :

Մայրիկ հիմա հասկցայ ,
Արքայութիւն ըսածը ,
Չեռք ձեռքի տանք ու երթանք .
Տեսնենք հայրիկըս և Աստուածը :

ՅԱԿՈՒՅ Մ ՈՒՃՈՒԵԱՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

(Ն Ի Շ Ե Ր)

Որոնց որ հանդիպիմ՝ կգովեն երկրագործութիւնը : Ա-
մէնքն ալ համաձայն են այդ արհեստին հաճոյքներուն ,

լաւութեանը և օգտակարութեան մասին : Ո՛չ ոք չհարցներ թէ արդեօք երկրագործութիւնը գ ո Ր ծ ն ա կ ա՞ն արհեստ է թէ ոչ : Եւ ուստի ոչ ոք փափաք կտած է այդ արհեստը վեր սունելու : Սակայն ամէն ուրիշ արհեստներու նման երկրագործութիւնն ալ իր տեղը ունի ազգերու քաղաքակրթութեան ազդակներուն շարքին մէջ :

Հին ազգերու պատմութեան էջերը մեծաբարբառ կաղաղակեն թէ այդ ազգերուն ամենէն ճոխ ու փարթամ օրերը գուզընթաց կընթանային իրենց երկրագործութեան կատարելութեան : Բարելոն և Նինուէ ա՛յն ատեն ամենէն բարգաւաճ էին՝ երբ իրենց Միջագետեան արտերը ոռոգումով ու ուշիմ մշակումով եկած հասած էին բարբերութեան այնքան բարձր կէտ մը, որ վեցհարիւրապատիկ հունձք կուտային : Եգիպտոս այն ատեն մնայուն և հիմնական քաղաքակրթութիւն մը յառաջ բերաւ՝ երբ Նեղոսը իրեն օժանդակ առնելով՝ դարձաւ աշխարհի արմտիքի ամբարը : Ու այս և այսօրինակ քաղաքակրթութիւններու ընդ մէջ երթեկող գործակալները՝ Փիւնիկեցիներն ու Յոյները՝ իրենց յառաջդիմութիւնը այդ երկիրներէն ստացան : Հետզհետէ ծագող Պարթևական, Պարսիկ, Մակեդոնիան, Հռոմեան և Մահմետական քաղաքակրթութիւնները ջանացին իրենց փառքը հիմնել այդ վաղեմի ցեղերէն ժառանգ մնացած ատաղձներով, ուստի և շուտով շիջեցան ու անցան :

Այսօր ալ ամենէն յարատև և յարածուն ազգերը անոնք են որոնք իրենց երկրագործութիւնը յառաջադէմ կ'պահեն : Ռուսիա, Գերմանիա, Տանիմարքա, Գաղղիա, Նոյն իսկ Հնդկաստան, Չինաստան եւ Ճափօն, իրենց բոլոր յաջողութեան և ամրութեան ուժը այդ արհեստին կ'պարտին : Անգլիա միւս կողմէ, կաշկանդուած աւատական կարգուսարքի բեկորներով՝ իր գոյութեան միակ թիկունք ունի իր բեղուն գաղութները՝ մինչ Մ. Նահանգներն ամենէն աւելի բացայայտ ցուցանիչն են երկրագործութեան նշա-

Նակութիւնը լուսաբանող՝ ազգերու յառաջացման գործին մէջ :

Նմանապէս՝ սա կիսամեռ թուրք պետութիւնն ալ արեգակի նման պայծառ փաստ մըն է նոյն այս սկզբունքին : Զարդել եւ հայածել երկրագործ դասը (հայերը) ու գանոնք խճողել վաշխատուններով (մուհաճիր) որոնց պաշտօնն ու բնագոյր լոկ ալան-թալանն է երկրագործին ինչքերուն . այս հզօր քայլերով Թուրքիա եկած է այնպիսի կէտի մը ուր նա ծղւնը կդնէ փոքրիկ Սեւ-Լեռին , կվախնայ ափ մը հայութենէն , կդղրդայ արաբ հրաներէն ու ինքզինքը մահուան խիստ մօտ կըզգայ :

Հարեանցի տեսանք թէ երկրագործութիւնը՝ այդ հողի ու աղբի արհեստը՝ որքան հեռուները ազդած է : Կմնայ հարցնել «Ինչո՞ւ»-ն :

Երկրագործութիւնը մինչ մէկ կողմէն տնտեսապէս կը սնուցանէ ազգերը՝ զանոնք օտարներէ դրամապէս անկախ պահելով, միւս կողմէ խնայող ազդակ մը կդառնայ ազգերու անհատներուն ուժին և կարողութեանը : Պարզ դիտողն արդէն գիտէ թէ մարդկային անհատը իր անձնական ձիրքերուն ամենէն ճոխ պաշարն ունի երբ գիւղին ու դաշտին մէջ կապրի : Հետզհետէ յարաբերելով քաղաքներու հետ և հուսկ հոն փոխադրուելով նա կկորսնցնէ իր բնածիր ընդունակութիւնները ու փոխարէն կըստանայ ար ու ե ս տ ա կ ա ն միջոցներ իր պէտքերը , պարտքերը ու հաճոյքները դոհացնելու , եւ երբ ազդային մեծ առիթ մը ու պէտք մը ներկայանայ՝ մարդն անկարող կըզգայ ինքզինքը իր շրջանակին մէջ գործելու : Ազգերը չեն փրկուիր գէնքերով , գործատուներով կամ շէնքերով , այլ ընդհակառակն առաքինութեամբ , զգացումով և մեծագործութեամբ : Ազգերու ճակատագիրն առհասարակ կապուած է քաղաքական անցքերու հետ և միշտ այն կողմըն է յաղթողը որուն մեծագոյն թիւը բաց դաշտերէն եկած է : Կիւրոսէն սկսեալ մինչև Հրէից Դաւիթն , անցեալ

դարու Կարիպալտին, Վաշինկթոնն ու մեր հայ մարտիկները ո՞չ ապաքէն մեծ մասամբ շինականներ եղած են: Պալքաններու երէկի պատերազմը թուրքին դէմ նոյնը կմեկնաբանէ:

Երկրագործը (ևս և շինականը) աւելի մօտ է Բնութեան կամ Աստուծոյ և աւելի լայնօրէն կը զգայ ու կխորհի: Հազարումէկ պայմանադրականութիւններ ու նոյնիսկ «ծաղիկներ» չեն դիզւիր իր վրան ու չեն գինքը արգելեր հետեւելու բնատուր հակումներու:

Ո՛չ միայն երկրագործը աւելի անխաթար է իր ձիրքերով՝ գործելու, մեծագործելու և սանդագործելու, քան իր գաղթենի եղբայրը՝ այլև իր աշխարհային ինչքերը այն տեսակ ձևի տակ են որ նա աւելի եռանդուն հսկելու պէտք ունի անոնց վրա: Իր արտերը, տունը, անդեան ու ընտանիքը՝ քաղաքական յարձակումներու ամենէն շատ ու յաճախ ենթակայ են, ուստի և հարկ է որ նա լաւ գինուոր ըլլայ: Քաղքենին սակայն չունի այդ դժբախտութիւնը՝ վասնզի մինչ դաշտերն ու գիւղերը արշաւով ու թայանով տէրեր կփոխեն, քաղաքներն պաշարուելով կամ անձնատուութեամբ կամ դաշնագրութեամբ ձեռքէ ձեռք կանցնին՝ ու իրենց ներքին կեանքը գրեթէ միշտ անխափան կշարունակուի լոկ դրօշի մը փոփոխմամբ:

Այլևս ինչո՞ւ հարցնել թէ երկրագործութիւնը դ որ ծընակա՞ն արհեստ է: Եթէ ազգերու պատմութիւնը այդ արհեստին ճկոյթէն կախուած կրսփայ՝ հարցը ինքնին աւելորդ կդառնայ:

S. Ե. ՍԻՐԱՄԱՐԳ

ՈՂԲ ԲԱՆՏԻՆ

Քանի աւաղ կանցնի օրերս բանտերու մի խոր անկիւն ,
Գիշեր ցերեկ միշտ կարտասուեմ կուգայ աչքերէս արիւն ,
Անցան երջանիկ օրերս ծաղրելով ձեզ ընդ փոյթ
Ի խոր խոցեալ սիրտս ու ոգիս ինքեանք գացին զուարթ-
թուն :

Եկ հէք մուգայդ զարկ քո կեթառն թէ կարես տալ մի ժը-
պիտ ,
Ապա թէ ոչ կարկես դու ևս մուտ ի մէջքս սենեկիդ ,
Թող գայ բժիշկն պանդայէօն առնել վերացս դարման ինչ ,
Գուցէ իւր ճարտարձարհեստին կարէ մեղմել խուռն մի խուռն :

Արի և դու Հոմերոյդ քերթոյ հանդերձ Մելտօփի գրչին ,
Տալ սփոփանք սաստիկ ցաւոյս ամենաաքանչ տողի ,
Ծանեալ էին քեզ ի քո դարոյդ ամէն իրաց դարման դեղ ,
Եւ դու անդուլ անձնանուէր գործ էիր միշտ օրն ի բուն :

Այժմ եկ տես քանի Հոմերք կը կրեն վիշտ տառապանք ,
Անմեղ սրտից խոր անկիւններն խեղախրխրուք հառաչանք ,
Ոյք գատեալ են կենաց ընչից ոյք անջատեալ վառ սիրով :
Ժոյժկալելով վասն փրկչէն կուսանքն իմաստուն :

Թէ չելանէր անմեղն Յիսուս իւր փրկչական ի խաչին ,
Վայ լըքելոցս պիտ հեծեծենք մինչ ցյաւիտեան բանտին
Փառք գոհութիւն Աստուած որդոյն մեզ սփոփանք
Հարթելով մեզ ճանապարհ կենաց ետ մեզ պարզեն ան-
հուն :

ՓՈՒՔԻ ԶԱՅՕԱՄՏԱՆԻ

ՔԱՐԻ ԿՏՈՐԸ

Օր մը քարի կտոր մը ցոյց կուտան քեզի. հատորի մը դեղնած՝ մաշած բեկորն է: Ակնարկ մը կուտաս և աչքդ մէկդի կը դարձնես. փողոցները ասոնցմէ շա՛տ: Եւ ահա կ'ըսեն քեզի թէ այդ քարին կտորը Անիին աւերակներէն բերուած է: Եւ դո՛ւն, հայ՝ յանկարծ կը ցնցուիս ամբողջ էութեանդ մէջ. ոտքիդ մատուըներէն գլխուդ մագերը սարսուռ մը կ'փղձկի, աչքերդ արցունքով կը լեցուին, կարօտակէց սիրով կը համբուրես քարը, ու չես կշտանար: Եւ սակայն ըսպէ՛ մը առաջ գայն արհամարհած էիր. բառ մը հնչեցին ականջիդ, ու այդ անգեղեայ նիւթը հոգի առաւ, հոգիիդ միացաւ ու գեղեցկագոյն գեղեցկութեան մը փայլովը կը զմայլեցնէ քեզ: Դուն քեզի հարցուր. «ինչո՞ւ»

Գիտունները ընդունած են թէ բան չի փճանար ըրնութեան մէջ: Ամէն ինչ կը տարբադադրի, կայլափոխի. հիւլէները ձգողական զօրութեամբ իրար կը քալեն, նոր մարմիններ կը ստեղծուին: Չեն կորսուիր ուրեմն արցունքներն ալ, անմահ կը մնան ուրեմն արիւնի կաթիլներն ալ: Այդ քարին խեցին քու ցեղիդ մեծութիւնը տեսած է, անոր ցնծութեան արցունքելը իր վրան ալ թափուած են, քու թագաւորներուդ փառքին վկան է եղած, և հայուն ուրախութեան երգերուն ձայնի ալիքները իր վրան ալ հանգչեր են: Օր մըն ալ այդ ժողովուրդը տրտմութեան լացովը լացեր է, ու իր արցունքները այդ քարին վրայ ալ ինկած են. քու ցեղդ ջարդուեր է, և իր արիւնէն այդ քարին վրայ ալ ժայթքեր: Բան մը չփճանար ընութեան մէջ. արցունք, արիւն՝ անոնք ալ չեն անէացած. իրարու պըլլուած կը հանգչին այդ քարին մէջ: Քու ցեղիդ արիւնն է ատիկա: այդ արիւնովը դուն հայ ես. առանց արիւնի ժառանգութեան չի կա ցեղ:

ԵՆՈՐ ԿԵԱՆՔՈՒՆ

ԹՈՒՐԻՔ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆ

Տարիներ առաջ Ձէյթունի շրջակայ գիւղերէն թուրք պաշտօնեայ մը գէյթունցիի մը տուն երթալով հիւր կըլլայ, տան էրիք մարդը բացակայ ըլլալուն տան տիկինը սովորական յարգանքով՝ գայն կը հիւրընկալէ, և բանջարեղէնով եփուած կերակուր մը բերելով հիւրին կը հրամցնէ. պաշտօնեան բարկացած եղանակով մը՝ միթէ ես է՞ջ եմ, որ ինծի բանջարեղէն կը հրամցնես, ըսելով՝ ամանը մէկ կողմ կնետէ. տիկինը դողդողուն ձեռքով կերակուրը կառնէ և սենեակէն դուրս կելլէ, ճիշտ այդ պահուն տան տէրը տուն էր հասած, որ կը տեղեկանայ անցածը. այս ամենուն տեղեկանալէն վերջը անոր մտեղէն կերակուրը իմ վեցհարուածեանիս բերանն է ըսելով, իր գինուած տարագով ներս կը մտնէ և կը կանչէ կնիկ, աղային կերակուր բե՛ր, կինը միևնոյն կերակուրը ներս կը բերէ, այս պահուն թուրքը Ձէյթունցիին գէնքերու սարսափէն յափըշտակուած ցած ձայնով՝ այս կերակուրին Պօլսոյ մէջ «սէպսէ պաստըսի» կըսեն ըսելով պնակը առաջը կը քաշէ, իսկ կինը մէկ անկիւն քաշուելով. --

Շուն շան որդի քիչ մը առաջ ես է՞ջ եմ, այս կերակուրը կուտուի՞ կըսէիր, ըսելով կը մրմռայ :

ԱՐՁԱԳԱՆԳԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

I

Ո՞վ կը յայտնէ նաւապետին ներկայութիւնն ժայռի մի բարբարոս
— Մի բար՛ փարոս :

Որ անձը արժանի է կոչուիլ փարեւի
 — Բարեյի :
 Ո՞ր մարդիկ շատ անգամներ կը կարծուին բարեսէր
 — Փառասէր :
 Ինչպէ՞ս վարուիմ երբ դէմս ելլէ մի ելուզակ
 — Եւ ու զարկ :
 Որո՞ւ օգուտ ունին խորհրդածուծիւններն առանձին
 — Առանձին :
 Ի՞նչ կըսես երբ թէյը թափեն առաստակէ
 Առ աս տաք է :
 Ի՞նչ տայ մայրը տղուն երբ հագուստն է բեր արատ
 — Բեր առատ :
 Ինչպէ՞ս պէտք է ըլլալ երբ կը լեցնեն արդուն
 — Արթուն :
 Ինչ անուն տալ ճաշակաւոր հանելուկաց բառախաղից բա-
 րեգարդ
 — Բառէ զարդ :
 Բնազդաբար ի՞նչ ձայն հանես երբ տեսնես պալած մ'ե-
 ղած բուհ
 — Բուհ :
 Ի՞նչ կը բացականչէ կինը երբ կը ծակի տան բուխերիկ
 — Բուխ էրիկ :
 Ի՞նչ է որ յաճախ կը տեսնենք ի ամարանոց
 — Ամրան օձ :
 Ի՞նչ բան կընէ մարդուն սիրտն ու դէմքը փոթ փոթ
 — Բօթ :
 Ընդունե՞մ երբ տան ինձ մի թանկագին գոհար
 — Գոհ առ :
 Ո՞վ հողագործ , ի՞նչ շատցնէ քուկին պանիր ու քու թան
 — Գութան :
 Ժխտականը գիտե՞ս բառին գոչեմ
 — Գոյ շեմ :

Գիտե՞ս այսօր ինչո՞ւ քեզի կգողեմ — Զի քու քով եմ :

Ո՞ր ժամանակն է որ կըսենք չէ կորսուած — Գործուած :

Ի՞նչ բան կը զօրացնէ կամքի կորով — Գորով :

Զիաւորը ու խեղճ տղայ ո՞վ գարկաւ գուձիդ — Քու ձիդ :

Հակառակորդը .— Ինչ պատճառեց մեր մէջ այս գուպար — Քու պար

Ո՞վ տայ էն մահացու թոյնը հայոց — Հայ օձ :

Ո՞ր ընկճուածը դադրի բռնութեան դէմ ընելէ գանգատ — Գանգատ :

Ո՞վ առ հասարակ կնկատուի անպարսաւ — Ան որ համբարձաւ (Յիսուս) :

Ի՞նչ տխրոս տաս մարդու մ'որ լեցուն է հանճարով ա- նոլորտ — Ան է լորտ :

Բարեպաշտ որչափ փառք տայ երբ կը գտնէ մեղրի աղ- բիւր — Ահ բիւր :

Ի՞նչ բացականչէ կիրթ խօսողը երբ կը լսէ բառեր աղա- լաղ — Ա՛խ, աւա՛ղ :

Ի՞նչ ընէ երիտասարդը երբ տեսնէ մի Օրիորդ համեստ գերթ աղանի — Ա՛հ, հաւնի :

Ո՞ր բառեր շատ գործածես երբ կը գովես մի մաղդ ան- գանի : Ան ու անի :

- Քնկեր աւագակը — Ինչ ընեմ երբ հանդիպիմ ձիու մ'ա-
ռանձին
— Առ ան ձին :
- Տաղ—Գրողը իր երգին արժանիքը որ բարձրացնէ, փոխա-
նակ ըսելու թէ
- Յարմար է առ աս տաղը
— Առաստաղը :
- Յաճախ ինչպէ՞ս կըլլան մարդիկ դիւրադատ
— Թիւրադատ :

II

ՀԱՆԵԼՈՒԿ ՄԸ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

- 1   Հայ պատմութեան մէջ կը փայլի,
վսեմաշուք մի ազնիւ անձ,
Որ իր ջանքով անդադրելի
Թողուց ազգին մի անգին գանձ՝
Անոր գործերն մեզ կը խօսին,
Արժանի է մեծ տիտղոսին,
Պապն էր խոնարհ ժիր և արթուն,
Նոյնպէս և ինք ու մարթուն
վսեմ տիպար մը հայ մարդուն,
Անուանել զինք կրնա՞ս արդ զուն :
- 2   Թէ պատմածէս լաւ չես յիշեր
Հաճիր գտնել չորս հայ բառեր -
Որ կցուելով թող արտադրեն
Անուն և ազգանուն իրեն :
Մին գործածեն մեծ ու պզտիկ,
Միւսն վաճառականք բեռնակիրք,

Իսկ երրորդն է խայտանք գուարթ
Սիրուող կեանք է երիտասարդ ,
Չորրորդն ունին կին և մարդ ,
Պատասխանը կուտա՞ս դու արդ :

* * *

III

Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն Ը

(Տողերուն առաջին գիրերը իրարու հետ միացած պատասխանը
կարտադրեն)

Սուրբ սիրով վառուած այր մ'էր շնորհալի ,
Աստուածավախ հեց գործօն պաշտելի ,
Հուր սփռեց սիրոյ և եղբայրութեան
Ահագին գունդեր վասն փրկութեան .
Կազմեց ու կրթեց ուղարկեց չորս դին
Պատգամներ տալու հայ ժողովուրդին
Անոնց միտքերուն տալ ճաճանչ լոյսի
Բենական քաղցրիկ մշտական յոյսի
Թղթերով անթիւ տուաւ հոգւոյն թիւ
Եւ սլացք դէպ վեր Սուրբ Սահակ Պարթև :

Ա.Ա.

ԵԳԻՊՏՈՍԸ ԵՒ ԵԳԻՊՏԱՅԻՆ

Երբոր գաղթէք ուրիշ երկրէ մը եգիպտոս,
Տարօրինակ կը գտնէք ամէն բան հոս,

Մի զարմանաք Արաբերէն լեզուին
Դիւրին է թէ դժւար, մարդիկ շատ կը սորվին:

Ամենէն առաջ փնաս չունի որ ըսել է մալէշ,
Պէտք է սորվի մարդ որպէսզի չըլլայ «էշ»
Ձարմանալի բան հացին ալ կըսեն էշ
Լեզու մը ահա պէտք է սորվի աղէկ կամ գէշ:

Իսկ գալով իշուն կըսեն «խումար»
Դրամ խաղալ կըսեն տանկերէն խումար
Դրամ խաղալ արաբերէն կըսեն ումար
Այս բառերով ստանաս կըլլայ յարմար:

Սովորութիւն ունին գործածել հաշիշ,
Երբեմն ալ կուզեն դրամ պախշիշ
Տուլ կուտեն քիչով կը գոհանան,
Գիշեր ցերեկ էշու պէս կը քնանան:

Աղեքսանդրիա ամառը տաք խոնաւ կլիման
Ձմեռը վատառողջ այս քաղաքը լիման
Բայց քաղաքը շտկուած գեղեցիկ
Ճամբաները շիտակ մաքուր գոհ են տեղացիք:

Արաքներէն շատեր չեն տեսներ քէօր Փէլլահ
Միշտ կը գործածեն Աստուած բառը Ալլահ,
Աղեքսանդրիան ունի աղի լիճը մեծ միլլահ
Վատառողջ կլիմային բուն իսկ պատճառը ահա:

Եգիպտոսին մէջէն կանցնի գետը մեծ Նեղոս ,
Ունի առատ բոյսեր և կենդանին կոկորդիլոս .
Բամբակ բուսնի շաքարեղէգ և մըսըր ,
Մինչև հասնիս քաղաքն մեծ Մըսըր :

Աղեքսանդրիայէն Երկաթուղին կը սուրայ
Շատ չ'քշեր շուտով կը հասնիս Մանսուրայ
Ուրիչ կայարաններ ալ և «Թանգայ»
Մինչև Գահիրէ սիրտդ տեղէն կը թնդայ :

Գահիրէ մայրաքաղաք Եգիպտոսի ,
Այն տեղ «Նիլը» առատ կը հոսի ,
Սփինքս արմաւենի կը տեսնես և բերամիտ
Հոս գալերնուս պատճառ եղար ով Համիտ :

ՎՐԴԱՆԷՍ ԵՐԱՄԵԱՆ

Ջանք թատերախմբի անդամներէն
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԵԱ

ԵՐԿՈՒ ՃԱՐՊԻԿ ԳՈՂԵՐ

Երկու գողեր խօսք մէկ ըրին ,
Լաթերնին շատ լաւ փոխեցին ,
Մին սարկաւազ միւսը տէրտէր ,
Մին կը կարդար միւսը կերգէր :
Օր ցորեկով գացին մըտան ,
Կընկան մը տուն . երկու բերան ,
Կրնա՞նք կարդալ Աւետարան :

Կարդա Տէր հայր կարգիդ դուրպան .
Կրնաս ըսել ալ շարական ,
Սակայն այս էր զարմանալին
Կարդալ գրել չգիտէին :
Ճարպիկութեամբ անոնցմէ մին ,
Այսպէս կարդար ձայնով ուժգին .
«Չոր միս շարուած է չուանէն
Չոր միս կախուած է ձողերէն
Շուտով կախէ փէշերուդ տակ
Ես լեցնեմ մաղէ տոպրակ» :
Ասոր միւսն ալ պատասխանէր .
«Տեղը բարձր է չատ , ընկե՛ր ,
Ի՞նչ լաւ փերթեր ինչ ալ Եղլի
Երգենք թերևս յար գտնուի :
Կինը կեցած հոն միայնակ ,
Լսէր նոր ձայն նոր եղանակ .
Ապշած վազեց դուրս որ կանչէ ,
Գուռ դրացի տունը ժողվէ :
Դրացիներ շուտով եկան
Սակայն տան մէջ ոչ ոք գտան ,
Ոչ սարկաւազ ոչ ալ տէրտէր ,
Յայտնի ալ չէր անոնց հետքեր :
Կինը չորս կողմ ի զուր նայէր ,
Անոնք մէկտեղ էին տարեր
Իր ապուխտի բոլոր փերթեր :
Էին գողեր ոչ թէ տէրտէր :
Այսպէս անթիւ շարագործներ
Ժպտին ըլլան քարոզիչներ :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՈՐԻԿԵԱՆ
Սերաստացի

ՄԱՆՈՒԿԸ

1. Մանուկն է այն անուշ, անմեղ անժպիտ,
Օրօրանին ճռոցին հետ երերուն,
Որ մերթ ճշայ, մերթ հառաչով մը իր սիրտ,
Հանգչիլ տենչայ մօր մը զուարթ գրկերուն:
2. Արտասուածք որ աչերն անոր գեղանի,
Մորմոքի մը խօլ համբոյրէն այրուած,
Շողին, կաթին շիթերն անմեղ տրտունջի,
Մինչ մայրն երգէ մեղեդիներ օրհնապանծ:
3. Օրօր գառնուկ իմ սղաւնիս սիրական,
Պաճիկ ըրէ շղարշիդ տակ ոսկեթեւ,
Փոխան լացիդ ժպիտ մը տուր մայրիկան,
Որով կրնաս մօրդ յոյսերն պսակել:
4. Օրօրներու քաղցրահնչիւն ձայնն աղու,
Ի գո՛ւր հնչեն հեգ մանկանը ականջին,
Ո՛չ կը նայի ո՛չ կը լսէ երգերու,
Անոր ողբը կաթին ողբն է, ո՛չ կաթին:
5. Ահա այդպէս կան ազգեր ալ հեղձաշունչ,
Կը փայփայունին յոյսի ոսկի պսակով,
Բայց դժբաղդ է այն ազգը որ լուռ ու մունջ,
Միշտ կը խաբուի առանց կաթի, օրօրով:

Կ. ՄՈՒՌՆԱՆՑԻ

ՀԱՄԱՇԻՍՐՀԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

I

Ձմեռուան հանդէպ մ'ունենաք գանգատ
Ըսելով «ցուրտ է շատ»
Օր մըն ալ կուգայ սիրելի գարուն
Հետն ալ կանաչութիւն :

Ձառիվերէն ետք կուգայ զառիվար
Մարդիկ թող գիտնան յար ,
Դժուար գործեր միշտ կ'ըլլան դիւրին
Երբ կայ համբերութիւն :

Սա բնական բան մ'է աշխարհի մէջ ,
Կը փոխուի միշտ կեանքի էջ .
Այս գրիչը մերթ կը պատմէ , ա'հ , մեր
Խինդեր , մերթ ալ վիշտեր :

Պառնափնդոր է կարժը չ'ըսէք յար ,
Ձի այդպէս չի մնար .
Տեսած էք գիշեր մը որ առաւօտ
Ունեցած չէ իր մօտ :
Շատ բարձրանայ կ'ուզէ բարեկամք ,
Մարդուս մէջ սա կամք .

Ներկայէս ըլլալ գոհ ինձ համար ,
Է հաճելի յարմար :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԵ

II

Աչքիս լոյսը, աղջիկ մ'առնել դուն կ'ուզես,
Խօսքը լսե՛ շատ օգտակար կ'ըլլայ քեզ,
Հայրն ու մայրը տալ կ'ուզեն բայց դուն նորէն,
Հարց ու փորձէ որ չը տուժես (տխրօրէն):

Աղջիկն եթէ «պսակուիլ չեմ ուզեր ես
«Անոր հետը» ըսած է. դո՛ւն ալ կ'ըսես
Նոյնն անոր քով, զի սէրէ գուրկ կին չ'ըլլար,
Ան ըլլայ իսկ, կը կենակցիս դառնաբար:

Կը փնտռտէ տրտնջալու միշտ առիթ,
Տալով քնաս ստացուածքիդ ու կեանքիդ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԷԻՆ

III

Ա՛յ գեղանի աղջիկ, ո՞վ է այդ հետն որուն,
Կը պտտես, ետ կեցիր զի լեզու կ'իյնաս դուն,
Սանտրուած ու դարդարուած կ'երևի քեզ վառ,
Կրնա՞յ վարուիլ ապագային՝ նկատի առ:

«Վախնամ դուն ալ վաստըկէ—պիտ ըսէ, և կամ,—
«Իուն աշխատէ իսկ ես ալ հանգիստ կ'ուտեմ միայն...»

Եթէ այսպէս է, մի քաւեր ետ եկուր մէկ քայլ,
Այդ տեսակ մարդ կենակից չի կրնար ըլլալ: ..

Ծնողքիդ դուն ըսէ անոնք թող փնտռտեն,
Եթէ յարմար սեպեն տուր ձեռքդ այն ատեն:

—

III

Կուզես որ գաւակդ ըլլայ լաւ, դո՛ւն,
Մի՛ քաւեր մէջէն ագեղ ճամբուն.
Մ'ըսեր մանուկ է, ի՛նչ գիտէ... այն,
Օրրանէն կ'առնէ ուսում սակայն:

Դո՛ւն ինչ որ ունիս չես ալ ունիմ՝
Պիտ ըսէ ան... խօսքերուն իմ
Չ'ըլլայ թէ ըսես, փուճ, պարապ բան,
Լա՛ւ եղիր որ լաւ ըլլայ ան:

Դպրոցն է օրրան, ուրկէ պարտին
Ծնողներ կրթել իրենց որդին:

—

Ա Ն Խ Ե Լ Ք Ը

V

Դարձուր աչերդ ունայէ մէկ մ'եղբայր,
Ինչ կ'ընէ դէմի այդ մարդը տիմար.
Չը սիրած մարդուն կուտայ աղջիկն ան,
Պիտ անպատուէ գայն մահուան չաստիճան:

Բանութեամբ երբէք կենակից չ'ըլլար .
Մինքնկըլլայ սև փուշ, միւսն ալ գլխու քար .
Սէրէ գուրկ աղջիկն սատանին ճամբան
Կ'երթայ, արատ կը բերէ իր անուան :
Կեանքը չը ծախէք արծաթի փոխան
Պարտիզպանի պէս ծախող պատինճան :

Թրդ . Թուրք .

ՎԱՀԱՆ ԶՈՒԳԱՍԸԶԵԱՆ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

ՏԵԱՐ ԵՐՈՒԱՆԴ ԾԱԿՈՐԵԱՆԻ

Կարդացի՛լտասներեքերորդ Միութիւն թերթին մէջ ,
Ն . Վ . Պօղոս փաշա Նուպարի գրութիւնդ մի էջ :
Սրտով մաքուր , լեզուով անուշ ի՞նչ դեղեցիկ թռչուն մ'ես
Հայրենիքս անձէս աւելի կը սիրեմ անոր կըսես :
Սիրելի Հայրիկ քու անունըդ պիտի յիշուի դարէ դար ,
Սասունցիք և Տալւորիկցիք կը մտածես անդադար :

Ան որ անգութ հարուստ մըն է պէտք է առնէ քեզմէ
դաս ,
Կըսես անոր պարապ եկար ամօթ է պարապ երթաս :
Դասն և Հինգ Հազար Փրանքէ պզտիկ գումար համարես
դուն
Բոլոր գիւղացիներ մէկտեղ կաղօթենք ապրիս սիրուն :
Սիրելի Հայրիկ քու անունդ պիտի յիշուի դարէ դար ,
Սասունցիք և Տալւորիկցիք կը մտածես անդադար :

Մեծ գումար մըն ալ վերջը ձօնել կը խոստանաս ունիս
յոյս

ի՛նչ փառաւոր, ինչ բախտաւոր առաջ կը փութայ քու
լոյս :

Տատէր կըսէ գրութիւնդ երբ որ տեսնէ ամէն անձ,
Անշուշտ գոչեն հազար ապրի Տեար Երուանդ Յակոբեանց :

Տեար Լևոն Մկրտիչեան նոյն թիւին մէջ այսպէս շեշտած էր, եթէ ամէն Հայ Հարուսա Տեար Ե. Յակոբեանի զգացումը եւ ըմբռնողութիւնը ունեցած ըլլար, այս ազգը պարզապէս հրաշքներ կրնար գործել :

Տ. Ե. Յակոբեան մին է այն Հայերէն, որոնք ըմբռնած են, թէ ազգին նիւթապէս օգնելը պարտականութիւն է և ոչ եբբէք շնորհ, կը մաղթենք, որ շատնան մեր մէջ Երուանդ Յակոբեանները, փոխանակ այն (ուղուրսըզներուն) որոնք ոսկին ոսկիին վրայ դիզել միայն գիտեն :

Եւ, ոչ իրենց ոչ ալ իրենց համայնքին ուէ օգուտ կը բերեն :

Ու, այսպիսի անձինքներ կարժեն արժանանալ Հայ պատմութեան էջերին : Այսու հարկ համարեցի զետեղել Հազար ու մէկ Մաղիկ գրքոյկիս մէջ :

Իբրև յիշատակ Տեար Ե. Յակոբեանի՝ որպէսզի մեր մեծանուն Հայերը օրինակ առնեն .

ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԵՍ ԸԼԼԱԼ

Տիրուհի, թէ սիրտիդ մէջ ունենաս վիշտդ պէս պէս,
Ջանա որ հիւրդ տեսնէ քեզ ուրախ զուարթ երես,
Պահիկ մը մոռցիր հոգերդ խօսակցէ քաղաքավար,

Որ ըլլաս մերձակայից յարգելի և օգտակար :
Վիշտերդ վռայիր , թաղէ մի յայտնէր մտերմիդ իսկ ,
Մի գուցէ ծանալի ըլլաս հեռաւոր թշնամուդ ճիշտ ,
Ձի քեզմէ լսող մարդիկ չեն պահեր այլոց կըսեն ,
Անկատ ճշտութեան կը փոխեն կը խառնակեն :
Բանն անցնի լեզուէ լեզու մինչև քեզ հասնի նորէն ,
Տեսնես որ շատ բանսարկուք ներկեր են քեզ անօրէն ,
Չես կրնար բիւրից լեզուն կաշկանդել գոնէ շտկել ,
Քու լեզուիդ դիր կապ սահման մի պարծիր մի գանգատիր :

Թարգմ .

Ա . Մ . ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ

Վեր . պատ . Էմիւրեանի կողմէ նոր հրատարակուելիք
նօթագրուած յիսուսի մօտ երգերէն զրկուած է մեզ այս
մեր գրքին մէջ դնելու համար , անոր եղանակը տեսնեք
վերոյիշեալ պատուելիին կողմէ հրատարակուելիք երգա-
րանին մէջ : ԾՆԹ . Ա . Ա .

Երգ Հարսանեաց

ՊՍԱԿԷՆ ԱՌԱՋ

- 1 Բարեկամներ եղէք զուարթ ,
Ուրախութեան ատեն է արդ .
Այ մի կենաք լուին ու մունջ
Թող բերաններ հանեն մրմունջ :

Օ՛ն ծափ զարնենք, պարենք երգենք
Դէմքով, բերնով արտայայտենք,
ւրախութիւն և ցնծութիւն,
Քանզի այս է հարսանեաց տուն:

2 Եկեք դուք ալ ով պատանեակք
Որ կը կոչուիք երգիչ խմբակ,
Միացէք մեզ, ձայն վերցուցէք
Լեցուն թափով գեղգեղեցէք:

Օն ծափ ևլն.

3 Նուագախումբն ալ թող գայ
Եւ մեղի հետ ընկերանայ,
Թող նուագեն տաւիղ, ջութակ
Քնար, օրկան և գոռ դաշնակ:

Օն ծափ ևլն.

4 Զարնեն թմբուկ, դափ ու ծնծղայն,
Հնչեցնեն սրինգ, տան ձայն,
Փողեր պէսպէս նուագարան,
Երկիր, գետին թող դղըրդան:

Օն ծափ ևլն

ՊՍԱԿԷՆ ՎԵՐՋԸ

---

5 Յառաջ երթանք և ձեռք թոթուենք,
Հարսն ու փեսան շնորհաւորենք.
Քամենք կենաց անոյշ բաժակ
Որ խսկապէս է օշարակ:

Օն ծափ ևլն.:

6
Ձերմ փափաքով նոր ամուսին,
Նորապսակ հարսն ու փեսին,
Մաղթենք բարի վայելք, բերկրանք
Երկար, յաջող երջանիկ կեանք:
Օն ծափ էլն.:

7
Ահա եկաւ շաքարի կարգ
Ափսէն շրջի արագ արագ,
Որ մեծ պատիկ, ժպտուն ձեռքով
Բաժին առնեն իրենց ձեռքով:
Օն ծափ էլն.:

8
Այ ժամն հասաւ հրաժեշտին,
Մեծ ու փոքր մեկնիլ պարտին.
Մաղթանքներու զեղումներով
Ամէնքս ըսենք «մնաք բարով:
Օն ծափ էլն.:

Ս. Յ. ՔԶՆՏԻԿԵԱՆ

Խ Ր Ա Տ Ն Ե Ր

Քեզի բաներ ըսեմ մտքիդ դնելու,
Աշխատէ անունդ աղէկ հանելու:
Մէկ քանի անգամ սխալներ լսուի,
Շիտակ ալ խօսիս սուտ պիտի ըսուի:
Մարմնիդ հանգստութիւն կուգես նէ եթէ,
Գիշերն աղէկ կը քնանաս ցերեկն աշխատէ:
Չըլլայ որ ցերեկն ալ քնանամ ըսես,

Բժիշկին ստակը կ'երթայ՝ դուն կը վնասես :
 Հօրդ բարի խրատներու մտիկ չընես նէ տղայ ,
 Փարա չըներ վերջը Խօսիս շատ մեղայ :
 Հօրս խօսքը ինձի ոսկի էր կըսես ,
 Չպահելուդ պատճառաւ շատ ձայն կը լսես :
 Լսէ այս խօսքերըս միտքըդ լայն բաց
 Ուրիշ մարդու ձեռքէ մի ընդունիր հաց .
 Շիտակ մարդը շիտակ խօսքին չի ըսեր սուտ
 Հանգիստ պառկիս աղքատութիւն կուգայ շուտ :
 Այս տողերս գրած եմ ես առնողին ,
 Շահ մը չունի շատ ալ խօսիմ չառնողին :
 Բայց խօսք մը կայ խօսելու մինակ ,
 Վերջէն գղջալու կուգայ ժամանակ :

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐ

- 1 Ի՞նչ է ան , որ առանց տերևի ճիւղ կուեննայ ,
 Հողը տնկես կանհետի , ինչպէ՞ս կը մեծնայ :
- 2 Ո՞վ էր այն մարդը , ինչպէս մնաց ,
 Մարմինը հողը չմտաւ հոգին ալ Աստծոյ չգնաց :
- 3 Ձուկ չէ ձուկի կը նմանի , հարցում մ'ընեմ գիտէ՞ք ան ,
 Մէկ մեռելի նայելով մեռնելիքներ առողջացան :

* *

ԱՆՆՈՆՁ ԿԻՆԸ

Այս տիկինը ազնիւ բարի ,
 Համբաւ ունի նա իրաւի ,
 Ժիր ու գործօն ամէն ատեն ,
 Տուն տեղ պահէ մաքուր ու շէն :

Այրն է թէպէտ հիւանդ, անկար,
ինքն է նեցուկ ու մխիթար.
Սիրտովն ազնիւ, շեղուով անուշ,
Պսակ ուխտին պահէ իր յուշ:

ՇՈՒՆԸ ՄԱԾՈՒՆ ԿԸ ԼՁԷ

Վրանաբնակներէն երիտասարդ մը սիրահարին քով երթալով իր սրտի փափաքները յայտնել կուզէ, բայց խելացի աղջիկէն. «Չէ թէ ընտանեկան կապով մը կապուած, հապա դեռ նշանուած ալ չենք, կը խնդրեմ ասկէ հեռացիր, հիմա մայրս կարթննայ, առաջ Աստուծոյ և ապա մարդկութեան դիմէ, մաքուր անուննիս աւրելու չէ» խօսքերով կը մերժուի:

Ասոր վրայ երիտասարդը «Գիթա ինծի, դոնէ աչքերէդ մէյ մը համբուրեմ», ըսելով բազուկը աղջկան վիզը կը տանի: Ճիշդ այդ պահուն մայրը կարթննայ, «Աղջիկ այդ շափուր շուփուր ձայնը ի՞նչ է» ըսելով կը կանչէ. աղջիկը դողդոջուն ձայնով մը, «Մայրիկս, բան չի կայ, շուն մըն է, որ մածուն կը լցէ» ըսելով եղելութիւնը կը ծածկէ:

ԻՆՉ ՈՐ ԸՍԵՍ ՆՈՅՆԸ ԿԸ ԼՍԵՍ

Երեք անխոհեմ մարդիկ ծեր մարդու մը հանդիպելով՝ անոնցմէ մին կըսէ «Ահա նոյ նահապետը», միւսը կը պատասխանէ, «Չէ, ան Հայր Աբրահամն է», իսկ երրորդը սրտմտօրէն դիտել կուտայ թէ ան ո՛չ նոյ նահապետն է և ոչ ալ Հայր Աբրահամը, այլ ասոր աչքերու արցունքներէն դատելով Յակոբ նահապետը ըլլալու է:

Մերոսնիին համբերութիւնը սպառելով խօսակիցները
վընդմիջէ և կըսէ. «Կը սխալիք, պարոններ ես ձեր կար-
ծածներէն ոչ մին եմ և ոչ միւսը, այլ Սաւուղն եմ ես, որ
հոս դրկուկցայ հօրս կորսուած էջերը գտնելու համար :
Արդ ուրախ եմ որ անոնցմէ երեքը գտայ հոս» :

ԽԱՌԵՒԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸ

Պատանի մը դերձակութիւն սորվիլ ուզելու առաջնա-
կարգ դերձակի մը քով մտաւ և վարպետը ինչ որ կը հրա-
մայէր իրեն կը կատարէր . հինգ տարի վերջը այս վար-
պետին քովէն ելաւ և դիմեց ուրիշ դերձակի, որ հարցուց
իբն . — արդէն դերձակութիւն ըրած ես, այո, պատաս-
խանեց, այսինչ դերձակի քով հինգ տարի կեցած եմ, լաւ
ուրեմն, այսօր մինչև իրիկուն աշխատէ, վաղը օրականդ
կորոչեմ . այս միջոցին հարուստի մը ձեռք մը հանդերձը
կարուած պատրաստ էր, արդուկելու համար տղայ Մար-
կոս ըսաւ դերձակը, գործասեղանին մօտեցիր և սա ձեռք
մը հանդերձը արդուկէ, արդուկը լաւ տաքցուր, բոլոր
ուժովըդ չոքէ, ասոր տէրը կտապետ մըն է, եթէ աղէկ
ընենք քանի մը դահեկան աւելի կառնենք» շատ աղէկ ը-
սաւ աշակերտը, և արդուկը տաքցուց մինչև որ կարմրե-
ցաւ, յետոյ տափատը, բաճկոնը և վերարկուն քով քովի
փոց սեղանին վրայ և կարմրած արդուկը կպտուցնէր բոլոր
ուժովը չոքելով . 1-2 վայրկեան չտեւեց սեղանէն բարձրա-
ցող մուխը սենեակը լեցուց, վարպետը՝ որ մանկարդ Օր-
ի մը չափը կառնէր հազիւ թէ մուխին հոսը առաւ և տղայ
Մարկոս այս ի՞նչ մուխ է, հրդե՞հ կայ, պոռաց, առանց
աչքերը Օրիորդէն Մարկոսին դարձնելու . — Բան չկայ
վարպետ, քու սիկարիդ մուխն է ըսաւ և շարունակեց ար-
դուկելու, կամ լաւ ևս է ըսել, այրելու գործը, Օրիորդը

մեկնեցաւ . դերձակը՝ դժգոհ դիտելու գեղեցիկ առարկան կորսնցնելէն դարձաւ Մարկոսին քով և ինչ տեսնես , ամբողջ հանդերձը այրած , արեթ եղած էր . այս է հինգ տարուան մէջ սորված վարպետութիւնդ , ըսաւ բարկութեամբ , բայց վարպետ , այս հինգ տարուան մէջ ես մէկ անգամ ալ արդուկ ըրած չեմ , հապա ի՞նչ ըրիր . — ամէն օր վարպետիս կնոջ հրամանները կը կատարէի իր տան մէջ . հիմա հասկցայ , Մարկոս , հանէ հանէ հանդերձներնդ այս արդուկած հանդերձդ հագիր տեսնենք այրածը շա՞տ է , Մարկոս վարպետին ըսածին պէս կընէ , գնա կորի՛ր , աչքիս մ'երևնար անգամ մ'ալ , Կս քեզիպէսներուն պէտք չունիմ , որովհետև ամուրի եմ . . . ըսելով խանութէն դուրս վռնտեց :

Վարպետներ ձեր աշակերտները ձեր տղաքներուն պէս դորձածեցէք :

Աշակերտներ , ձեր վարպետներուն հաւատարիմ եղէք և ժամ առաջ սորվելու աշխատեցէք ձեր վարպետին արհեստը :

ՄԻՆԱՐԷԻ ԶԱԼԱՆ ԳԸԼՇՅԸՆԸ ՀԱԶՐԸԼԱՐ

(Տաճկ . սասծ)

ԴԱՏԱԻՈՐ . — Պարոն Տանձիկ , այս մարդիկ կը վկայեն թէ դուն Ծխախոտին կինը կը սիրէս , ճի՞շդ է .

ՏԱՆԶԻԿ . — Շատ ճի՞շդ կը վկայեն .

ԴԱՏ . — Դուք ի՞նչ իրաւունքով ուրիշին կինը կը սիրէք , ես օրէնքով ձեզ կը պատժեմ , գիտէ՞ք .

ՏԱՆԶԻԿ . — Ո՞ր օրէնքով կը պատժէք .

ԴԱՏ . — Այս երկրին ու այս ատենի օրէնքով .

ՏԱՆՁԻԿ.— Չարաչար կը սխալիք, Տէր դատաւոր, որովհետեւ ես այս երկրին օրէնքով չէ որ կը սիրեմ այս կի- նը այլ...

ԴԱՏ.— Շարունակէ, տեսնենք թէ ի՞նչ օրէնքով կը սիրէք այս կինը:

ՏԱՆՁԻԿ.— Կը սիրեմ ու կը պաշտեմ այս գեղանի կինը մեր Սուրբ Աւետարանին ու Աստուծոյ բանին համեմատ:

ԴԱՏ.— Ի՞նչպէս:

ՏԱՆՁԻԿ.— Չէ՞ որ Աւետարանը կըսէ, Առաքեալին բեր- նով, «Սիրեցէք զմիմեանս, քանզի Աստուած սէր է», ու- լեմն այս կինը սիրելովս ես Աստուած սիրած կըլլամ, մի- թէ օրէնքը կարգիլէ մէկը որ իր սրտովն ու հոգիովը իր Աստուածը սիրէ:

ԴԱՏ.— (Գլուխը դարձնելով ու ժպտելով) մինարէյի չալան գըլըֆընը հազըրլար) ըսած է:

* *

ՍՈՒՐԷՆ.— (Իր մամային) Ո՛ւր կերթաս մամա.

ՄԱՄԱՆ.— Եկեղեցի կերթամ տղաս.

ՍՈՒՐԷՆ.— Եկեղեցին ի՞նչ կայ, որ ամէն կիրակի հոն կը վազես.

ՄԱՄԱՆ.— Ամէն անոյշ խօսքեր ու անոյշ բաներ կան տղաս.

ՍՈՒՐԷՆ.— Ինծի ի՞նչ կը բերես ուրեմն.

ՄԱՄԱՆ.— Շնորհք ու շաքար տղաս.

ՍՈՒՐԷՆ.— Մամա քեզի բան մը ըսեմ չնորհքը քեզի և պատուելիին պահէ, իսկ շաքարը ինծի բեր:

* *

ՎԱՐԺԱՊԵՏ.— Ծօ քրմապետ, ինծի կրնա՞ս ըսել թէ Աստուած Ադամն ու Եւան դրախտէն ինչո՞ւ վռնտեց.

ԱՇԱԿԵՐՏ.— Այո վարժապետ, որովհետեւ կերան, խը- մեցին, սիրուեցան ու սիրեցին, և պարտէզին քերան չը վճարեցին:

ՅՈՎՀ. Յ. ՄԱՄԱՍԵԱՆ

ԼԱՆՅԵԼՈՒԹՅՆԵՐ

Դպրոց մը կայ պիտի ճանչնաք տասներկու սենեակով ,
Ամէն մէկ սենեակ երեք հարիւր աշակերտ ունի , հինգա-
կան վարժապետներով .

Այս դպրոցը տեսուչ մը ունի գիշեր ու ցորեկ կաշխատէ ,
Չէ՛ ըստի կը նայի կանցնի կը մտածէ անհոգ չէ՛ .

Տեսուչէն շատ ճարպիկ տեսայ մէկ չ՛լատ այ կառավարիչի ,
Այսպէս աշխատողներու համար չէ՞ գրէ բանաստեղծ գը-
րիչը .

Քարով հողով չէ տեսնուէ դպրոց մը շինուի այս տեսակ
Բոլոր թագաւորներ ունի մըսթըր Ուիլսըն՝ չունի մինակ .
ՏԱՏԷՐ կըսէ , շուտ կը գտնուի պատճառը պարզ գրեցի .
Անշուշտ շատ մարդ պիտի ուտէ այսպիսի կակուղ հացի :

Ամառ և ձմեռի մէջ տեղի ծաղիկ մը կըլլայ
Ո՛վ է մէկ մարդ առանձին չըլլայ .
Կըսէք բարեկամներ հիմա այս ի՞նչ է
Շուտով գտնելու էք դժուար բան մը չէ :

Ծառ մը կայ , ճիւղ կունենայ՝ կանաչեղէն չունի ,
Հողը տնկես կանհետի , ինչպէ՞ս կը մեծնի :
Բարեկամներ մարդ ըսելով գրէք նէ , էջեր
Վերջը կը գարմանաք մարդ չէր թէ ինչ էր :

ԴԺԲԱՂԴ ՊԱՆԴՈՒԽՏԸ

Հայրենիքէս հեռու մինակ,
Կեանք կը վարեմ անտանելի,
Կարօտօք ծնողքիս անուշակ,
Կեանքըս սիրտըս միշտ կը մաշուի:

Երբ կը յիշեմ սարսուր կազդէ,
Այս կեանքը ինձի համար,
Պալատը սև մութ բանտ է,
Քանի տանջուիմ ես չարաչար:

Ով, սոխակներ հայրենիքիս,
Զմայլեցնող ձեր ձայներով,
Սփոփանք էք խեղճ ծնողքիս,
Անուշիկ յուզիչ երգերով:

Մարախլապատ ամպերը սև,
Դիզուած կենան գլխու վերև,
Օտար երկիր կարօտ քաշեմ,
Մինչև ծագի մի նոր արև:

Բաղդս սև է յոյսս կտրուկ,
Կեանքս կանցնեմ վշտօք քցալօք,
Ըսէք ինձի սիրելիներ,
Պիտի գրկե՞մ ծնողքս արդեօք:}]

Յ. Մ.

Նախ եւ ասայ աղէկ կշտ վերջ գործե
Մի զղյանար սխալներդ երեսան եղե
Տխմար այն է միշտ տայտ է սորված
Ով գիտե րէ ով վաստկի ով ուտե:

Երկու տխմար մարդիկ ծառի մը ներքեւը նստած պա-
հուն, անդիէն սոխակ ծառին վրայ թռչտելով կը դայլայ-
լէ, այս երկու ընկերներ այս դայլայլու մի հետաքրքրուած
մէկզմէկու հետ կսկսին կռուելու թէ այս սոխակը ինծի
համար, ոչ ինծի համար դայլայլեց ըսելով, այս կռիւը եր-
կու երեք ժամ կը շարունակէ, վերջապէս կը հաւանին թէ
երթան եղելու թիւնը գիւղատիրոջ պատմեն և լուծեն ի-
րենց վիճարանու թիւնը:

Կերթան կը գտնեն գիւղապետը և կը պատմեն, ոչ
գիւղապետը ոչ քեզի և ոչ ալ միւսին համար այլ ինծի հա-
մար դայլայլեց պատասխանելով կառաջարկէ անոնց որ մէ-
կուն փոքր սնտուկ մեղր բերեն իրեն: Ահա երկու ընկեր-
ներ իրաւասու ըլլալով կը հաւանին և կը կատարեն իրենց
նուիրատուութիւնը:

Խնդրը դրամագրոյն մըն է մեծ,
Այսպէս պիտի խօսի որոնք որ շսեմ,
Նուազ խնդրը այքի ցուսեմ ալ է գեշ,
Խնդրը ևւ տխմար այսպէսով պատմեմ:

Չմեռ է, ամէն տեղ ճերմակ սաւան փռուած, ծա-
ռերը սպիտակ ծաղիկներով գեղազարդ, բուքը կը փչէ,
այս ժամանակի պաղէն և ցուրտէն պատասպարուելու նպա-
տակաւ, նախարարներէն մէկը կը հագնի իր երկայն վե-

րարկուն և դէպի արքունիք ճամբայ կելլէ, ճամբան կամացուկ մէկը ասոր մօտենալով անոր վերարկուին մէկ մասը կը կտրէ կանցնի, նախարարը վերահասու չըլլար այս եղելութեան և կը շարունակէ իր ճամբան: Արքունիք կը հասնի, միւս ընկերները ականատես կ'ըլլան վերարկուին գլուխը եկածին, նախարարը կը շուարի և մտահոգութեամբ կը ստիպուի տուն երթալ և փոխել. Եանքէսին երբոր կը տեսնայ նախարարին ուրիշ մը հագնիլը, տուն կ'երթայ կը ներկայանայ նախարարին տիկնոջ և կը պահանջէ վերարկուն կտորը ցուցնելով. Տիկին, էֆէնտին գողը գտաւ ահա այս է վերարկուն կտորը ըսելով, կը պահանջէ դայն. տխմար և անխելք տիկինը կ'անսայ և կը հաւատայ անոր շինծու խօսքերուն և կը յանձնէ վերարկուն, մարգը երբոր կ'առնէ վերարկուն ուրախութեամբ և ցնծութեամբ կը բաժնուի տունէն:

Իրիկուն կ'ըլլայ երբոր նախարարը տուն կուգայ Տիկինը կը պատմէ ինչ որ անցաւ ցերեկ. նախարարը և չասկընայ եղելութիւնը. տիկնոջ դառնալով պէ դուն ալ ինչպիսի տիկին ես. ընկերիս գլխուն եկածը գիտես, գործէն վաճառելով ինչպիսի թշուառութեան և մտահոգութեան մասնուիլը լաւ կը ճանչնաս, անցեալ շաբաթ օր մը իր տիկինը անոր երեսը տխուր տեսնելով իր մարգարտեայ մանեակին մէկը կուտայ որ խարճէ, էֆէնտին կ'առնէ մանեակը շուկայ իջնելու ժամանակ գրպանէն կը գողցնէ զայն. գողը մանեակը առած տուն կը դառնայ տիկնոջ կանչելով միւսն ալ կը պահանջէ առարկելով որ էֆէնտին կ'ուզէ. իսկ Տիկինը ճարպիկ և գիտուն ըլլալով այսօր պազարի ժամանակը անցած է. տուր դայն ինծի վաղը թող ըլլայ կրսէ և մանեակը ձեռքէն կառնէ և գողը տխուր կերպով ճամբայ կը դնէ:

Տեսար քու և անոր միջի եղած տարբերութիւնը վերարկուին. երթալուն չեմ ցաւիր, այլ կը ցաւիմ քու

տխմար վարմունքիդ վրայ, որ օրէ օր ցաւ կը պատճառ ես
ինձի, ըսած է :

Ով գիտենոյ շատ կը խմես,
Խեղդող գրգռող միշտ չի մնար,
Բամբիւ մ'առնես այս առակես, .
Մարդկութեանդ անխախտ մնար:

Երեք ընկերք կը դիմեն Էսրարճիի մը, հանելով անոնցմէ մին իր գրպանէն ստակը երկնցնելով մարդուն, կուզէ անկից Էսրար գնել, առաջարկելով որ թէ Էսրարը չ'ըսէ ստակը ետ պիտի պահանջեն, Էսրարճին կ'ընդունի այս առաջարկը ստակի փոխարէն անոնց Էսրարէն տալով ճամբոյ կը դնէ : Ահա Էսրար ծխողներ առանց ժամտնակ կորսնցնելու կը լեցնեն կլկլակը և կսկսին խմել, անոնցմէ երկուքը կ'արբենան և իրենց եղած տեղերը կիշնան խորքնոյ մէջ ընկղմելով : Իսկ միւսը կը վազէ մօտակայ բաղնիք մը լուացուելու պատրուակով, կը մերկանայ, և մէկէն ի մէկ խեղագար, կը վազէ Էսրարճիին է՛յ Էսրարճի, Էսրարդ աղէկ չէ եղեր բնաւ ազդեցութիւն մը չունեցաւ ստակս ես աուր ըսելով կը պոռայ, այս ճայնէն կուգան դրացի խանութպաններ Էսրարճիին. — տեսէք ո՛վ դրացիներ և վրկայ եղէք տրուած Էսրարը իրր թէ ազդեցութիւն մը չէ ունեցեր բռնած է թէ չէ բռնած ըսելով կը ցուցնէ անոր մերկութիւնը . իսկ միւս երկու ընկերներուն գալով անոնք որ խորքնոյ մէջ ընկղմած էին, անոնցմէ մին միւսին պէ աղբար գլուխս արեան մէջ թաթախուեցաւ ինչ է այս քու ըրածդ կը ճնչէ . ծօ ինչ ընեմ քեզի ես իմ գլուխս է որ կը քերծմ պէ ճանքմ այս իմ գլուխս է . իսկ միւսը հա-

պա իմ գլուխս ուր է պատասխանելովը ամբողջ հանդի-
սակաւները ծիծաղած են :

Բարի մարդիկ ողից գործեն,
Պատմորիներս շատ յարմար
Անմեղ մարդը կախադակեն,
Ազատուած անոր համար :

Օր մը Փէհլուէ Տանէն ոճիրի մը համար անիրաւ տեղ
կախուելու կը դատապարտուի, ու կախուելու տարուած
ատենը բուն ոճրագործին խիղճը արթնցած բազմութեան
մէջէն ձայնը վերցնելով կը պոռայ «այդ մարդը ձգեցէք
անոր տեղ զիս կախեցէք» : Իսկոյն այս մարդուն խօսքերը
նկատողութեան առնուելով Փէհլուէ Տանէն և այս անծա-
նօթ պոռացողը երկրորդ անգամ քննութեան ատեանը կը
քաշեն : Հիմա խնդիրը կ'ստուգուի որ սպաննուողը գինով-
ցած մըն է եղեր և այս անծանօթ մարդուն պատուոյն
դպչիլ համարձակեր է, մարդն ալ իր պատիւը պաշտպա-
նած ըլլալու համար գինովը սպաննել է : Ասոր վրայ Փէհ-
լուէ Տանիին վճիռը ետ կ'առնուի և իրեն կը հարցուի բուն
իմաստը իր մէկ խօսքին «փորձել» զոր միայն առջի ատ-
եանին մէջ արտասանած էր : Ասոր վրայ Փէհլուէ Տանէ
խօսք առնելով կըսէ «ճամբուն վրայ յիշեալ սպաննուող
մարդուն հանդիպեցայ և անոր կուրծքին վրայ մխրճուած
դանակը հանելով ձեռքս առի փորձելու համար թէ Աստ-
ուած արդեօք անմեղ մարդ մը կը դատապարտէ :

Շատ մարդ կայ խեղճ վիճակի մէջ,
Սեղք ունի մտածում չ'ունի .
Հիմա գրեմ մեկ երկուս էջ,
Այս աշխարհը ինչէ՞ր ունի:

Հարուստ մարդ մը իր դաւակին գիտութիւն սորվեցը-
նելու համար զայն մի քանի գիտնականներու կը յանձնէ :
Ատեն մը վերջ տղան խելօք բայց անխոհեմ վկայականով
իր տունը կը վերադառնայ . հայրը այս վկայականին ճշդու-
թիւնը հաստատելու համար փոխին մէջ մատնի մը առնե-
լով տղուն կը հարցնէ թէ իր փոխին մէջ եղածը ինչ է :—
Տղան ըէմպըլ նետելով կ'ըր բան մըն է կըսէ . հայրը շատ
աղէկ կ'ըր բանը ինչ կրնայ ըլլալ կը հարցնէ . Տղան , հայ-
րիկ , աղօրիքի քար մը կրնայ ըլլալ կը պատասխանէ : Տը-
ղուն անխոհեմութիւնը ստուգուած է իր այս վերջին պա-
տասխանով : Տղան չէ կրցած խորհիլ թէ աղօրիքի քարը
փոխ մէջ կրնայ սեղմել :

Սուք մայ խօսիմ քեզի նայե,
Բարեկամըս խելքի մօտ .
Շուն քէ ստակ շահե,
Գողորթներ շատ ամօր:

Առատաձեռն մարդ մը նաւակով ծովը պտտելէն վերջ
ծովեզր կուգայ ու ցամաք ելնել կուզէ , նաւակին չուանը
ծովեզր կեցող երևոյթով մեծանձն մարդու մը կը նետէ
որ բռնէ : Առատաձեռնը մարդուն այս ծառայութեան հա-
մար հինգ ոսկի հանելով կ'ընծայէ խորհելով թէ ինք ար-

դէն դրամի կարօտ չէ և իր նուէրը չ'ընդունիր: Մարդը
դրամը կ'առնէ և գրսպանը կը նետէ վերջը գոյն աղքատ-
ներուն բաժնելու նպատակաւ: Ասոր վրայ առատաձեռնը
արտոնջալով ես ձեզ մեծանձն մը կարծեցի, մինչդեռ ծո-
վեզը պտտող և չուան քաշելով դրամ վաստկող սինլքօր
մըն էք եղեր կըսէ: Մարդը, իրաւ է թէ ես մեծանձն
մարդ մըն եմ, բայց ձեր իմ մեծանձն մէկը ըլլալս գիտ-
նալով չուան նետելը մարդ չըլլալդ ապացուցանելուն և
իմ հօրս ալ խրատը յիշելուս «չուն քչէ դրամ վաստկէ»-
ոսկիներդ առի ու գրպանս գետեղեցի կը պատասխանէ:

ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԸԳԵԱՆ

ՏՆՏԵՐ

When I from school came home,
I thought I would write a poem.
I said to myself I will, I will say
Something about cleaning up day.

Do you know that many people die
On account of a little fly?
It carried disease from place to place
And allways on summer days.

Lots of times I see little flies;
They go on people's pies.
If you don't keep clean and neat
They will also get on your meat.

If everybody knew about flies,
There wouldn't be so many that dies.
To each other you ought to say—
Let us keep clean each day.

Some people think this is not so;
Some people don't even know
That many, many people die
On account of a little fly.

If everybody thought like some
people do.
Troy would be very clean too.
Any way I hope Troy is just as clean
As any other city in New York state.

(Miss) NAOMA A. AREKIAN

Թրոյ քաղաքի մաքրագործութեան շարժումին մէջ,
բոլոր քաղաքացիներու կողմէ, հետաքրքրած էր նաև գըպ-
րոցի աշակերտները: Այս առիթւ 9 տարեկան դուստրու
Նոյէմի Ա. Արըգեան վերի բանաստեղծութիւնը գրած էր,
տեղական թերթերուն, որը կապացուցանէ մեր յառաջա-
բանին մէջ յիշած «Ալըգըն օղլու ալըգ օլուր» իօսքը:

Ծանօթ. ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ

ՎՐԻՊԱԿ

Երես	Տող	սխալ	Ուղիղ
15	20	քէնտիսինտէ	քէնտիսիտէ
22	21	եեզ սէքսէն	եիւզ սէքսէն
22	23	ճիմինտէ	ճէմինտէ
22	24	դիմինտէ	դէմինտէ
23	7	մէվչուէն	մէվզուէն
23	8	Թաքսիլաթլէ	Թաֆսիլաթլէ
23	8	իզահաք	իզահաթ
23	10	մարդի	մատդէ
24	9	եիւշլէ	եիւզլէ
30	7	աֆվ	աֆ
30	14	չէշմէն	չէշմին
32	3	վալիտէնինի	վալիտէսինի
33	6	եիւշ	եիւզտէ
33	7	ճանան	ճանա
46	2	էհլիտէր	էհլիտիր
48	26	օն եէտինճի	օն պիրինճի
70	2	հեռացաւ	հեռացաւ
71	4	ադիկնեբէն	ձադիկնեբէն
71	30	յանձնեցէք	յանձնեցէք
74		շ'արժէր	շ'արժեր
82		անվէեր	անվեհեր
88	9	մա'ր. քիչ ատենէ	մա'ր. քիչ ատենէն
88	24	անօգութ	անգութ
89	5	փաշան	փալան
90	3	ձեծու տեղ	ձեծ ուտող
91	19	Մէւճուեան	Մուճուեան
94	94	ստեղծագործելու	ստեղծագործելու
95	6	մուզայդ	մուսայդ
95	6	կեթառն	կիթառն
95	18	վասն փրկչէն	վասն փրկչին
95	25	Փոքր Հայաստանի	Փոքր Հայաստանցի
96	17	կը քալեն	կը քաշեն
103	18	շատ	շուտ
104	10	մադէ	մադէ
104	14	յար գտնուի :	ճար գտնուի :
104	18	դուռ դրացի	դուռ դրացի
104	28	Ժպտին	ձպտին
116	24	մանկարդ	մանկամարդ
120	6	սարսուր	սարսուռ
122	7	եանքէսին	եանքէսին

Գ Ի Ն Ն Է 50 Ս Է Ն Թ

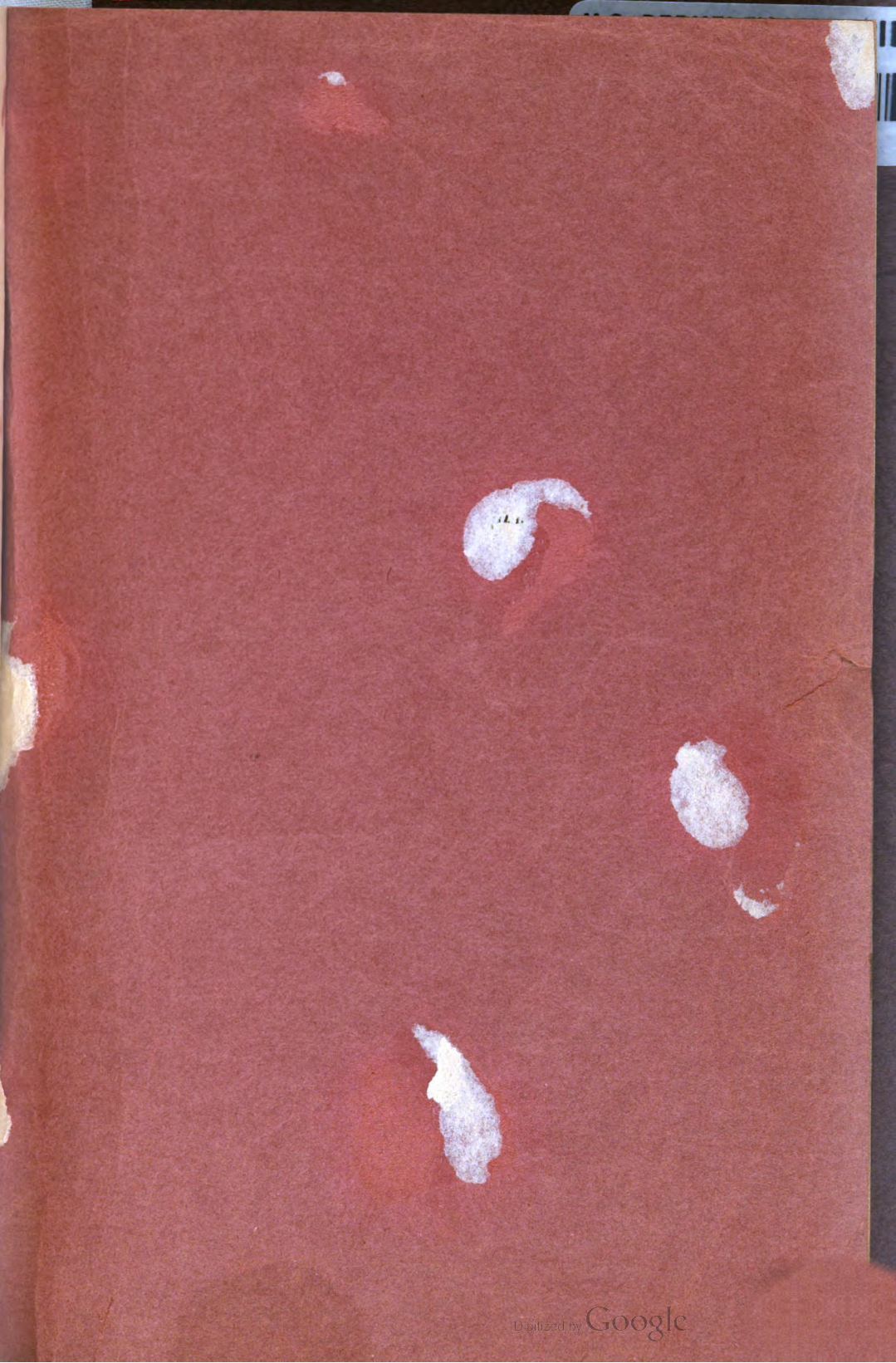
ՎՐԻՊԱԿ

երևս	սոյ	սխալ	ուղիղ
10	16	սարյօր	սարըեօր
10	17	քէնտիսինէ	կէնտիսինէ
10	23	լէյլէ	էլէյլէ
12	6	սուտումիւնէն	սուտումէնտէ
14	10	աչաճա	աչաճագ
14	15	ագրանըն	ագրանըն արա
16	2	պոտ	պուտա
23	6	նեաս	նեսա
23	10	տօլունուր	պուլունըր
25	25	պի	պին
34	2	պաս	պազ
36	21	մա	մալ
47	3	եթմիշ	էթմեգ
60	14	կէչմիսի	կէչմիշի
61	8	աղը	պաղը
61	10	ս—	եարա
61	18	եեթիբիբ	պիթիբիբ

1857 1/2 Jan Card 7196

1857 1/2

More Cleaners

PAMPHLET BINDER
Syracuse, N. Y.
Stockton, Calif.

U.C. BERKELEY LIBRARIES

C006097282

